

INTERREG III B CADSEC
Program susedstva

Program Iniciatívy Spoločenstva (CIP)
Verzia odovzdaná Európskej komisii na schválenie v júli 2004

Iniciatíva Spoločenstva INTERREG III B (2000-2006)

Monitorovací výbor CADSES:

Rakúsko, Nemecko, Grécko, Taliansko
Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovinsko, Slovenská republika
Albánsko, Bosna-Hercegovina, Bulharsko, Chorvátsko, Macedónsko, Moldavsko,
Rumunsko, Srbsko a
Čierna Hora, Ukrajina

Dátum oprávnenosti: 12. marec 2001

Dátum aprobácie: 27. december 2001

Posledný dátum žiadosti o zmenu: 30. júl 2004

Predbežné poznámky

Právny základ

- Oznámenie Komisie členským štátom 28. apríla 2000 stanovujúce smernice pre Iniciatívu Spoločenstva týkajúcu sa transeurópskej spolupráce určenej na podporu harmonického a vyváženého rozvoja európskeho priestoru – INTERREG III (Ú.v. ES C 143, 23. 5. 2000, s. 6; v znení Ú.v. ES C 293, 25. 8. 2001; s. 4) (ďalej len „smernice INTERREG“).
- Nariadenie Rady (ES) č. 1260/1999 z 21. júna 1999, ktorým sa stanovujú všeobecné podmienky pre štrukturálne fondy (Ú.v. ES L 161, 26. 6. 1999, s. 1) v znení nariadenia Rady (ES) č. 1447/2001 z 28. júna 2001 (Ú.v. ES L 198, 21. 7. 2001 s. 1) (ďalej len „Nariadenie o štrukturálnych fondoch“). Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1783/1999 z 12. júla 1999 o Európskom fonde regionálneho rozvoja (Ú.v. ES L 213, 13. 8. 1999, s. 1).
- Nariadenie Komisie (ES) č. 438/2001 z 2. marca 2001, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá pre implementáciu nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 pokiaľ ide o systém riadenia kontroly pre pomoc pre pomoc poskytovanú v rámci štrukturálnych fondov (Ú.v. ES L 63, 3. 3. 2001, s. 21 v znení Nariadení Komisie (ES) č. 2355/2002 z 27. decembra 2002 (Ú.v. ES L 351 z 28. 12. 2002 s. 42) (ďalej len „Nariadenie o kontrole“).
- Nariadenie Komisie (ES) č. 1159/2000 z 30. mája 2000 o opatreniach pre informovanie a publicitu uskutočňovanými členskými štátmi v súvislosti s pomocou zo štrukturálnych fondov (Ú.v. ES L 130, 31. 5. 2000, s. 30) (ďalej len „Nariadenie o publicite“).
- Nariadenie Komisie COM (2004) 448 final, 10. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie 1685/2000 stanovujúce podrobné pravidlá pre implementáciu nariadenia Rady 1260/1999 týkajúce sa oprávnenosti výdavkov operácií spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov (ďalej len „Nariadenie o oprávnenosti“).
- Nariadenie Komisie (ES) č. 448/2001 z 2. marca 2001, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá pre implementáciu nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 pokiaľ ide o opravy financovania pomoci poskytovanej zo štrukturálnych fondov (Ú.v. ES L 64, 6. 3. 2001 s. 13).
- Nariadenie Komisie (ES) č. 643/2000 z 28. marca 2000 o dojednaniach pre používanie Euro pre účely riadenia rozpočtu štrukturálnych fondov (Ú.v. ES L 78, 29. 3. 2000 s. 4).
- Oznámenie Komisie COM (2001) 437 z 25. júla 2001 o vonkajších hraničných regiónoch a možných účinkoch rozšírenia.
- Oznámenie Komisie COM (2003) 104 final, 11. marca 2003 „Rozšírená Európa – susedstvo: nový rámec pre vzťahy s východnými a južnými susedmi“.

- Oznámenie Komisie COM (2003) 393 final z 11. júla 2003 „Vytváranie nového nástroja susedstva“.
- Praktická príručka ES o tom, ako pripravovať nové a meniť existujúce Programy Iniciatívy Spoločenstva INTERREG vzhľadom na rozšírenie, zo 14. marca 2003.
- Usmerňovacia nóta ES týkajúca sa prípravy Programov susedstva z 23. októbra 2003.

Skratky a iniciály

Štruktúry a aktéri programu:

MA = Riadiaci orgán
PA = Platobný orgán
SC = Riadiaci výbor
MC = Monitorovací výbor
JTS = Spoločný technický sekretariát
TWG = Nadnárodná pracovná skupina
CCP = Kontaktné miesto CADSES
NC = Národný výbor
LP = Vedúci partner
PP = Projektový partner
MS = Členský štát
NM = Nečlenský štát
AC = Pristupujúca krajina

Ďalší aktéri

EU = Európska únia
EC = Európska komisia
SME = Malé a stredné podniky
NGO = Mimovládna organizácia

Politiky, stratégie, finančné nástroje a smernice pre územný rozvoj:

ESDP = Európska perspektíva územného rozvoja
ERDF = Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF = Európsky sociálny fond
PHARE = Poľsko a Maďarsko: akcia pre reštrukturalizáciu hospodárstva
TACIS = Technická pomoc Spoločenstvu nezávislých štátov
CARDS = Pomoc Spoločenstva na rekonštrukciu, rozvoj, stabilizáciu
ISPA = Nástroj štrukturálnych politík pre predvstupové obdobie
SAPARD = Osobitný predvstupový program pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
TEN = Transeurópske siete
TINA = Hodnotenie potrieb dopravnej infraštruktúry
RDP = Plán rozvoja vidieka
NPAA = Národný program pre prijatie acquis
EIB = Európska investičná banka

Iné:

CIP = Program Iniciatívy Spoločenstva
TA = Technická pomoc
IPP = Plán informovania a publicity
SWOT = Výhody, nedostatky, možností a hrozby
BSR = Pobaltský región
CEEC = Stredo a východoeurópska krajina
CBC = Cezhraničná spolupráca
SMC = Malé a stredné mestá

IS = Informačná spoločnosť
ICT = Informačné a komunikačné technológie
ITS = Inteligentné dopravné systémy
GIS = Geografický informačný systém
CEMAT = Európska konferencia ministrov zodpovedných za územné plánovanie
(Conférence Européenne des Ministres responsable de l'Aménagement du Territoire)
NIS = Nové nezávislé štáty
NNI = Nový nástroj susedstva
NP = Program susedstva
EIA = Hodnotenie environmentálnych dopadov
TIA = Hodnotenie územných dopadov
SEA = Strategické hodnotenie environmentálnych dopadov

Definície:

- *Pomoc*: znamená formy pomoci poskytovanej z fondov, napr.:
 - (i) Operačné programy alebo jednotné programové dokumenty;
 - (ii) Programy Iniciatívy Spoločenstva;
 - (iii) Podpora pre technickú pomoc a inovatívne opatrenia;
- *Priorita*: znamená jednu z priorít stratégie prijatej v Rámci podpory Spoločenstva alebo pomoc, ku ktorej bol priradený príspevok z fondov a iné finančné nástroje a príslušné finančné zdroje členských štátov a súbor špecifických cieľov;
- *Opatrenie*: znamená prostriedky, ktorými sa implementuje priorita v priebehu viacerých rokov, ktoré umožňujú financovanie operácií. Všetky schémy pomoci podľa článku 87 Zmluvy alebo pomoci poskytnutej orgánmi určenými členskými štátmi alebo iné schémy pomoci alebo granty pomoci tohto druhu alebo ich kombinácia, ktoré majú rovnaký účel a ktoré sú definované ako opatrenie;
- *Operácia*: znamená projekt alebo akciu uskutočňovanú konečnými prijímateľmi pomoci;
- *Koneční prijímatelia*: znamená orgány a verejné alebo súkromné spoločnosti zodpovedné za realizáciu operácií. V prípade schém pomoci podľa článku 87 Zmluvy a v prípade pomoci poskytnutej orgánmi určenými členskými štátmi sú konečnými prijímateľmi orgány, ktoré poskytujú pomoc;
- *Programový doplnok*: znamená dokument implementujúci stratégiu pomoci a priority a obsahujúci podrobné prvky na úrovni opatrenia, programový doplnok pripravujú členské štáty alebo Riadiaci orgán a revidujú v prípade potreby. Zasiela sa Komisii pre informáciu;
- *Členský štát*: člen Európskej únie, ktorý patrí do spolupráce oblasti CADSES Rakúsko, Česká republika, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Taliansko, Poľsko, Slovensko, Slovinsko;
- *Nečlenský štát*: všetky ostatné štáty, ktoré patria do oblasti spolupráce CADSES;
- *Pristupujúce krajiny*: nečlenské štáty v rámci oblasti spolupráce, ktoré kandidujú na vstup do Európskej únie ako členské štáty (Bulharsko, Rumunsko);
- *Tretie krajiny*: nečlenské štáty v oblasti spolupráce ale bez štatútu pristúpenia (Albánsko, Bosna – Hercegovina, Chorvátsko, Srbsko a Čierna Hora, bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Moldavská republika, Ukrajina)

Obsah

Úvod

1. Opis oblastí programu a analýza SWOT

- 1. 1 Administratívny rámec
- 1. 2 Pohľad členských štátov
- 1. 3 Analýza SWOT: členské štáty
- 1. 4 Analýza SWOT: krajiny v prechodnom období
 - 1. 4. 1 Negatíva a riziká budúceho rozvoja
 - 1. 4. 2 Možnosti a príležitosti pre budúci rozvoj
 - 1. 4. 3 Politika územného rozvoja

2. Predchádzajúce skúsenosti v oblasti CADSES

- 2. 1 Proces ESDP
- 2. 2 INTERREG II C a CADSES I
- 2. 3 Strategické dokumenty CADSES I ako základ pre CADSES II

3. Strategická koncepcia pre INTERREG III

- 3. 1 Smernice pre Agendu 2000 a INTERREG III
- 3. 2 Agenda 2000 a Predvstupová stratégia
- 3. 3 Od CADSES I ku CADSES II
- 3. 4 Od INTERREG III B CADSES k Programu susedstva INTERREG III B CADSES
- 3. 5 Spoločné problémy
- 3. 6 Všeobecné ciele a stratégie
- 3. 7 Súlad s politikami a programami EÚ

4. Priority a opatrenia

Priorita 1: Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie

Opatrenie 1. 1: Podpora spoločných stratégií územného rozvoja a realizačných akcií

Opatrenie 1. 2: Formovanie rozvoja miest, podpora mestských sietí a spolupráce

Opatrenie 1. 3: Formovanie rozvoja vidieka

Opatrenie 1. 4: Územné dopady imigrácie

Priorita 2: Efektívne a trvalo udržateľné dopravné systémy a prístup k informačnej spoločnosti

Opatrenie 2. 1: Rozvoj efektívnych dopravných systémov zohľadňujúcich trvalo udržateľný rozvoj

Opatrenie 2. 2: Zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti

Priorita 3: Podpora a manažment rozvoja krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva

Opatrenie 3. 1: Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva

Opatrenie 3. 2: Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva

Opatrenie 3. 3: Ochrana a rozvoj krajiny

Priorita 4: Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia rizík

- Opatrenie 4. 1: Podpora ochrany životného prostredia a manažmentu zdrojov
Opatrenie 4. 2: Podpora manažmentu rizík a predchádzanie katastrofám
Opatrenie 4. 3: Podpora integrovaného manažmentu vôd a prevencia pred záplavami

Technická pomoc

5. Indikatívny finančný plán

6. Inštitúcie pre riadenie programu: spoločné štruktúry spolupráce

- 6. 1 Monitorovací výbor
- 6. 2 Riadiaci výbor
- 6. 3 Riadiaci orgán
- 6. 4 Platobný orgán
- 6. 5 Spoločný technický sekretariát
- 6. 6 Kontaktné miesta CADSES
- 6. 7 Národné výbory
- 6. 8 Nadnárodné pracovné skupiny
- 6. 9 Spolupráca členských a nečlenských štátov v programe

7. Postupy riadenia programu

- 7. 1 Koordinácia programu
 - 7. 1. 1 Koordinácia na úrovni programu
 - 7. 1. 2 Koordinácia INTERREG a iných finančných nástrojov EÚ
 - 7. 1. 3 Finančný audit
 - 7. 1. 4 Databáza programu
 - 7. 1. 5 Hodnotenie
 - 7. 1. 6 Informovanie a publicita
- 7. 2 Výber projektov a implementácia
 - 7. 2. 1 Administratíva programu na úrovni projektu
 - 7. 2. 2 Princíp vedúceho partnera
 - 7. 2. 3 Informácie a konzultácie
 - 7. 2. 4 Nové typy projektov
 - 7. 2. 5 Kritériá výberu projektov
 - 7. 2. 6 Hodnotenie uplatnenia kofinancovania
 - 7. 2. 7 Rozhodnutie o kofinancovaní z fondov ERDF
 - 7. 2. 8 Reporting projektu a monitorovacie postupy
 - 7. 2. 9 Hodnotenie finančných závierok (predbežné a konečné)
 - 7. 2. 10 Finančný audit

Príloha 1: Hodnotenie ex-ante

Príloha 2: Indikátory monitorovania

Príloha 3: Spoločný programovací proces

Príloha 4: Štátna pomoc

Príloha 5: Syntéza záverov a odporúčaní

Tabuľky

Tabuľka 1: Krajiny a regióny zúčastňujúce sa na CIP CADSES - INTERREG III B

Tabuľka 2: Analýza SWOT z hľadiska členských štátov zameraná na oprávnené regióny

Tabuľka 3: Analýza SWOT z hľadiska krajín v prechodnom období

Tabuľka 4: Identifikácia nadnárodných oblastí

Tabuľka 5: Priority a opatrenia

Tabuľka 6: Rozpočet technickej pomoci (Euro)

Tabuľka 7: Rozdelenie národných fondov a fondov EÚ členských štátov 2000 – 2006 (po vrátení nevyčerpaných finančných prostriedkov 2001)

Tabuľka 8: Posúdenie pozície Komisie zmeneného „Programu susedstva CADSES INTERREG III B“

Tabuľka 9: Posúdenie hlavných zámerov a odporúčaní strednodobého hodnotenia CADSES

Tabuľka 10: Posúdenie zmien požadovaných Interservice Consultation 3659

Obrázky

Obrázok 1: Mapa oblasti spolupráce

ÚVOD

Medzi oblasťami INTERREG III B je priestor CADSES (stredoeurópsky jadranský podunajský juhovýchodný európsky priestor) najväčší a najkomplexnejší v Európe. Zahŕňa 18 krajín od Baltského mora – Poľsko a Nemecko, k Stredozemnému cez Rakúsko, západné Taliansko a Balkán dole ku Grécku dotýkajúc sa východných krajín od Ukrajiny po prístupujúce krajiny.

Tento program plní úlohu programu INTERREG III pre nadnárodnú oblasť spolupráce všetkých vonkajších hraničných regiónov jestvujúcich a nových členských štátov.

Táto geografická zložitosť sa odráža vo viacerých aspektoch: štatút súvisiaci s Európskou úniou (9 členských štátov, 2 prístupujúce krajiny a 7 susediacich krajín), ekonomické, sociálne a politické podmienky a situácia v životnom prostredí.

Pri určovaní priorít a príprave programu sa brali do úvahy zámery a ciele koncepcie Programu susedstva.

Hlavnými cieľmi koncepcie Programu susedstva sú, ako je uvedené v oznámení „Vytváranie nového nástroja susedstva“ – podpora trvalo udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja v pohraničných oblastiach, spolupráca pri riešení spoločných problémov v odvetviach ako životné prostredie, verejné zdravie a prevencia a boj proti organizovanému zločinu, zabezpečenie účinných a bezpečných hraníc, podpora miestnych akcií „ľudia ľuďom“. Samozrejme bude potrebné ich rozvíjať berúc do úvahy skutočnosť, že CADSES je programom línie B (časť B).

Pri riešení zložitosti Programu susedstva CADSES preberá územný prístup podľa INTERREG. Integrácia v tomto osobitnom priestore znamená:

- vytváranie spoločného chápania územných politík;
- vytváranie základu pre rozvoj spoločných pravidiel a princípov v územnom plánovaní;
- vytváranie jednotnej predstavy o doprave a komunikačných sieťach;
- podporovanie najlepších podmienok trvalo udržateľného rastu;
- ochrana prírodného dedičstva a prevencia pred jeho degradáciou – vrátane prevencie proti záplavám a prírodným katastrofám;
- hodnotenie kultúrneho a historického dedičstva, vytváranie spoločných pravidiel pre ich reguláciu a jeho využívanie ako strategického prvku ekonomického rozvoja.

Tieto ciele sa odrážajú v štyroch prioritách Programu susedstva CADSES.

Za účelom dosiahnutia týchto cieľov mechanizmy predpokladané pre ich implementáciu sa stávajú významným nástrojom spolupráce medzi štátmi a všetkými začlenenými aktérmi. Pravidlá a mechanizmy Nadnárodnej spolupráce, ktoré už jestvujú v smerniciach INTERREG III boli ďalej posilnené s cieľom prehĺbenia európskej spolupráce s osobitným zreteľom na oblasti, ako je rozšírenie a oblasť Balkánu:

- prehlásenie plného členstvo všetkých krajín bez ohľadu na štatút členského alebo nečlenského štátu ale len na základe praktických podmienok;
- maximálna integrácia nástrojov Spoločenstva, ktoré sa v oblasti uplatňujú (TACIS, PHARE, CARDS, ISPA, SAPARD, TINA);

- posilňovanie partnerstva na úrovni projektu.

Program je výsledkom spoločného procesu, v ktorom sa zúčastňujú takmer všetky partnerské krajiny priamo prostredníctvom národných a nadnárodných seminárov, konferencií a zameraných stretnutí expertných skupín. Regióny a iní príslušní aktéri – osobitne tí, ktorí majú vzťah k životnému prostrediu – sa zúčastňujú od prvých krokov na príprave tohto programu.¹

Počas procesu programovania sa kládla osobitná pozornosť na všetky environmentálne aspekty ako aj na iné ciele politiky Spoločenstva so zohľadnením návrhov príslušných inštitúcií.

1. OPIS OBLASTÍ PROGRAMU A ANALÝZA SWOT

1. 1 Administratívny rámec

Priestor spolupráce zahŕňa všetky regióny ako pre CADSES I, ku ktorým bola pridaná Ukrajina a niektoré regióny v Nemecku, Rakúsku a Taliansku. To zdôrazňuje snahu všetkých partnerov o geografickú kontinuitu.

Niektoré z týchto regiónov sa takisto zúčastňujú na iných oblastiach Nadnárodnej spolupráce: niektoré nemecké regióny a Poľsko takisto patria do regiónu Baltského mora (BSR), niektoré talianske regióny patria do MEDOCC (Lombardia, Emilia Romagna, Umbria) do Alpského priestoru (Lombardia, Strempero, Aldo Adige, Veneto, Friuli, Venezia Giulia) a do ARCHIMED (Puglia). Rakúsko, Slovinsko a niektoré nemecké regióny takisto patria do Alpského priestoru, Grécko sa tiež zúčastňuje na programe ARCHIMED. Územné prekryvanie nie je považované za negatívny aspekt. Európske oblasti INTERREG nie je možné presne oddeliť a flexibilita ohraničenia môžu poskytnúť pozitívnu komplementaritu. Regióny, ktoré patria do viacerých ako jedného nadnárodného priestoru, môžu hrať predstavovať osobitné prepojenie rôznych nadnárodných oblastí.

V oblasti CADSES je tiež veľký počet programov Iniciatívy Spoločenstva. Tie sú finančne menšie ako cieľový program, ale v niektorých aspektoch bližšie k zámerom INTERREG III B. To samozrejme osobitne platí pre iné línie INTERREG. Programovanie iných programov Iniciatívy spoločenstva beží paralelne s prípravou INTERREG III B, ale náležitá pozornosť sa kladie na ich komplementaritu a koordináciu.

Aktivita financovaná na základe INTERREG III B majú byť koherentné s aktivitami stanovenými v operačných programoch Rámca podpory Spoločenstva (CSF). Komplementarita a koordinácia aktivít je v mnohých oblastiach, ako je doprava, životné prostredie a obnova miest.

Osobitnou výzvou je spolupráca s inými programami na základe Iniciatívy Spoločenstva INTERREG. Pre oblasti CADSES sú v rámci INTERREG III A viaceré programy:

Nemecko – Rakúsko

Nemecko – Poľsko

Nemecko – Česká republika

Rakúsko – Slovenská republika

Rakúsko – Česká republika

¹ Medzi novými členskými krajinami sa stále zúčastňovalo Maďarsko, Poľsko, Česká republika, Slovinsko a nečlenský štát EU Rumunsko.

Rakúsko – Slovinsko
Rakúsko – Maďarsko
Taliansko – Slovinsko
Jadranský cezhraničný priestor
Taliansko – Albánsko
Taliansko – Grécko
Grécko – Albánsko
Grécko – Bulharsko
Grécko – bývalá juhoslovanská republika Macedónsko

Medzi nečlenskými štátmi sú aj nové programy III A:

Česká republika – Poľsko
Poľsko – Slovensko
Slovensko – Česká republika

V rámci programovacej oblasti CADSES sú aj nové programy susedstva :

Maďarsko – Slovensko – Ukrajina
Maďarsko – Rumunsko – Srbsko a Čierna Hora
Slovinsko – Maďarsko – Chorvátsko
Poľsko – Bielorusko – Ukrajina

Základné rozdelenie práce medzi nimi a iniciatívou INTERREG III B je zabezpečené prostredníctvom minimálnej požiadavky na nadnárodnosť. Zatiaľ čo programy pod INTERREG III A sa zameriavajú na rozvoj osobitného cezhraničného regiónu a sú v zásade bilaterálne, INTERREG III B je nadnárodnou iniciatívou, kde môžu partneri dvoch alebo viacerých štátov spolupracovať mimo hraníc regiónu. V zmysle obsahu iniciatívy sa INTERREG III A do veľkého rozsahu zameriava na rozvoj podnikania a vzdelávania ale zahŕňa aj priority podobné prioritám iniciatívy INTERREG III B, osobitne rozvoj komunikácií a zlepšenie životného prostredia. Preto aj ak je geografické hľadisko rôzne, osobitná pozornosť sa pri implementácii iniciatívy INTERREG III B kladie na rozdelenie prác a komplementaritu INTERREG III A.

Podľa smerníc INTERREG programovanie musí byť komplementárne s opatreniami podporovanými na základe cieľov 1, 2 a 3 štrukturálnych fondov, osobitne v súvislosti s infraštruktúrami a inými iniciatívami spoločenstva. Toto je osobitná výzva pre tieto programy, keďže v rámci štrukturálnych fondov je veľký počet ďalších programov, ktoré fungujú v rámci priestoru spolupráce CADSES, ktoré sa všetky zameriavajú na podporu rozvoja v rôznych častiach a odvetviach oblasti.

Jasným zámerom partnerstva je zohľadňovanie komplementarity s inými programami, jednak v programovacej fáze ako aj v implementačnej fáze. Toto sa zabezpečuje tým, že orgány zodpovedné za programy podporované v rámci pomoci zo štrukturálnych fondov boli buď zastúpené v Monitorovacom výbore CADSES pre Program susedstva CADSES, alebo boli pravidelne informované a budú aj (čiastočne) v ňom zastúpené. Na všeobecnej úrovni rozdelenie práce medzi programom Iniciatívy spoločenstva a inými programami štrukturálnych fondov v oblasti CADSES sa zabezpečuje základnými kritériami pre oprávnenosť projektu. V iniciatíve INTERREG III B sa projekty snažia začleniť viac ako dva štáty v zmysle obsahu a začleniť aspoň dva štáty s finančným príspevkom.² Takisto

² V prípade účasti nečlenského štátu v projekte sa môže prípadne žiadať o pre technickú pomoc.

bolo stanovené, že oprávnené náklady k projektu musia vylúčiť zdvojené financovanie z iného grantu EÚ. Komplementarita s inými programami bude stanovená podrobnejšie v programovom doplnku.

Nová pomoc na základe cieľa 1 a 2 bola pripravená pred iniciatívou INTERREG III B a preto ju bolo možné plne zohľadniť pri príprave tejto iniciatívy Spoločenstva. Rozpočet a rozsah pomoci pre tento cieľ je oveľa väčší ako pre pomoc v rámci INTERREG III B, ale táto iniciatíva Spoločenstva môže slúžiť ako doplnenie vnútroštátnych programov pridaním nadnárodného rozmeru k rozvojovej práci. Na jednej strane iniciatíva INTERREG III B a jej projekty tak poskytnú nadnárodný rámec, v ktorom sa môžu vykonávať opatrenia pre regionálny rozvoj, na druhej strane môžu spoločné nadnárodné projekty viesť ku konkrétnejším a finančne väčším následným projektom financovaným prostredníctvom vnútroštátnych programov na základe cieľa. To platí osobitne pre rozvoj infraštruktúry. Iniciatíva INTERREG III B neposkytuje financovanie pre veľké investície do infraštruktúry ale bude financovať prieskumy a investície malého rozsahu, ktoré sú potrebné pre väčšie investície. Iné akcie štrukturálnych fondov môžu v tomto zmysle podporovať implementáciu výsledkov INTERREG III B.

Podobne sa bude klásť pozornosť na komplementaritu s vnútroštátnymi programami podľa Cieľa 3 a programami pre rozvoj vidieka členských štátov, ako aj s cieľmi TACIS, CARDS a programom PHARE pre nečlenské štáty.

Krajiny začlenené do CIP CADSES INTERREG II C chcú pokračovať na základe svojich skúseností zo spolupráce, a preto sa plánujú len malé zmeny v priestore spolupráce. Tým sa umožní kontinuita akcií v nadnárodnom rámci. Zúčastňujúcimi regiónmi sú (regióny ktoré neboli časťou INTERREG II C sú vytlačené tučnými písmenami):

Obrázok 1: Mapa oblasti spolupráce

Tabuľka 1: Krajiny a regióny zúčastňujúce na CIP CADSES INTERREG III B

Albánsko	NMS	celé územie
Rakúsko	MS	celé územie
Bosna a Hercegovina	AC	celé územie
Bulharsko	AC	celé územie
Chorvátsko	NMS	celé územie
Česká republika		celé územie
Srbsko a Čierna Hora	NMS	celé územie
Macedónsko	NMS	celé územie
Nemecko	MS	Bádensko-Wirtembersko, Bavorsko, Meklenbursko-Pr. Pomoransko, Sasko, Sasko-Anhaltsko, Berlín, Brandenbursko, Durínsko (všetky NUTS II)
Grécko	MS	celé územie
Maďarsko	MS	celé územie
Taliansko	MS	Puglia, Molise, Abruzzi, Marche, Friuli-Venezia Giulia, Veneto, Emilia-Romagna, Lombardia, Trentino-Alto Adige, Umbria, Basilicata ³
Poľsko	MS	celé územie
Moldavsko	NMS	celé územie
Rumunsko	AC	celé územie
Slovenská republika	MS	celé územie
Slovinsko	MS	celé územie
Ukrajina	NMS	Odeská oblasť, Zakarpatská oblasť, Ľvovská oblasť, Volynská oblasť, Ivano-Frankovská oblasť, Černivetská oblasť

1. 2 Pohľad členských štátov

V súvislosti s dĺžkou a predchádzajúcim charakterom kontinentálnych hraníc v rámci CADSES má cieľ územnej integrácie osobitný význam pre priestor programu. Chápanie hraničných regiónov ako mostov v rozšírenej Európe sa prehĺbilo a vyzdvihuje ich ekonomický a strategický význam. To platí pre zúčastnené členské štáty ako aj krajiny, ktoré sú na ceste vstupu a integrácie. Všetky zúčastňujúce sa členské štáty majú v tejto súvislosti v osobitnú pozíciu:

- Taliansko hraničí s krajinami Paktu stability jadranským a iónskym pobrežím,
- Grécko hraničí s krajinami oblasti Paktu stability a hraničí v horských oblastiach s Bulharskom. Krajina je takisto časťou jadranského priestoru,
- Maďarsko hraničí s jednou prístupujúcou krajinou – Rumunskom a krajinami susedstva,
- Slovensko, Slovinsko a Poľsko hraničia len s krajinami susedstva.

Určenie CADSES demonštruje záujem týchto členských štátov presiahnuť hranice súčasnej oblasti rozšírenia, vrátane krajín, ktoré nemôžu byť v súčasnosti označené ako prístupujúce krajiny. Podpora integrácie týchto krajín je v súlade so zámerom územnej integrácie celého programu CADSES. Heterogénnosť zúčastňujúcich sa regiónov členských štátov sa môže byť zdať prekážkou ale na druhej strane je v súlade s veľkou

³ Zaradenie regiónu Basilicata je predmetom potvrdenia EU COM.

silou oblasti CADSES ako celkom: jej bohaté a rozmanité štruktúry a predpoklady v súvislosti so všetkými oblasťami akcie v nadchádzajúcom programovom období.

1. 3 Analýza SWOT: členské štáty

Stručná analýza SWOT v tejto časti zdôrazňuje hlavné pojmy, ktoré vo všeobecnosti dominujú v diskusii v kontexte nastávajúcej integrácie v rámci CADSES z hľadiska členských štátov. V súvislosti s územným rozvojom perspektíva rozšírenia ponúka osobitné príležitosti ale takisto nesie riziko osobitných hrozieb pre regióny členských štátov. Pre Grécko hraničné krajiny, ktorých perspektíva prístúpenia ešte nie je jasná, spôsobujú množstvo ďalších osobitných obáv. Vo väčšine prípadov je ťažko možné presne odlíšiť procesy vedené rozšírením a „normálne“ územne relevantným rozvojom.

Je dôležité mať na zreteli skutočnosť, že v priebehu posledného desaťročia sa dosiahol významný pokrok v ekonomickej integrácii medzi Európskou úniou a stredo a východoeurópskymi krajinami. V ostávajúcej predvstupovej fáze regionálne ekonomické vplyvy na členské štáty budú spôsobené:

- meniacimi sa obchodnými vzťahmi,
- meniacimi sa investičnými tokmi indukovanými zmenami v kvalite lokality a naopak indukujúce ďalšie zmeny v kvalite lokality, napr. zvýšením dostupnosti,
- sektorovo špecifické účinky osobitne v chránených sektoroch, ako je poľnohospodárstvo alebo priemyselné odvetvia, ktoré sú stále predmetom osobitných regulácií, ako je potravinárstvo alebo oceliarstvo,
- dopady na pracovný trh indukované migráciu alebo prílevom kapitálu.

Druhá skupina vplyvov hoci úzko súvisí s hore uvedenými vplyvmi sa môže odlišovať podľa územného rozdelenia (alebo organizácie) rozvoja. Tieto územné dopady majú svoj pôvod v:

- meniacich sa hraničných režimoch,
- reorganizácii regionálnych systémov produkcie.

Viacere štúdie ukazujú, že do veľkej miery vplyvy na regióny v prístupujúcich krajinách budú silnejšie ako na regióny členských štátov. S víziami a perspektívami zameranými na budúci rozvoj a perspektívy členských a nečlenských štátov sa nesmie zabúdať, že Európska únia samotná je v procese prehĺbujúcej sa integrácie, čo takisto podporí ďalekosiahly európsky rozvoj.

V kontexte rozšírenia sa v členských štátov vyslovujú obavy z ekonomickej straty. Tieto obavy sú najčastejšie vyslovované na regionálnej úrovni, pretože tu sú dopady pociťované najintenzívnejšie a nástroje na ich riešenie sú nevyrovnané a opačný rozvoj je veľmi obmedzený. Veľké obavy sa zameriavajú na pracovné trhy, poukazujúc na už jestvujúcu koncentráciu zahraničnej pracovnej sily v niektorých sektoroch a obavy z účinkov preľudnenia vzhľadom na prichádzajúcu zahraničnú silu.

Tieto úvahy evidentne zdôrazňujú skutočnosť, že aj v nadnárodnom kontexte je potrebné klásť dôraz na pohraničné regióny. Je to spôsobené skutočnosťou, že porovnateľne veľké časti týchto regiónov trpeli z režimovej izolácie, čo viedlo k významným poruchám v regionálnych ekonomických modeloch a infraštruktúrnych sieťach. Preto značné množstvo regiónov v členských štátoch je potrebné označiť ako slabo integrované. Zjavne najsilnejšou hrozbou pre tieto regióny z dlhodobej perspektívy je, že príahlé regióny

v nečlenských štátoch sú v podobnej pozícii, čo vedie k rozšíreniu „interných periférií“ v rámci CADSES. V poslednej dekáde sa ukázalo evidentným, že prehĺbujúce sa ekonomické vzťahy nemusia zlepšiť sociálno-ekonomickú pozíciu týchto regiónov ani z dlhodobej perspektívy. Pozitívne vplyvy liberalizovaných obchodných režimov sa zvyčajne koncentrujú na obmedzený počet regiónov. Preto z krátko a strednodobej perspektívy vzniká množstvo ďalších obáv v súvislosti s týmito cezhraničnými regiónmi.

U pobrežných oblastí členských štátov je situácia zjavne odlišná v niektorých aspektoch: osobitne meniace sa hraničné režimy nebudú mať okamžité účinky. Avšak reorganizácia regionálnych systémov produkcie a meniace sa obchodné vzťahy určite budú mať vplyv na prístavné mestá.

V súvislosti so životným prostredím hlavné výzvy, ktorým oprávnené regióny členských štátov čelia súvisia s nadnárodnou a internou dimenziou environmentálnych problémov a rizík.

Na jednej strane stále dochádza pravidelne k veľkým škodám spôsobeným prírodnými katastrofami – ako napr. záplavami – alebo cezhraničným a transhraničným znečisťovaním. Súvisí to aj s nedostatkom koordinovaných akcií a pravidiel, napr. v rámci oblasti riadenia cezhraničných povodí riek. Na druhej strane v niektorých oprávnených regiónoch sú hraničné aglomerácie – ale aj pobrežné oblasti – vystavené typickým environmentálnym negatívnym účinkom, ako je rozširovanie miest, čo vedie k zvyšujúcim sa obtiažiam spôsobeným najmä dopravou. V týchto regiónoch predstavuje zvyšujúca sa environmentálna záťaž pozdĺž dopravných koridorov osobitné riziko pre budúcnosť, navyše v pobrežných zónach rizikové perspektívy rozširovania takisto spôsobuje nevhodný rozvoj a modely osídľovania, ktoré nemajú trvácnosť.

Odlesňovanie, znečisťovanie pôdy, ohrozovanie rezerv spodnej vody silne ovplyvňujú niektoré oprávnené regióny, čím sa ukazujú – najviac v periférnych oblastiach – vážne rozpory medzi ekonomickými a ekologickými funkciami primárneho sektora. Vo vidieckych periférnych oblastiach absencia spoločnej územnej politiky integrácie a rozvoja môže takisto spôsobovať ďalšie znižovanie poľnohospodárskej kultivácie a pracovnej sily, čo vedie k rýchlej degradácii životného prostredia.

Tabuľa 2: Analýza SWOT z perspektívy členských štátov zameraná na oprávnené regióny

Téma	Výhody	Nevýhody
Hospodárstvo	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veľký počet regiónov s vysoko diverzifikovanou ekonomickou štruktúrou, osobitne: - konkurenčný sektor služieb - významná úloha v súvislosti s investíciami a obchodnými vzťahmi s krajinami CADSES - širšia škála porovnateľných výhod v stredo a východoeur. krajinách - značný potenciál pre transfer riadiacich zručností a know-how v oblastiach inštitucionálneho budovania, inovácie výrob a služieb <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie pozície vzhľadom na rozšírené trhy - koncentrácia inovovaných služieb a výrob <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čiastočne malé ekonomické vzory so značnou flexibilitou, miestne alebo mikroregionálne siete 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zraniteľné regionálne ekonomické štruktúry, napr. značný podiel poľnohospodárstva na pridanej hodnote v niektorých regiónoch - významné územné rozdiely <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niektoré slabé miesta v ekonomickej štruktúre vzhľadom na izolovanú pozíciu podľa predchádzajúceho režimu (napr. porovnateľne neskorá medzinárodná orientácia miestnej produkcie a služieb) - v niektorých regiónoch pomalý proces štrukturálneho vyrovnávania <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ťažko diverzifikované ekonomické štruktúry - čiastočne hornatý charakter, sťažené podmienky pre poľnohospodárstvo a lesníctvo a určovanie čiastočne potreby pre nákladné ochranné opatrenia
Územný rozvoj	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siete malých a stredných miest (SMC) ako aj pobrežných a prístavných miest s významnou úlohou pre ich vidiecke časti - bohatosť a rozmanitosť foriem osídlenia - čiastočne silná pozícia alebo váha miestnej úrovne politického a administratívneho systému podporujúceho vyrovnanjší rozvoj 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - migračné faktory a zvyšujúca sa ekonomická váha aglomerácií viedla k nevyrovnanému územnému rozvoju - veľké staré premyslené a bývalé banícke oblasti v niektorých krajinách. Úloha malých miest sa oslabil vzhľadom na stratu niektorých funkcií (napr. rôzne

		poľnohospodárske služby). Nezrovnalosti v technickej a inštitucionálnej infraštruktúre z cezhraničnej perspektívy
Pracovný trh	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnateľne stabilná situácia napriek značným trhovým rozdielom medzi zúčastňujúcim sa členskými štátmi ako aj medzi makroregiónmi v rámci členských štátov je potrebné uviesť – osobitne pre Taliansko (sever-juh) a Nemecko (staré a nové krajiny) <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sčasti výhodný rozvoj v poslednom období, napr. v niektorých oblastiach sektora služieb 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tendencie nespojitého ekonomického rastu a nárastu zamestnanosti - rastúci trend ku vzdialenému dochádzaniu do aglomerácií <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osobitné opačné charakteristiky nezamestnanosti (zvyšujúca sa dlhodobá nezamestnanosť, zvyšujúci sa počet starších nezamestnaných) <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sektorová zamestnanosť odráža štrukturálnu nerovnováhu - vážne problémy pre menej mobilné úrovne - čiastočne silný dôraz verejného sektora na kvalifikovanejšiu pracovnú silu

(pokračovanie) Tabuľka 2: Analýza SWOT z perspektívy členských štátov zameraná na oprávnené regióny

Téma	Výhody	Nevýhody
Doprava	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porovnateľne vysoké štandardy v dopravných sieťach hoci značné rozdiely na národnej aj miestnej úrovni - trvalé investície od významných dopravných spojení (železničné a cestné siete) ale aj v lodnej doprave (vnútrozemská vodná doprava, námorná doprava) <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vo väčšine prípadov centrum v medzinárodných a nadnárodných sieťach 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sčasti významné úzke hrdlá v sieťach, stredo a východoeurópske krajiny nemali investičné priority počas 40 rokov - environmentálne priateľské dopravné prostriedky strácajú význam za posledné desaťročia, enormne narastá súkromná motorizovaná doprava - ekonomická pozícia niektorých druhov dopravy ako železničná a lodná (vnútrozemská vodná doprava, námorná doprava) je veľmi slabá <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - akútne úzke hrdlá v cestnej doprave predstavujú značnú záťaž pre životné prostredie miest ako aj kvalitu života <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otvorenie cestných hraničných priechodov viedlo k významnému objemu dopravy na cestách, ktoré je potrebné opraviť, napr. výstavba nadjazdov, atď.
Životné prostredie, kultúrne dedičstvo	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie uvedomelosti o ochrane prírodných krás - bohatá a rozmanitá kultúrna krajina - bohaté prírodné dedičstvo v bezprostredných pohraničných zónach Jadranského mora ako bohatý spoločný zdroj - zníženie cezhraničného znečisťovania (uzatváranie znečisťujúcich podnikov) <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie uvedomelosti verejnosti pre prírodné dedičstvo prispelo k vzniku príkladov trvalo 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravidelne sa opakujúce škody spôsobené prírodnými katastrofami ako napr. záplavy - nedostatok koordinovanej akcie, osobitne pre riadenie cezhraničných povodí riek <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozširovanie miest vedie k rastúcim záťažiam hlavne spôsobeným dopravou (pohraničné aglomerácie ale aj pobrežné oblasti) <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozpory medzi ekonomickými a ekologickými funkciami a primárnom sektore (odlesňovanie

	udržateľného cestovného ruchu	a zalesňovanie, znečistenie pôdy, ohrozenie rezerv spodných vôd)
--	----------------------------------	---

(pokračovanie) Tabuľka 2: Analýza SWOT z perspektívy členských štátov zameraná na oprávnené regióny

Téma	Výhody	Nevýhody
Hospodárstvo	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nové obchodné a výrobné siete - zrýchlený proces dobiehania bývalých menej dynamických regiónov - zlepšenie kvality produktov <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - investičné ciele, napr. špecifické odvetvia v sektore služieb, rozvoj funkcií nových hlavných sídiel <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - účinky rozptýlenia z dynamických aglomerácií - zlepšenie pozície niektorých odvetví výrobného sektora (s vysokými vstupmi služieb) prostredníctvom tvorby cezhraničných výrobných sietí a rozšírený rádius účinkov rozptýlenia z aglomerácií - rozvoj cestovného ruchu a podnikania v oblasti rekreácie - rozvoj funkcií inovačných služieb (vrátane e-business) - rozvoj „škály služieb“ v mestsko – vidieckych a medzividieckych sieťach 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie územných nerovnováh v rámci členských štátov ako aj medzi rôznymi typmi regiónov - zvýšenie tlaku na pracovne-intenzívne služby - spomalenie štrukturálnych zmien vzhľadom na ľahký prístup k novým a nevyvinutým trhom ako aj dostupnosť lacnej pracovnej sily - konkurencia na základe lacnej pracovnej sily a využívania prírodných zdrojov <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poruchy v štrukturálnych zmenách vzhľadom na dostupnosť lacnej pracovnej sily - strata atraktivity ako investičného cieľa vzhľadom na neistý rozvoj v susedných krajinách <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poruchy citlivých ekonomických štruktúr vzhľadom na zníženie atraktivity priláhaných regiónov - opačné účinky strednej geografie hraníc bez cezhraničných rámcov spolupráce - ďalší odsun funkcií služieb v perifériách, koncentrácia v malých a stredných mestách (základné služby pre každodennú potrebu, sociálne služby)
Územný rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> - koordinovaný územný rozvoj založený na cezhraničnej spolupráci, ktorý zahŕňa: - posilnenie spolupráce a doplnkových funkcií medzi pohraničnými aglomeráciami 	<ul style="list-style-type: none"> - centralizačné tendencie ďalej prehlbujúce pozíciu malých a stredných miest - rozširovanie miest a rýchla suburbanizácia pohraničných aglomerácií a vstupných miest

	<p>a bránami miest a malých a stredných miest</p> <ul style="list-style-type: none"> - snaha o optimalizáciu regionálnych dopravných prepojení na medzinárodné koridory - rozvoj osobitných premostovacích funkcií v rámci cezhraničných regiónov - zachovanie a starostlivý rozvoj jestvujúcich kompaktných mestských štruktúr - rozširovanie a prehĺbovanie jestvujúcich sieťových štruktúr medzi regiónmi a mestami - rozvoj prepojených „systémov voľného priestoru“ osobitne v mestských aglomeráciách 	<ul style="list-style-type: none"> - posilnená konkurencia medzi malými a strednými mestami v rámci domáceho ako aj v rámci cezhraničného regiónu vedúca k emigrácii v súvislosti s niektorými mestskými funkciami alebo službami - zlepšovanie kapacít v cestnej doprave zamerané na úzke hrdlá zanedbávajúce regionálne prepojenia - intenzifikácia konfliktov v užívaní pôdy (napr. poľnohospodárstvo vs rekreácia)
--	--	---

(pokračovanie) Tabuľka 2: Analýza SWOT z perspektívy členských štátov zameraná na oprávnené regióny (musím prediskutovať, či v tejto tabuľke už bol integrovaný aspekt NP)

Téma	Výhody	Nevýhody
Pracovný trh	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvyšovanie zamestnanosti vzhľadom na účinky integrácie a rozšírenia <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prílev vysokokvalifikovanej pracovnej sily <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie pozície prostredníctvom dostupnosti zručnej pracovnej sily 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sociálne napätie / konflikty vzhľadom na štrukturálnu nezamestnanosť spôsobenú rýchlymi štrukturálnymi zmenami <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - účinky odsídľovania vzhľadom na presúvajúcu sa / migrujúcu pracovnú silu <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - emigrácia a odliv mozgov, následné starnutie populácie
Doprava	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posilňovanie úlohy environmentálne priateľských dopravných prostriedkov vzhľadom na očakávané úzke hrdlá v cestnej doprave aj pomocou kooperatívneho a nadnárodného plánovania dopravy - posilňovanie inovačných technológií v železničnej a lodnej doprave <p>Pohraničné aglomerácie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nekoordinovaná konkurencia centrálnych funkcií (napr. susedné prístavné mestá alebo intermodálna doprava) 	<p>Všeobecne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pretrvávajúci trend cestnej dopravy - zanedbávanie železničných sietí v susediacich krajinách a prispievanie k posunu cezhraničnej dopravy na cestnú <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ďalšie de-investovanie do verejnej dopravy
Životné prostredie	Všeobecne:	Všeobecne:

	<ul style="list-style-type: none"> - prírodné krásy a kultúrne dedičstvo ako priekopnícke aktivity pre posilňovanie cezhraničnej a Nadnárodnej spolupráce osobitne spoločné vodné zdroje - zlepšenie stratégií uchovávania prostredníctvom cezhraničnej a Nadnárodnej spolupráce <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj centier cestovného ruchu podporou zachovávania a revitalizácie kultúrnych hodnôt - rozvoj trvalo udržateľných technológií napr. v oblasti energetiky 	<ul style="list-style-type: none"> - ostávajúce riziko niektorého cez a transhraničného znečisťovania (napr. znečisťovanie vody, ...) - zvýšenie environmentálnych záťaží pozdĺž dopravných koridorov - riziko záplav vzhľadom na nedostatočnú nadnárodnú koordináciu - nevhodný rozvoj okolia pobrežných zón <p>Periférie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poškodzovanie / zanikanie osobitného kultúrneho dedičstva vzhľadom na odsídľovanie najaktívnejšej populácie - degradácia kultúrnej krajiny (znižovanie poľnohospodárskej kultivácie)
--	--	--

1.4. Analýza SWOT: Krajiny v prechodnom období

Tabuľka 3: Analýza SWOT z perspektívy krajín v prechodnom období

POLYCENTRÁLNY ROZVOJ A VZŤAH MESTO / CENTRUM	
Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie objemu obchodu a investícií medzi spolupracujúcimi krajinami v prechodnom období, ktoré ponúkajú potenciál pre vyrovnanejšie územné rozdelenie ekonomických výhod - plnenie procesov priemyselnej reštrukturalizácie a začiatok priemyselnej obnovy v niektorých krajinách - významné úspechy v prechodnom období v sektore služieb - výhodné vklady územných štruktúr porovnateľne kompaktných mestských štruktúr a základnej infraštruktúry verejnej dopravy - vznik nových regionálnych štruktúr, sčasti významne meniace pozície regiónov v inštitucionálnom systéme a rast počtu územne relevantných národných alebo dokonca regionálnych programov / stratégií pod rôznymi hlavičkami - väčšia dostupnosť regionalizovaných informácií - vznik nových druhov sietí ako základ nadnárodného know-how pre nadchádzajúce obdobie 	<ul style="list-style-type: none"> - rast územnej nerovnováhy medzi „vítazmi“ (hlavné mestá, pobrežné regióny, západné pohraničné oblasti, úspešné malé a stredné mestá) a „porazenými“ (periférne vidiecke regióny, staré priemyselné oblasti, atď.) na územnej úrovni pri pokračovaní procesov prechodného obdobia - sociálno-ekonomická nevyrovnanosť a rast nepomeru v niektorých periférnych častiach CADSES, kde môžu pretrvávajúť ekonomické krízy a bludné kruhy nedostatku investícií a možný vznik alebo rast emigrácie - veľké medziregionálne pohyby z vidieckych a starých priemyselných oblastí do miest ako efekt nevyrovnanej ekonomickej reštrukturalizácie - značné a zvyšujúce sa rozdiely medzi mestskými a vidieckymi oblasťami - nekontrolovaný rast miest, spôsobujúci hromadenie a sociálnu segregáciu - nedostatok mestského plánovania a koordinovaných rozvojových stratégií na miestnej úrovni, čo zhoršuje negatívny vplyv jestvujúcich a potenciálnych úzkych hrdiel - štrukturálne problémy v poľnohospodárskom sektore, pretrvávajúce štátnych poľnohospodárskych majetkov, nedostatočná škála poľnohospodárstva, nedostatok investícií, emigrácia, vysoká nezamestnanosť, slabá úloha miest, atď. - opačne demografické dynamiky: emigrácia, starnutie populácie, poskytovanie / údržba základnej infraštruktúry - malé mestá zriedka ovplyvňujú rozvoj vidieckych oblastí, ich úloha je obmedzená na miestne alebo

	<p>regionálne trhové miesta, ponuka základných služieb a značne úzky profil podnikov vo výrobnom sektore</p> <ul style="list-style-type: none"> - inštitucionálny rámec pre regionálnu politiku na národnej a regionálnej úrovni je stále slabá vo väčšine krajín v prechodnom období
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - vznik aglomeračných pólov vzhľadom na transformáciu obchodu a medzinárodných vzorov - implementácia podporných schém v rámci PHARE, ISPA a SAPARD, ktoré podnikatia väčšie oblasti územného rozvoja vo východných krajinách prispievajú k výhodnému vplyvu na infraštruktúre, životné prostredie, poľnohospodársky a rozvoj vidieka 	<ul style="list-style-type: none"> - pre viaceré regióny rastúce riziko vytlačania do periférnej pozície, vzhľadom na zmeny v režimoch vonkajších hraníc (napr. negatívny územný vplyv „intermediálnej geografie hraníc“) v súvislosti s kapitálovou atraktivnosťou, obchodnými tokmi a schémami, zvyšujúcim sa tlakom na pracovné trhy

(pokračovanie) Tabuľka 3: Analýza SWOT z perspektívy krajín v prechodnom období

PRÍSTUP K INFRAŠTRUKTÚRE A KNOW-HOW	
Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> - značný proces dobiehania v súvislosti s extenziou a využitím komunikačných a informačných technológií - existencia rôznych vynikajúcich centier ako dôsledok priemyselného prechodu krajín v prechodnom období - existencia nových druhov sietí prispievajúcich k novému vnímaniu rozšíreného európskeho územia, bude mať naopak kladný vplyv na projekty budúcej generácie 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok verejných výdavkov vedúci k väčšej obťažnosti adaptovať dopravnú sieť tak rýchlo ako preorientovanie obchodných tokov - nadmerná koncentrácia rozsiahlych investícií pre veľké koridory a úzke hrdlá v mestských oblastiach, zanedbanie zlepšovania prepojení z regionálnych centier na vysokokvalitné cestné siete - rýchly rozvoj motorizácie, ktorý môže viesť k pretrvávaniu úzkych hrdiel v cestnej doprave - pretrvávajúci prechod zo železničnej na cestnú dopravu, vytváranie dvoch rôznych účinkov: rastúca úloha súkromnej dopravy ohrozuje budúcu pozíciu železničnej dopravy: následne rozšírená železničná sieť znižuje svoju údržbu - pokračujúca reštrukturalizácia energetického sektora, ktorý má riešiť vážne investičné medzery - potreba reštrukturalizovať uhoľný banícky sektor, ktorý je veľkým zamestnávateľom
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj komunikačných technológií a služieb a telekomunikačnej infraštruktúry v členských štátoch, ktorý bude konkurenčnou výhodou pre krajiny v prechodnom období - nová spolupráca vo výskume a rozvoji, implementovaná v krajinách v prechodnom období 	<ul style="list-style-type: none"> - opačné účinky pre periférne krajiny a regióny ťažiacie z aglomeračných efektov v oblasti vedy, výskumu a technologických inovácií
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A KULTÚRNE DEDIČSTVO	
Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> - podstatné zlepšenie environmentálnej situácie vzhľadom na zníženie väčšiny znečisťujúcich látok v dôsledku reštrukturalizačných a environmentálnych opatrení ale aj ako účinok poklesu produkcie - bohaté a rozmanité prírodné bohatstvo, ktoré ponúka širokú škálu možností pre nadnárodné akcie 	<ul style="list-style-type: none"> - nárast motorizovanej dopravy, rastúci počet úzkych hrdiel v mestských oblastiach - negatívne priemyselné dedičstvo: zhoršovanie hodnôt, nedostatočná atraktivnosť pre investície, veľké finančné záťaž - sťažené uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“ pre väčšinu

<ul style="list-style-type: none"> - bohatosť a rozmanitosť kultúrneho dedičstva, ktoré zväčšenie môže hrať významnú úlohu pri rozvoji trvalo udržateľného cestovného ruchu a posilňovaní kultúrnych aktivít a služieb 	<ul style="list-style-type: none"> najviac znečisťujúcich podnikov - nízka energetická účinnosť - vysoké vystavenie prírodným katastrofám, katastrofám spôsobeným ľudským faktorom (záplavy, lavíny, náhodné znečistenie spôsobené jadrovým výpadkom, znečistenie a eutrofizácia vody) - pretrvávajúce výroby jadrovej energie - ohrozenie vodných rezervoárov - odlesňovanie a erózia pôdy spôsobená nevhodnými formami poľnohospodárskeho využívania - nedostatočná vodná a odpadová infraštruktúra - fragmentácia chránených oblastí, nízka tvorba ekologických koridorov - nedostatok koordinovaných foriem regulácie a údržby prírodného dedičstva, osobitne v pohraničných oblastiach, kde sa nachádzajú najhodnotnejšie ekosystémy - nedostatok investičných perspektív pre posilnenie veľkých častí kultúrneho dedičstva - nedostatočný rozsah intervencií na zachovanie a posilnenie kultúrneho dedičstva - nedostatočná uvedomelosť o kontrole rizika, prevencii pred ďalšou degradáciou a obnove porušeného dedičstva prostredníctvom ochrany a inovácie a začlenením súkromných aktérov
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zvýšené snahy Spoločenstva o spoločné štandardy v riadení chránených oblastí (Natura 2000), ktoré otvoria porovnateľne novú oblasť spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> - environmentálne politiky v krajinách v prechodnom období zamerané len na kontamináciu miest bez zváženía vážnych environmentálnych hrozieb - deštrukcia kultúrnych symbolov spôsobovaná ozbrojenými konfliktami v bývalej Juhoslávii

1. 4. 1 Negatíva a riziká budúceho rozvoja

Stručná analýza SWOT sa zameriava na spolupracujúce krajiny. Spoločné alebo odlišné vnímanie týchto dynamík a ich územných výsledkov v zúčastnených krajinách ponúka oblasti záujmu pre nadnárodnú spoluprácu. Pomoc sociálno-ekonomického procesu vyrovnávania je dokonca dôležitejšia pri prehlbujúcej sa sociálno-ekonomickej integrácii v rámci EÚ. Bez pripravenej a účinnej akcie sa negatíva rozvoja medzi členskými a nečlenskými štátmi môžu dokonca zväčšiť.

Vo všeobecnosti nie vždy je jednoduché jasne označiť nevýhody a silné stránky. Akákoľvek spoločne chápaná nevýhoda je prvým krokom ku zlepšeniu. Už takýto proces nesie jadro budúcich inovatívnych akcií a tým nové výhody.

Územné štruktúry – územné nerovnováhy

Obraz regiónov, ktoré sú víťazmi alebo porazenými v priebehu prechodného obdobia sa v poslednej dobe spresňoval – v takmer všetkých štátoch začlenených do programu boli identifikované regióny patriace do týchto kategórií. Je možné vidieť rýchlo sa rozvíjajúce mestské aglomerácie, ekonomicky problémové miesta prepojené na medzinárodné dopravné koridory, verzus periférne regióny dodatočne zaťažené značnými obmedzeniami, čo sa týka mobility. Víťazmi na rozdiel od hlavných miest sú napr. pobrežné regióny, západné pohraničné regióny, úspešné skupiny stredne veľkých miest atď. Porazení: periférne vidiecke regióny, horské vidiecke regióny, bývalé priemyselné oblasti. Z dlhodobej perspektívy je možné očakávať dodatočné opačné účinky v týchto regiónoch nachádzajúcich sa pozdĺž hraníc, ktoré ostanú vonkajšími hranicami EÚ.

Regióny ohrozené odľahlosťou

V súvislosti s tými časťami CADSES, ktoré sa v súčasnosti označujú ako porazení, je potrebné si uvedomiť hrozbu sociálno-ekonomickej izolácie regiónov a dokonca celých štátov. V niektorých častiach CADSES je zjavná hrozba pretrvávajúcej ekonomickej krízy. Vznikajú a posilňujú sa bludné kruhy, znižovanie investícií a emigrácia, čo môže viesť do škodlivého sociálno-ekonomického rozvoja dotýkajúceho sa priľahlých regiónov v susedných krajinách.

Napriek vážnym prekážkam migračných pohybov (nedostatok a výška nákladov na bývanie v ekonomických centrách, porovnateľne vysoké náklady na dopravu) sa dá očakávať ďalšia interregionálna migrácia, t.j. migrácia medzi niektorými typmi regiónov v rámci krajín CADSES, v nedávnej minulosti boli vidiecke a bývalé priemyselné oblasti zdrojom veľkých migračných tokov do miest. V niektorých krajinách a regiónoch je možné očakávať pokračovanie tejto opačnej dynamiky, zatiaľ čo v iných krajinách vznikali v druhej polovici 90. rokov stabilnejšie regionálne ekonomické vzory. Osobitne tie v časti stále pokračujúceho procesu priemyselnej reštrukturalizácie sú nosnými v tomto procese, ktorý nielen ovplyvňuje priemyselné ale aj vidiecke regióny vzhľadom na opätovný príliv prepúšťaných pracovníkov a zatváranie nedávno decentralizovaných dodávateľských priemyselných odvetví. Keďže v niektorých krajinách priemyselná reštrukturalizácia ešte nebola zďaleka dokončená, pre iné krajiny je potrebné stanoviť priemyselnú rehabilitáciu.

Územné dopady zmenenej geografie hraníc

Posudzovanie územných štruktúr v rámci CADSES súvisí tiež s územnými dopadmi nastávajúceho prístupového procesu. Keďže vstup sa neuskutoční pre všetky prístupujúce krajiny v rámci krátkeho časového rozsahu, dôjde k zmene geografie hraníc. Zmena hraničných režimov prístupujúcej krajiny jednak v súvislosti so starými členskými štátmi a s ostávajúcimi nečlenskými štátmi vyvoláva najsilnejší územný dopad. Keďže na jednej strane funkcia bariéry hranice zaniká, na druhej strane sa tieto funkcie stávajú významnejšie. Nové vnútorné hraničné regióny získavajú atraktivnosť vďaka veľkosti rozširujúceho sa trhu a lepším vyhliadkam na infraštruktúrne investície. Riziko dislokácie verejných peňazí počas nových postupov Programu susedstva je možné znížiť len koordinovanými cezhraničnými a nadnárodnými prístupmi. Rozhodovanie o prioritách územného rozvoja by malo brať do úvahy komplexnú a dynamickú mozaiku zmenenej geografie hraníc a tak posudzovať generovanie projektov v týchto oblastiach.

Územná odlišnosť transformácie v osobitných vyznačených kontrastoch medzi mestskými a vidieckymi oblasťami

Mestské štruktúry prechádzajú porovnateľne rýchlou transformáciou. Funkcia okresov v strede miest, vidiek v blízkosti miest a veľké obývané oblasti sa rýchlo menia. Niektoré mestá nie sú pripravené na takýto neočakávaný a nekontrolovaný vývoj. Je zjavné nebezpečenstvo nekontrolovaného rozširovania miest a sociálnej segregácie. Nové typy a nástroje riadenia a plánovania miest a nové iniciatívy v bytovej politike by mali odrážať tieto nové výzvy.

Jedným z problémov je čiastočne nedostatok právneho / regulačného rámca. Plánovanie miest a koordinované rozvojové stratégie na lokálnej úrovni často chýbajú, čo zvyšuje negatívne dopady jestvujúcich a potenciálnych úzkych hrdiel. Finančné kapacity miest často nestačia na riešenie modernizácie infraštruktúry. Nekoordinované procesy suburbanizácie dokonca zvyšujú nároky na verejný rozpočet.

Tempo prechodného vývoja vo vidieckych oblastiach s monoštruktúrovanou ekonomickou základňou znamená kumulovanie problémov. Poľnohospodársky sektor v krajinách v prechodnom období je poznačený rôznymi štruktúrnymi problémami: veľké štátne poľnohospodárske farmy, poľnohospodárske družstvá alebo ich transformované zvyšky na jednej strane a malé prežívajúce farmárstvo na strane druhej. Vznik konkurenčných štruktúr v poľnohospodárskom sektore je urýchľovaný nedostatkom investičného kapitálu. Emigrácia a starnutie populácie, zvyšujúca sa obava o zabezpečenie/údržbu základnej infraštruktúry v týchto regiónoch, znižujúce sa príležitosti zamestnať sa a zvyšujúci sa počet malých samostatných farmárov sú opačnou dynamikou vo vznikajúcich interných perifériách. V súčasnosti aktívna úloha malých miest v rozvoji vidieckych oblastí je skôr výnimka ako pravidlo. Vo väčšine prípadov úloha týchto miest je obmedzená na miestne alebo regionálne trhové miesta ponúkajúce základné služby a značne úzky profil podnikov vo výrobnom sektore.

Vo všeobecnosti sa vidiecke regióny v nových členských štátoch a nečlenských štátoch do veľkej miery odlišujú. Aj regióny s podobnými základnými indikátormi, ako je hustota obyvateľstva a percento zamestnanosti v poľnohospodárstve sa môžu významne líšiť.

Životné prostredie – obnova a nové prekážky

Environmentálna situácia v CADSES sa v poslednom desaťročí významne zlepšila. Emisie väčšiny znečisťovateľov sa znížili vzhľadom na pokles produkcie ale aj vzhľadom na

reštrukturalizačné a environmentálne opatrenia. V súčasnosti najväčšími environmentálnymi hrozbami sú:

- zvyšujúci sa prílev motorizovanej dopravy, zvyšujúci sa počet úzkych hrdiel v mestských oblastiach;
- priemyselné dedičstvo: bludné kruhy zhoršujúcich sa aktív vzhľadom na nedostatok príjmov / atraktívnosti pre investície, obrovské budúce finančné zaťaženia vzhľadom na revitalizáciu starých oblastí, kontaminovaných oblastí, princíp „znečisťovateľ platí“ nie je reálnou možnosťou pre veľké časti najviac znečisťujúcich priemyselných odvetví;
- vážne medzery v energetickej účinnosti;
- riziko prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľuďmi (ako sú záplavy, zosuvy pôdy, zemetrasenia, lavíny, znečistenie náhodným nukleárnym výpadkom, znečistenie a eutrofizácia vody);
- výroba jadrovej energie – ohrozenie vodných rezerv;
- odlesňovanie, erózia pôdy vzhľadom na bývalé a súčasné formy poľnohospodárskej kultivácie;
- nedostatočné dodávky a poskytovaná infraštruktúra v súvislosti s vodou a odpadmi.

Veľké environmentálne investície si vyžadujú významné príspevky verejných investícií. Čeliac obrovským celkovým investičným požiadavkám by všetky krajiny mali určiť priority. Veľké investície v blízkej budúcnosti budú odvodené od národných environmentálnych programov s externou podporou, napr. predvstupovými nástrojmi EÚ. Tieto investície sa zamerajú na najväčších znečisťovateľov, napr. modernizáciu čističiek vody alebo sanitárne skládky pre väčšie mestá. Tým sa riešenie geograficky vzdialenejších environmentálnych problémov bude viac oneskorovať. To ešte horší skutočnosť, že vo všeobecnosti čím menšie sú mestá, tým nižší je ich verejný rozpočet.

Čiastočne môžu tieto environmentálne záťaž vyzeráť ako lokálne alebo regionálne problémy. Je to však evidentne zavádzajúce, osobitne v súvislosti s témami, ako je ochrana vodných zdrojov, spoločné morské zdroje, záplavy a suchá, znečistenie vzduchu alebo jadrová bezpečnosť.

Prírodné a kultúrne dedičstvo – veľké časti stále bez perspektívy

Rozmanitosť prírodného dedičstva je jedným z najväčších kapitálov regiónu z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja. Biodiverzita a prírodné dedičstvo vo všeobecnosti sú predmetom množstva odlišných dopadov od industrializácie intenzívneho poľnohospodárstva, dopravy a urbanizácie a intenzívneho cestovného ruchu. Je potrebné prijať stratégie na jeho ochranu. Chránené oblasti sú však fragmentované, pozostávajú zvyčajne z izolovaných malých bodov a zriedka tvoria ekologické koridory. Takisto sa najhodnotnejšie ekosystémy nachádzajú v pohraničných oblastiach, kde je potrebná koordinovaná forma regulácie a údržby.

Vo všeobecnosti bohatosť kultúrneho dedičstva v regióne programu je ohrozená, keďže veľkým častiam dedičstva chýba perspektíva investície. Snahy na obnovu, revitalizáciu kultúrnych pamiatok sa koncentrujú na tie oblasti, kde ekonomická perspektíva vrátane pozitívneho vplyvu na zamestnanosť (osobitne pre ženy) je jasne viditeľná. V porovnaní s regiónom v programe ako celku je počet a veľkosť týchto zón obmedzená. Vo všeobecnosti sa ukazuje naliehavá potreba intenzívnejšieho uvedomenia si kontroly rizika, prevencie ďalšej degradácie a obnovy poškodeného dedičstva prostredníctvom zabezpečovania a inovácie a začlenením súkromných aktérov. Ďalším nedostatkom bola

deštrukcia spôsobená ozbrojenými konfliktami v bývalej Juhoslávii, čo spôsobilo dobrovoľné zničenie kultúrnych symbolov.

Doprava – prechod od železničnej na cestnú, od verejnej na súkromnú, od východu na západ

Vo všeobecnosti sa nedá očakávať, že sa dopravné siete adoptujú podobne rýchlo, ako sa preorientovali obchodné toky. Je to aj menej pravdepodobné vzhľadom na nedostatok verejných financií vo väčšine krajín. Rozsiahle investície sa budú koncentrovať na veľké koridory a úzke hrdlá v mestských oblastiach. Zo súčasného hľadiska zlepšenie spojenia regionálnych centier s významnými cestnými sieťami je dlhodobou perspektívou. Paralelne s rýchlym nárastom motorizácie spôsobuje vysokú pravdepodobnosť existencie úzkych hrdiel v cestnej doprave. Pokračujúci prechod od železničnej na cestnú dopravu má viacero negatívnych dopadov súvisiacich s kvalitou životného prostredia v najširšom zmysle.

Zvyšujúci sa význam súkromnej dopravy ohrozuje budúcu pozíciu železničnej dopravy. Rozsiahle železničné siete v nových členských štátoch a nečlenských štátoch sú ohrozené zhoršovaním vzhľadom na nedostatok investícií do modernizácie a údržby, to isté platí pre čiastočne vysoko rozvinuté siete verejnej dopravy. Tieto problémy sa kumulujú vo vidieckych regiónoch.

Energetické siete – odlišné perspektívy pre medzinárodne verus lokálne siete

Energetika je významným faktorom súvisiacim s ekonomikou ale je aj jedným z kľúčových aspektov súvisiacim s trvanlivosťou. Pokračujúca reštrukturalizácia tu dáva nové výzvy pre nadnárodné siete a ovplyvňuje energetický sektor nových členských štátov a nečlenských štátov. Pre vysoko významné siete je možné predpokladať dostatočný investičný záujem, zatiaľ čo na regionálnej a miestnej úrovni bude zlepšenie systémov a tým celková energetická účinnosť čeliť viacerým investičným medzerám. Jedným z často citovaných príkladov je veľký počet okresných vykurovacích systémov, ktoré vyžadujú modernizáciu. Ďalším dôležitým aspektom je význam domácich energetických zdrojov, ktoré sú aj veľkými zamestnávateľmi. Osobitne reštrukturalizácia ťažby uhlia je jedným z krátko až dlhodobo prechodným problémom, ktorý budú musieť riešiť mnohé krajiny.

Politika územného rozvoja – slabá pozícia na regionálnej a miestnej úrovni

V konfrontácii so súčasným trendom polarizácie v ekonomickom rozvoji a raste regionálnych odlišností sa na úrovni všeobecnej politiky objavujú kontradiktórne tendencie: na jednej strane viditeľné dôsledky trendu posilnili názor, že sú potrebné vyrovnávacie opatrenia, na druhej strane existujú rastúce sily silne odmietajúce regulačné politiky. Jasné vyznačenie štrukturálnej pomoci v rámci politik spoločnosti pomáha čiastočne reforme územných politik. To platí osobitne v oblasti regionálnych politik: väčšina nečlenských prístupujúcich krajín je na ceste rozvinúť inštitucionálne rámce, ktoré sú v súlade so základnými požiadavkami koncepcie regionálnej ekonomickej politiky EÚ. Avšak nie je možné stanoviť podobný dynamický rozvoj pre všetky regulačné rámce politik územného rozvoja. Osobitne územné plánovanie čelí zmeneným vlastníckym štruktúram ako aj zmeneným právnym a trhovým podmienkam. V mnohých prípadoch chýbajú administratívne kapacity na miestnej úrovni, ktoré by mohli vyrovnávať negatívne účinky rýchlej a nekoordinovanej územnej transformácie.

Inštitucionálny rámec pre regionálnu politiku na národnej a regionálnej úrovni je v prístupujúcich krajinách stále slabý. Napriek perspektíve vstupu, ktorá je v tejto súvislosti významná, sú stredno a dlhodobé úlohy ako je administratívna reforma čiastočne urýchlené politickými podmienkami v prístupujúcich krajinách.

1. 4. 2 Možnosti a príležitosti pre ďalší rozvoj

Ekonomická kohézia – rýchly rozvoj v obchodných vzťahoch

Jedným z najvýznamnejších vývojov posledného desaťročia bola rýchlá intenzifikácia obchodných vzťahov medzi členskými a nečlenskými štátmi EÚ a spolupracujúcimi krajinami v prechodnom období, najmä 5 nečlenskými štátmi, Bulharskom a Rumunskom. Aj v predchádzajúcom období – napriek skutočnosti, že krajiny patrili do odlišných ekonomických systémov – obchodné vzťahy nikdy úplne nezanikli. Od začiatku 90-tich rokov sa začal rýchly pohyb. Dopady zvyšujúcej sa ekonomickej kohézie na územnú integráciu sú jedným z významných prvkov pre dynamický scenár CADSES.

Ekonomická transformácia – dynamika v službách a vo výrobnom sektore

V nadnárodnom rozsahu je potrebné zdôrazniť hlavné ekonomické vývoje prispievajúce k ekonomickej obnove a tým aj kohézii. Po šokoch z úvodného prechodného obdobia sektor služieb a neskôr výrobný sektor sa stali kľúčovými prvkami pre stabilné a pokojné tempo prechodu, ktoré väčšina krajín dosiahla. Z pohľadu začiatkov ekonomických sektorov najvýznamnejší úspech v priebehu prechodného obdobia dosiahol sektor služieb. V niektorých krajinách a s určitým časovým odstupom sa naštartovala aj obnova priemyslu. Ďalší vývoj v týchto sektoroch bude tvarovať rýchlosť a územné implikácie transformácie z dlhodobej a strednodobej perspektívy.

Územné štruktúry

Je skutočnosťou, že územný rozvoj formujú významné ciele na regionálnej a miestnej úrovni. Premosťovanie medzery medzi zaostávajúcimi regiónmi a úspešnými ekonomickými centrami znamená aj podporovať iniciatívy vychádzajúce z miestnych a regionálnych miestnych zdrojov.

Koordinácia územnej a ekonomickej politiky je predpokladom na dosiahnutie ekonomického rastu a trvalo udržateľného rozvoja. Regionálny ekonomický prehľad zameraný na endogénne zdroje územia spôsobí zlepšenie hodnotenia potenciálu a prekážok regiónov a komunít, čím poskytne lepší základ pre ciele a účinné politiky zhora nadol, ktoré stimulujú miestne a regionálne podnikanie. Posilňovanie endogénneho ekonomického rozvoja má byť založené na harmonizovaných politických prístupoch integrujúcich a podporujúcich široko založené sociálno-kultúrne partnerstvá súkromných a verejných aktérov. Sú rôzne možnosti na podporu rozvoja miestnych štruktúr, ktoré pomáhajú rozvíjať inovačné prostredia. Je potrebné klásť dôraz na sociálno-kultúrne faktory, keďže tieto sú významným predpokladom pre trvalý endogénny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni.

Osobitné dedičstvo predchádzajúcich období v krajinách strednej a východnej Európy zanechalo sčasti výhodné štruktúry, čo sa týka napríklad pomerne kompaktných mestských štruktúr alebo základnej infraštruktúry verejnej dopravy. Tieto sú sčasti výhodnými územnými aktívami konfrontovanými s rýchlym vývojom ťahaným ekonomickou integráciou. To zahŕňa napr. rýchly rast podnikateľských priestorov na okrajoch

dynamických miest alebo rozširovanie druhého bývania, znižovanie verejnej dopravy vzhľadom na masívne finančné nedostatky.

Empirické dôkazy poukazujú na skutočnosť, že v predvstupovej etape a etape vstupu bude cesta rozvoja poznačená tendenciou centralizácie. Avšak zvyšujúce sa objemy obchodu a investícií ponúkajú potenciál pre vyrovnanejšie územné rozdelenie ekonomických výhod.

Vstup budú sprevádzať značné zmeny v obchodných vzťahoch. Objem obchodu sa zvýši ale aj druh tovarov sa posunie, čím nahradí medzipriemyselný obchod, t. z. obchodné toky medzi jednotlivými priemyselnými odvetviami postupne vnútropriemyselným obchodom, t. z. obchodnými tokmi v rámci jedného priemyselného odvetvia. Veľké očakávané zmeny obchodných modelov budú primárne viesť k rozšíreniu prevládajúcich modelov v regionálnych ekonomikách uprednostňujúc vyvinutejšie flexibilnejšie regióny na oboch stranách, čiže aglomerácie. *V predvstupovej fáze investície do infraštruktúry sa realizovali primárne do najvýhodnejších regiónov za účelom vyriešenia najnaliehavejších úzkych hrdiel rozvoja. Ale so vstupom zvyšujúce sa verejné investície vzhľadom na štrukturálne financovanie umožnia implementáciu komplexnejších a významne podporných schém zameraných na potreby iných regiónov. Zhruba rovnaké mechanizmy sa uplatňujú pre priame zahraničné investície. Prevládajúci trend strategických trhov orientovaných investícií zameraných na ekonomické centrá bude pokračovať. Ale sú určité dôkazy, že veľké a stabilné investičné toky začnú významne zlepšovať pozíciu vybraných stredne veľkých miest, čo bude viesť k vzniku druhotných modelov dynamiky regiónov.*

Nadnárodné rozvojové oblasti pre ďalšie akcie – živý obraz CADSES

V rámci projektu Vision Planet bola vypracovaná identifikácia nadnárodných oblastí. Tieto oblasti poskytujú živý obraz CADSES.

Tabuľka 4: Identifikácia nadnárodných oblastí

Nadnárodné rozvojové oblasti	Vlastnosti
Stredoeurópska interaktívna oblasť:	Časti územia sú priamo ovplyvnené vstupom (porovnateľne husté ekonomické vzťahy, husté výmenné vzory)
Podunajská zóna spolupráce Čiernomorská oblasť spolupráce	Dve oblasti so spoločnými vlastnosťami, čiastočne prekrývajúce sa s inými oblasťami, charakteristické spoločnými alebo podobnými predpokladmi v doprave, problémoch so životným prostredím, prírodným a kultúrnym dedičstvom, cestovným ruchom, ekonomickým potenciálom. Spoločné vodné cesty alebo morské zdroje ich viedli k medzinárodnej spolupráci.
Región Jadranského – Iónskeho mora	So začiatkom programu spoločenstva CARDS vytvorilo päť západných balkánskych krajín ležiacich pri Jadranskom a Iónskom mori platformu na formulovanie a podporu svojich spoločných záujmov a možností pre spoluprácu s tým, že je potrebné pripraviť iniciatívy v rámci

	CADSES. Členské štáty EU v regióne sú prijímateľmi v rámci INTERREG.
Oblasť Paktu stability (pre juhovýchodnú Európu)	Oblasť paktu spája región, ktorý bol predmetom ozbrojených konfliktov s jeho susednými regiónmi. Na základe mediačnej funkcie medzinárodného spoločenstva a susedných štátov vznikajú nové vývoje. Nadnárodná spolupráca by mohla prispieť k územne koherentnému prístupu.
Karpatský rozvojový región	Obsahujúc tie oblasti vo východnej časti CADSES, ktoré budú dlhodobé pohraničnými regiónmi EU, nachádzajú sa tu aj menej rozvinuté regióny. Je hrozba, že veľké časti tohto regiónu ostanú v periférnej pozícii.

Podrozdelenie CADSES na nadnárodné rozvojové oblasti neodráža preferencie geografického rozsahu Nadnárodnej spolupráce. Ale takýto hrubý „náčrt“ CADSES je na začiatok vhodný pre rozvoj dynamických scenárov v rôznych oblastiach akcie.

Prírodné bohatstvo – bohaté a rozmanité

Bohaté a rozmanité prírodné bohatstvo ponúka širokú škálu možností pre nadnárodné akcie. Mnohé z tohto prírodného bohatstva križujú hranice, čím je zdôraznená potreba cezhraničnej a Nadnárodnej spolupráce. Ale aj snahy spoločenstva o spoločné štandardy v riadení chránených oblastí (NATURA 2000) otvárajú porovnateľne novú oblasť spolupráce. Základná myšlienka spoločných radiacích štandardov by mala byť postupne rozšírená na iné kategórie prírodného bohatstva, t. j. napríklad lesy a krajina tvorené tradičnými formami kultivácie. Prírodné bohatstvo by malo byť chápané ako hlavné parametre pri definovaní integrovaných stratégií a projektov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Je to dôležité na prepojenie rôznych prístupov, napr. ochrany a riadenia prírodného bohatstva, s výskumnými iniciatívami a ekonomickými stratégiami, ako sú alternatívne formy cestovného ruchu.

Kultúrne dedičstvo – premostujúca funkcia

Kultúrne dedičstvo poskytuje možnosti pre akcie podporujúce ochranu a zlepšujúce kultúrne dedičstvo – v súvislosti s rozvojom turistických destinácií, rekvalifikáciou krajiny kultúrnych hodnôt a kultúrnych pamiatok. Veľká oblasť pre inovatívne akcie sa dá nájsť v zlepšení riadenia a v poskytovaní služieb.

Podpora nadnárodných systémov kultúrnych itinerárov, rozvoj spolupráce medzi prímorskými a ostrovnými oblasťami prispeje k zachovaniu, reorganizácii a tvorivému rozvoju premostovacej funkcie kultúrnych hodnôt.

Telekomunikácie – určujú smer

Nové členské štáty a nečlenské štáty majú skúsenosti s významným procesom dobiehania čo sa týka rozširovania a využívania telekomunikačných a informačných technológií. Ale je aj jasne viditeľné, že difúzia týchto technológií do vzdialenejších častí krajiny si vyžaduje množstvo podporných stratégií od poskytovania infraštruktúrnych zariadení až po primerané vzdelávacie ponuky. Podpora týchto technológií je významným predpokladom

pre inovatívne rozvoje v sektore služieb, ale jeho príspevok k vyrovnanému rozvoju si vyžaduje koordinované rozvojové snahy.

Výskum a rozvoj – centrá výnimočnosti a nové centrá

Priemyselná tradícia nových členských štátov a nečlenských štátov viedla k rôznym centrá výnimočnosti. Medzinárodná a Nadnárodná spolupráca by mala prispieť k zintenzívnenej výmene know-how a k rozvoju technológií prispôsobených regionálnym potrebám. V zúčastnených členských štátoch sa získali bohaté skúsenosti v súvislosti s pokračujúcou implementáciou regionálne založených inštitúcií, čo podporuje difúziu nových prístupov.

V súvislosti s výskumom a rozvojom vo väčšine krajín východnej časti CADSES prebieha reštrukturalizácia za účelom dosiahnutia kompatibility s novou sociálnou ekonomickou situáciou. Dosahuje sa významný pokrok pomocou intenzívnej medzinárodnej spolupráce vďaka výskumným tendrom EÚ a nedávno obnovenou spoluprácou medzi stredoeurópskymi výskumnými centrami.

1. 4. 3 Politika územného rozvoja

Regionálne plánovanie a politika

Pozícia regiónov ako aktérov v rámci politického a administratívneho systému je predmetom intenzívnej diskusie v nových členských štátoch a nečlenských štátoch. Proces, ktorý začal zo značne heterogénnych krajinných osobitných úrovní. Niektoré krajiny implementovali nové regionálne štruktúry sčasti významne meniace pozíciu regiónov v inštitucionálnom systéme. Proces bol sprevádzaný rastúcim počtom územne relevantných národných alebo dokonca regionálnych programov / stratégií pod rôznymi hlavičkami. V tomto meniacom sa inštitucionálnom prostredí vznikali rôzne regionálne iniciatívy a siete regionálnych inštitúcií sčasti prepojené s podnikateľsky orientovanou infraštruktúrou významne, ktoré rozšírili ich pokrytie.

Podobne je potrebné uviesť pozitívny rozvoj v dostupnosti regionalizovaných informácií. Za posledných päť rokov sa významne zlepšil rozsah geografického pokrytia regionalizovaných územne relevantných informácií. Jedným z najvyšších výdobytkov je zvýšenie dostupnosti nadnárodne porovnateľných informácií v súvislosti s makroekonomickými indikátormi a trhmi práce. Napriek tomu je stále ťažké nájsť najmä nadnárodné environmentálne údaje porovnateľné na regionálnej úrovni.

Predvstupové nástroje – sektorálny prístup

Veľké oblasti územného rozvoja v prístupujúcich krajinách získajú nový podnet implementáciou podporných schém na základe CARDS, PHARE, PHARE-CBC, TACIS, ISPA a SAPARD. Tieto nástroje vedú k rastúcim snahám v cezhraničnej spolupráci, zlepšení infraštruktúry, životného prostredia, ako aj prispôsobovaniu poľnohospodárstva a rozvoju vidieka. Ako bolo uvedené v dopadoch na územie Spoločenstva môžu byť jednotlivé odvetvové politiky vyrovnaného územného rozvoja nekoordinované alebo dokonca v niektorých prípadoch protikladné. Z toho dôvodu sú predvstupové nástroje potenciálnou iniciatívou na posilnenie alebo rozvinutie nových mechanizmov týkajúcich sa koherentnejšieho územného rozvoja, t. j. rozvíjanie smerníc územnej politiky na národnej úrovni ako spoločný rámec referencie pre špecifický rozvoj odvetví podporovaný týmito nástrojmi. Je to výzva, keďže predvstupové nástroje sú sčasti programovo založené,

sčasti projektovo založené a rozsah kompetencií v rámci horizontálneho prístupu inštitúcií pre územnú politiku je vo väčšine prípadov značne obmedzený.

Nadnárodné siete spolupráce aktérov

Predchádzajúce programové obdobie značne posilnilo nový druh sietí. Inštitúcie v rôznych sektoroch rozšírili pohľad partnerov a prispeli k novému chápaniu rozšíreného európskeho územia. Z toho dôvodu bola pre nasledujúce obdobie získaná významná báza nadnárodného know-how čo bude naopak mať pozitívny vplyv na novú generáciu projektov.

2. PREDCHÁDZAJÚCE SKÚSENOSTI V OBLASTI CADSES

2. 1 Proces ESDP

Po konzultáciách s členskými štátmi a inými relevantnými európskymi inštitúciami Európska komisia začala prvú iniciatívu Spoločenstva INTERREG II C pre nadnárodnú spoluprácu v územnom rozvoji v júli 1996. Túto iniciatívu Spoločenstva je možné vnímať ako prvý predbežný výsledok procesu ESDP. Bolo identifikovaných sedem priestorov nadnárodného programu. Dva z nich spolupracujúce s krajinami mimo Európskej únie (CADSES a pobaltské regióny). Pridaná hodnota Programu susedstva CADSES - INTERREG III B je v tom, že je to jediný program z oblastí, zameraný na územnú integráciu všetkých politických záležitostí a rozvojov s ohľadom na vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj. Najrelevantnejšie referenčné dokumenty, ktoré tvoria strategické východisko pre tento program sú ESDP, usmerňovacie princípy pre trvalo udržateľný územný rozvoj CEMAT, výsledky projektov CADSES - INTERREG II C Vision Planet (smernice a návrhy politiky) a ESTIA.

Pochopenie výziev a potrieb Nadnárodnej spolupráce v oblasti politiky územného rozvoja sa objavilo v 90-tich rokoch. V roku 1994 ministri zodpovední za územné plánovanie v členských štátoch Európskej únie prijali Lipské princípy, ktoré sa stali východiskovým bodom pre rozvoj Európskej perspektívy územného rozvoja (ESDP) hlavného politického dokumentu v oblasti európskeho územného rozvoja, ktorý prijali v Potsdame ministri zodpovední za územné plánovanie v členských štátoch Európskej únie v máji 1999.

Ďalším strategickým rámcom sú „Usmerňujúce princípy pre trvalo udržateľný územný rozvoj európskeho kontinentu“ prijaté na konferencii CEMAT v Hannoveri v septembri 2000. Sú pre CADSES osobitne významné, pretože ich pripravili spoločne členské a nečlenské štáty EÚ.

2. 2 INTERREG II C a CADSES I

CIP CADSES - INTERREG II C (1997-1999) bol nástrojom na implementáciu ESDP a dal členským štátom prvýkrát možnosť spolupracovať v nadnárodnom rozsahu v oblasti politiky územného rozvoja. Program využili na iniciovanie sietí aktérov a rozvoj spoločných stratégií s partnermi na vonkajších hraniciach EÚ.

Medzitým bolo možné jasnejšie sledovať účinky prechodného procesu v krajinách strednej a východnej Európy. Rozšírenie EÚ sa stalo oveľa jasnejšou perspektívou a bolo rozvinutých a prijatých množstvo sektorových a národných predvstupových nástrojov a stratégií.

2. 3. Strategické dokumenty CADSES I ako základ pre CADSES II

Pre uplatňovanie smerníc INTERREG III B a ESDP v stredoeurópskom, jadranskom, podunajskom a juhovýchodnom európskom priestore (CADSES) musia byť špecifikované celkové ciele týchto dokumentov. Hlavný krok týmto smerom bol urobený ako časť projektov INTERREG II C „Vision Planet“ a „ESTIA“.

Jedným zo zámerov Vision Planet bolo formulovať smernice pre stratégie a politiky integrovaného územného rozvoja CADSES. Jedným z hmatateľných výsledkov bol publikovaný projekt „Smernice Vision Planet a návrhy politiky (Vision Planet GPP)“ v januári 2000. Jeho základy a vysvetlenia sú zhrnuté vo „Východiskovej správe Vision Planet“. Pracovný tím vypracoval Vision Planet GPP s kľúčovými expertmi z dvanástich krajín. Spolu s ESTIA je to jediný strategický dokument pre nadnárodnú politiku územného rozvoja v CADSES. Jeho výsledky majú preto kľúčový význam pre program CADSES - INTERREG III B.

Zatiaľ čo Vision Planet sa zaoberá hlavne stredoeurópskym, jadranským a podunajským priestorom, ESTIA pokrýva juhovýchodný priestor. „Stratégie územného rozvoja a integrácia politiky v juhovýchodnej Európe“ ako aj „Priority územného plánovania v juhovýchodnej Európe - príprava na akciu“ boli nedávno publikované a nachádzajú sa na internetovej stránke ESTIA.

Osobitná referencia bola daná podmienkam a vyhlídkam na územnú integráciu v juhovýchodnej Európe s ohľadom na scenáre základnej orientácie dlhodobej spolupráce, čo tvorí ústredné jadro spoločného integračného rámca pre politiku územného rozvoja v priestore ESTIA.

Smernice pre INTERREG III ESDP, usmerňujúce princípy CEMAT a Vision Planet GPP a ESTIA sú hlavnými referenčnými dokumentmi pre pochopenie tohto programu.

3. STRATEGICKÁ KONCEPCIA PRE INTERREG III

3. 1 Smernice pre Agendu 2000 a INTERREG III

Po úspešnej implementácii tejto intervencie štrukturálnych fondov v čase od 1997 do 1999 Komisia publikovala smernice Spoločenstva pre INTERREG III (2000/C 143/08) 28. apríla 2000. Táto nová iniciatíva je venovaná Nadnárodnej spolupráci v období 2000-2006. Jeho lúnia A sa zameriava na cezhraničnú spoluprácu, časť B sa zameriava na nadnárodnú spoluprácu v oblasti územného plánovania a časť C je venovaná medziregionálnej spolupráci. Nadnárodná spolupráca medzi národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi v rámci INTERREG III B sa zameriava na podporu vyššieho stupňa územnej integrácie medzi veľkými zoskupeniami európskych regiónov s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľný harmonizovaný vyrovnaný rozvoj v spoločenstve a lepšiu územnú integráciu s nečlenskými štátmi, prístupujúcimi krajinami a inými susednými krajinami. Toto pochopenie Nadnárodnej spolupráce citované zo smernice spoločenstva pre INTERREG III (2000/C 143/08) je uvedené podrobne v ESDP.

3. 2 Agenda 2000 a predvstupová stratégia

PHARE (Akcia Bulharska a Rumunska a pre reštrukturalizáciu hospodárstva)

Podpora PHARE sa tu zameriava na nedostatky a prioritné oblasti zistené v stanoviskách Komisie. Na rozdiel od programu pobaltského regiónu INTERREG III B nástroj PHARE – CBC nie je uplatniteľný pre oblasť CADSES. Preto môže kofinancovanie vychádzať len z príslušných vnútroštátnych programov PHARE.

Smernice PHARE (C (2003) 4906 z 22. 12. 2003) explicitne podporujú prístupujúce krajiny, aby využívali svoje finančné prostriedky vnútroštátnych programov PHARE za účelom financovania ich účasti v programoch INTERREG III B ako je CADSES.

Aktivity PHARE na podporu horeuvedených cieľov sa sústreďujú na dve hlavné oblasti:

- inštitucionálne budovanie (približne 30 % rozpočtu)
- investičná podpora (približne 70 % rozpočtu)

Program je riadený v decentralizovanom implementačnom systéme v zodpovednosti DG Enlargement.

Ďalšie informácie o nástroji PHARE: www.europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare

SAPARD (Osobitný prístupový program pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka)

Program bude pomáhať implementácii acquis Spoločenstva v zodpovednosti DG Agriculture (článok 2 nariadenia 1268/1999). Program má rozpočet 520 mil. Eur ročne do roku 2006. Bude podporovať opatrenia zamerané na:

- efektivitu a konkurencieschopnosť v poľnohospodárstve a v potravinárstve,
- rozvoj zamestnanosti a trvalo udržateľného ekonomického rozvoja vo vidieckych oblastiach.

Ďalšie informácie o nástroji SAPARD:

www.europa.eu.int/comm/enlargement/pas/sapard.htm.

ISPA (Nástroj štrukturálnych politík pre predvstupové obdobie) pre Bulharsko a Rumunsko

Štrukturálna pomoc pre prístupujúce krajiny pod zodpovednosťou DG Regio. Táto pomoc sa zameriava najmä na prepojenie prístupujúcich krajín ku štandardom infraštruktúry Spoločenstva, osobitne – a analogicky s kohéznym fondom – v doprave a v oblastiach životného prostredia. Environmentálne investície ISPA sa koncentrujú na smernice, ktoré sú nákladné na implementáciu a riešenie najzložitejších environmentálnych problémov, ako sú dodávka pitnej vody, čistenie odpadových vôd, hospodárenie s odpadmi a znečisťovanie ovzdušia.

Investície ISPA pre dopravnú infraštruktúru sa budú koncentrovať na rozšírenie transeurópskych sietí (TEN) a prepojenie na vnútroštátne siete. Celkové náklady každého projektu budú minimálne 5 mil. Eur. Ďalšie informácie o nástroji ISPA:

www.europa.eu.int/comm/enlargement/pas/ispa.htm

TINA (Posudzovanie potrieb dopravnej infraštruktúry)

Okolo roku 2010, keď budú ukončené prioritné projekty pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN – T) budeme mať možno oveľa väčšiu Európsku úniu, ktorá sa rozšíri smerom na východ. Európska komisia dlho uznávala imperatív zlepšenia dopravnej infraštruktúry

medzi úniou a strednou Európou počas piatich desaťročí odmietania. Otvorenie hraníc a voľný pohyb osôb a tovarov nebude plne realizovaný bez modernizovaných železníc, ciest, letísk a prístavov v týchto krajinách.

V roku 1996 Komisia otvorila proces posudzovania potrieb dopravnej infraštruktúry (TINA), aby bolo viditeľné a bolo možné koordinovať rozvoj integrovanej dopravnej siete v jedenástich prístupujúcich krajinách. Myšlienkou je koordinovať projekty v oblasti infraštruktúry v týchto krajinách s projektmi implementovanými v EÚ s ohľadom na budúce rozšírenie transeurópskej dopravnej siete na nové členské štáty.

V júni 1998 TINA s pomocou sekretariátu založeného vo Viedni súhlasila s návrhom sietí a schválila ho vo svojej záverečnej správe o rok neskôr v júni 1999. Táto sieť pozostáva z 8 030 km ciest, 20 290 km železníc, 38 letísk, 13 morských prístavov a 49 riečnych prístavov. Náklady na práce do roku 2015 dosiahnu približne 90 000 mil. Eur.

Komisia doposiaľ poskytla pomoc krajinám strednej a východnej Európy na základe programu PHARE vo výške 1 000 mil. Eur na projekty v doprave v týchto krajinách. Nástroj predvstupovej pomoci Európskej únie (ISPA) bol vytvorený na pomoc týmto krajinám, aby svoje systémy doviedli na úroveň štandardov Európskej únie a na rozvoj ich dopravnej infraštruktúry. Európska investičná banka takisto zvýši pôžičky poskytované za týmto cieľom.

CARDS (pomoc Spoločenstva na obnovu, rozvoj a stabilizáciu)

Európska rada vo Feira a v Nice explicitne uznala výzvu Albánska, Bosny a Hercegoviny, Chorvátska, bývalej juhoslovanskej republiky Macedónska a Srbska a Čiernej hory ako „možných kandidátov na členstvo v EÚ“ a hovorila o „jasnej perspektíve vstupu“ pri splnení príslušných podmienok. Na pomoc balkánskym krajinám na transformovanie tejto snahy do reality a na vytvorenie strategického rámca pre ich vzťahy v EÚ bol navrhnutý proces stabilizácie a asociácie. Bol potvrdený na vrcholnom stretnutí v Tesalonikách, kde bolo uvedené, že tento proces posilnený a obohatený o prvky procesu rozšírenia bude tvoriť celkový rámec európskeho smerovania západobalkánskych krajín, ktoré sú všetky na ceste k budúcemu vstupu.

Od začiatku v máji 1999 cieľom procesu stabilizácie a asociácie bolo vybaviť krajiny na západnom Balkáne prostriedkami podľa európskej praxe a štandardov zamerané na zachovanie stabilných demokratických inštitúcií, zabezpečenie právneho štátu a otvorených a prosperujúcich ekonomík. Takisto silne podporuje regionálnu spoluprácu medzi krajinami samotnými a ich susedmi v regióne.

5. decembra 2000 Rada Európskej únie prijala nariadenie ES 2166/2000 o pomoci Albánsku, Bosne a Hercegovine, Chorvátsku, Federálnej republike Juhoslávia a bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko ako nový nástroj technickej a finančnej pomoci pre krajiny v procese stabilizácie a asociácie. Pomoc CARDS sa využije nasledovne:

- na obnovu, pomoc návratu utečencov a premiestnených osôb a stabilizáciu regiónu,
- vytvorenie inštitucionálneho a legislatívneho rámca na podporu demokracie, právneho štátu a dodržiavania ľudských a menšinových práv, zmierenia a konsolidácie občianskej spoločnosti, nezávislosť médií a posilnenie zákonnosti a opatrení na boj proti organizovanému zločinu,

- trvalý ekonomický rozvoj a ekonomická reforma s orientáciou na trhové hospodárstvo,
- sociálny rozvoj, osobitne s ohľadom na zníženie chudoby, rovnosť mužov a žien, vzdelávanie, školstvo a rehabilitácia životného prostredia,
- rozvoj užších vzťahov medzi prijímateľskými krajinami, medzi týmito krajinami a Európskou úniou a medzi týmito krajinami a krajinami, ktoré sú kandidátmi na vstup do Európskej únie v koordinácii s inými nástrojmi cezhraničnej, Nadnárodnej a regionálnej spolupráce s nečlenskými krajinami,
- posilnenie regionálnej, Nadnárodnej, cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce medzi prijímateľskými krajinami, medzi prijímateľskými krajinami a Európskou úniou a medzi prijímateľskými krajinami a ostatnými krajinami v regióne.

Pomoc CARDS bude poskytnutá po príprave dokumentu strategického rámca (strategický národný dokument) pre každú jednotlivú prijímateľskú krajinu pre obdobie 2002-2006 vo forme viacročných indikatívnych programov a ročných akčných programov. Európska komisia (Albánsko, Bosna a Hercegovina a Chorvátsko) a Európska agentúra pre rekonštrukciu (bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Srbsko a Čierna Hora) budú implementovať projekty pripravené v súlade s líniami programových dokumentov spoločne.

Spolu s programom CARDS sa budú zohľadňovať ďalšie nástroje Spoločenstva a programy na pomoc juhovýchodnej Európe, ktoré môže únia v budúcnosti umiestniť pri posudzovaní financovania pre tieto krajiny a regióny v juhovýchodnej Európe, zúčastňujúce sa v CADSES.

Pakt stability v juhovýchodnej Európe

Pakt stability je iniciatívou Európskej únie na dosiahnutie stability a ekonomického rozvoja v regióne. Bol prijatý 10. júna 1999 v Kolíne. Pakt stability sa implementuje prostredníctvom troch tzv. pracovných stolov, z ktorých pracovný stôl II (ekonomická reštrukturalizácia, rozvoj a spolupráca) má najsilnejší vzťah k zámerom CADSES INTERREG III B Program susedstva. Prioritnými témami tohto pracovného stola je regionálna infraštruktúra, rozvoj súkromného sektora, intraregionálny obchod, odborné školstvo a vzdelávanie, ľudské zdroje a životné prostredie.

Svetová banka pripravila stratégiu regionálneho rozvoja pre oblasť Paktu stability týkajúcu sa horeuvedených záležitostí.⁴

Veľký krok k implementácii projektov infraštruktúry spravila Konferencia regionálneho financovania v Bruseli v marci 2000. Balík Rýchly začiatok (Quick Start Package)⁵ podľa dohody obsahuje 208 projektov s celkovou sumou 384 mil. Eur.

Práca v kontexte Paktu stability pre juhovýchodnú Európu sa tiež zohľadní pri rozhodovaní o financovaní pre tieto krajiny a regióny v juhovýchodnej Európe zúčastňujúce sa CADSES.

TACIS (Technická pomoc pre Spoločenstvo nezávislých štátov)

⁴ Svetová banka, Európa a stredoázijský región: cesta ku stabilite a prosperite v juhovýchodnej Európe a dokument regionálnej stratégie (marec 2000).

⁵ Osobitný koordinátor pre Pakt stability pre juhovýchodnú Európu: Správa o pokroku v implementácii projektu Quick Start Package (júl 2000).

Európska únia podporuje prechodné obdobie v nových nezávislých štátoch prostredníctvom nástroja pomoci TACIS pod zodpovednosťou DG RELEX. Osobitné priority a aktivity podporované v programoch cezhraničnej spolupráce sú opísané v indikatívnom programe zameranom na dve kľúčové prioritné oblasti, menovite podporu pre programy susedstva a podporu pre väčšie hraničné infraštruktúry (ktoré svojou povahou a rozsahom nemôžu byť jednoducho adresované prostredníctvom programov susedstva, ale ktoré napriek tomu budú úzko koordinované s týmito programami).

Vytvorenie programov susedstva, ako je uvedené v oznámení o novom nástroji susedstva umožní lepšiu harmonizáciu poskytovania podpory Európskej komisii na oboch stranách hraníc spájajúc čo možno najviac prípravu projektu, odovzdávanie a výberové postupy a zvýšenie úrovne začlenenia a vlastníctva prijímateľov na vonkajšej strane hraníc. Predpokladá sa, že na základe programu TACIS CBC (a na druhej strane hraníc programov INTERREG alebo PHARE) získa podporu spolu dvanásť programov susedstva).

Indikatívny program TACIS CBC na obdobie 2004-2006 sa zameriava na dve kľúčové priority:

- poskytovanie financovania pre programy susedstva na východných hraniciach Európskej únie prostredníctvom vybavenia projektu susedstva (neighbourhood project facility)
- pomôcť dokončiť sieť hraničných prechodov na východných hraniciach Európskej únie na zabezpečenie legálneho cezhraničného tranzitu.

Ročné akčné programy vytvoria ročné priority a rozdelenie do jednotlivých komponentov. Cieľom programu TACIS CBC je týmto reflektovať na ciele politiky dvoch oznámení Komisie stanovujúcich priority pre programy susedstva. Program indikatívne poskytne celkové financovanie vo výške 75 mil. Eur pre programy susedstva a 54 mil. Eur pre infraštruktúru hraničných prechodov v ďalších rokoch.

Indikatívne rozdelenie rozpočtu pre programy susedstva TACIS pre CADSES NP (2004-2006) dosiahne 5 mil. Eur.

Ďalšie informácie o nástroji TACIS:

www.europa.eu.int/comm/external_relations/CEEC/tacis.

3. 3 Od CADSES I ku CADSES II

Celkove sa vzájomná informačná základňa značne zlepšila. Predchádzajúce programové obdobie viedlo k zvyšovaniu pochopenia významu nadnárodného rozvoja. Počet nadnárodných partnerstiev a spoluprác sa zvýšil. Nadnárodné dokumenty o spolupráci vypracované v rámci Vision Planet (smernice a návrhy politiky, východisková správa) sú významnými priekopníckymi aktivitami pre širšie rozširovanie základných princípov a myšlienok Európskej perspektívy územného rozvoja (ESDP).

Predchádzajúce obdobie takisto ukázalo, že CADSES samotný je medzi najatraktívnejšími oblasťami Nadnárodnej spolupráce, pretože zahŕňa:

- 9 členských štátov a regiónov členských štátov, ktoré zisťujú značné rozdiely vo svojich územných a ekonomických štruktúrach,

- 9 spolupracujúcich nečlenských štátov alebo spolupracujúcich regiónov, ktoré na jednej strane obsahujú oblasti, ktoré prechádzajú rýchlymi zmenami vzhľadom na zintenzívnený proces integrácie v sociálno-ekonomickom, ako aj v územnom rozmere a na druhej strane obsahujú oblasti a krajiny, ktoré nevyhnutne potrebujú tieto procesy.

Tieto odlišné pozície implikujú, že oblasť CADSES je poznačená značne veľkými rozdielmi na vnútroštátnej ako aj regionálnej úrovni. V rámci predchádzajúceho programového obdobia pohľad sa vnímanie rozdielov a územných nerovnováh prehĺbilo ale rozšíril sa aj rozsah možností pre harmonizovanú a krajne špecifickú akciu vzhľadom na zvýšené spoločné pochopenie a kontinuálnu výmenu informácií.

Významná a spoločná charakteristika prechodného procesu sa viac prejavila v predchádzajúcom období: sú tu konflikty medzi hlavnými cieľmi, osobitne medzi cieľmi ekvivalencie a kohézie na jednej strane a účinnosti a národného rastu na strane druhej. Na základe podmienok ekonomík v prechodnom období územné implikácie týchto rozporných cieľov sú ešte viac zvýraznené.

Zvažujúc podrobnejšie niektoré projekty CADSES I je zaujímavé zdôrazniť, že aktivity a dokumenty Vision Planet prispeli k zvýšeniu vnímania potreby väčšej Nadnárodnej vízie európskeho priestoru. „Smernice a návrhy politiky“ implikujú, že pojem „nadnárodnosť“ už nemá len triviálny význam jednotlivých oblastí viacerých krajín: stratégie a akcie sú teraz uvádzané so spoločnou črtou územného rozvoja a spoločnými výzvami pre politiku územného rozvoja. To takisto znamená, že sa v súčasnosti vyvíja štruktúrovanejší a tematicky zameranejší dialóg medzi aktérmi z jednotlivých krajín, t. j. ústredná úloha sa kladie na partnerstvo. Takisto sa zdôrazňuje relevancia spoločnej politiky územného rozvoja – medzi inými projektmi – prostredníctvom projektu PREPARITY, ktorý pripravil nástroje vedeckej analýzy a koncepciu strategického náčrtu určeného na prípravu politicky rozhodujúcich činiteľov pre východné rozšírenie Európskej únie a pomoc pre nich na riešenie regionálnych štrukturálnych a kohéznych problémov v ekonomickej politike.

Dimenziu spoločného priestoru európskych politík podporili projekty CADSES I, ktoré zohľadňujú fyzické aj nemateriálne prepojenia. Napr. projekt SUSTRAIN prispel k definovaniu a rozšíreniu potenciálu regionálneho rozvoja, vychádzajúc z primeraných investícií do modálnych a intermodálnych dopravných sietí na optimalizáciu osobnej a nákladnej dopravy v koridore CADSES. Oblasťou projektu bol dopravný koridor Berlín – Budapešť, jeho hlavné línie a niektoré ďalšie línie, vrátane línie smerujúcej na juh smerom na Slovinsko. Projekt sietí spolupráce pripravil všeobecné vyhliadky a osobitné príklady sietí spolupráce medzi stredne veľkými mestami v strednej a juhovýchodnej Európe, zabezpečujúc konkurencieschopnosť, sociálnu vyrovnanosť a trvalo udržateľný rozvoj. S referenciou na sociálny rozmer politik spoločného priestoru projekt INTE-MIGRA vytvoril akcie pre tvorbu siete spolupráce na riešenie sociálnych a ekonomických nerovnováh vzhľadom na migračné procesy a podporu integrovaného plánovania pre osídľovanie, zamestnanosť a produkciu. Projekt podporil rozvoj siete spolupráce medzi hlavnými hraničnými mestami a regiónmi Európskej únie, kde fenomén legálnej a nelegálnej migrácie dosiahol značný rozsah.

Problematika životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja bola zdôraznená v mnohých projektoch CADSES I, napr. – a medzi inými projektmi – iniciatíva metódou starajme sa – v rámci opatrenia E týkajúceho sa rýchleho rozvoja a riadenia prírodného a kultúrneho dedičstva – významne prispela k dosiahnutiu spoločnej stratégie na európskej úrovni, nielen identifikovaním potenciálnych prírodných miest ale aj na ochranu

a zachovanie životného prostredia, revitalizáciu a zlepšenie architektonického dedičstva a dlhodobý rozvoj kultúrnej krajiny. Tým projekt prispel k rozvoju a identifikácii kultúrnych miest pre účely interregionálnej a Nadnárodnej spolupráce. Projekt PRÍRODNÉ ZDROJE – v rámci opatrenia E – prispel k nadnárodnému zabezpečeniu a zlepšeniu trvácnosti prírodných zdrojov v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a vodného hospodárstva využívaním spoločného územného plánovania zameraného na málo zalesnené oblasti nížin a pohorí strednej a juhovýchodnej Európy. Takisto projekt WETLANDS definoval nové stratégie integrovaného manažmentu mokradí (jazerá, riečne brehy, pobrežia, lagúny, mokrade, atď.). Integrovaný manažment v projekte znamenal koordináciu celého administratívneho procesu súvisiaceho s mokradami kombinovaním rôznych fáz územného plánovania a riadenia a dosahovania cieľov environmentálnej ochrany a trvalého ekonomického využitia.

3. 4 Od INTERREG III B CADSES ku Programu susedstva INTERREG III B CADSES

Podpora nadnárodného rozvoja v oblasti spolupráce súvisí s využitím jednotlivých finančných nástrojov EÚ, ktoré sú oprávnené na financovanie projektov CADSES. Rozšírenie Nadnárodnej spolupráce medzi krajinami odhalilo viaceré prekážky, ktoré tiež oddialili účinnú implementáciu programu.

Územný princíp vychádzajúci z článkov 158 a 160 TEC ako aj jednotlivé procesy riadenia projektu sú niekedy v rozpore s pravidlami zaobstarávania uplatňovanými v INTERREG a všetkých predvstupových nástrojoch EÚ a nástrojoch vonkajšej pomoci, čo viedlo krajiny EÚ k záveru, že je potrebné nové koncepčné riešenie na prekonanie týchto prekážok.

V tejto súvislosti Rada pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy v nadväznosti na oznámenie o širšej Európe⁶ vyzvala v júni 2003 Komisiu, aby prezentovala oznámenie s koncepciou nového nástroja susedstva⁷ a preskúmala opatrenia na zlepšenie vzájomnej operatívnej spolupráce medzi jednotlivými finančnými nástrojmi EÚ.

Oznámenie o novom nástroji susedstva vytvára novú platformu pre budúcu spoluprácu v oblastiach rozvoja v rozšírenej Európe, keďže poskytuje široký rámec podmienok pre aproximáciu INTERREG ako aj pre predvstupové PHARE a finančné nástroje vonkajšej pomoci⁸ ako sú TACIS a CARDS. Preto CADSES zo všetkých programov súvisiacich s programom susedstva tvorí najlepší pilotný cenzus, vznikajúci z implementačných podrobností, ktoré budú potrebovať nápravu pre budúce regulatívne vytvorenie programu susedstva po ďalšom programovacom období.

CADSES poskytuje širokú škálu priorít a opatrení a podľa ich racionality sa politika oznámenia o novom nástroji susedstva dosahuje v ich širšom rozsahu.

Nasledujúce všeobecné ciele sa zamerajú na poskytnutím podpory TACIS na programy susedstva (v súlade s cieľmi stanovenými v oznámení o novom nástroji susedstva):

- podpora trvalého ekonomického a sociálneho rozvoja v pohraničných oblastiach,
- prispievať k práci na spoločnom riešení spoločných výziev v oblastiach, ako sú životné prostredie, verejné zdravie a prevencia a boj proti organizovanému zločinu,

⁶ „Širšia Európa – susedstvo: nový rámec pre vzťahy s našimi východnými a južnými susedmi“ (COM (2003) 104) 11. marca 2003.

⁷ „Budovanie cesty pre nástroj nového susedstva“ (COM (2003) 393 final)

⁸ Posledné bolo regulované PRAG, čo znamená praktickú príručku pre pravidlá verejných súťaží, uzatvárania zmlúv a zaobstarávania, ktoré podmieňujú nástroje vonkajšej pomoci EÚ.

- pomoc pri zabezpečovaní účinných a bezpečných hraníc,
- podpora miestnej spolupráce „ľudia – ľuďom“.

Kľúčové výsledky dosiahnuté prostredníctvom týchto aktivít budú okrem iného zahŕňať:

- účinné spoločné akcie partnerov na oboch stranách hraníc na:
 - o podporu ekonomického a sociálneho rozvoja v rámci hraničných regiónov prostredníctvom takých aktivít, ako sú integrované plánovanie regionálneho rozvoja, obchod, investície a podpora cestovného ruchu, spolupráca medzi obchodnými komorami, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj ľudských zdrojov a siete akademických a vzdelávacích inštitúcií, posilnenie plánovania verejných služieb a odovzdávanie schopností, budovanie kapacít vo verejnom a súkromnom sektore,
 - o riešenie spoločných výziev v týchto oblastiach, ako je environmentálne a cezhraničné znečisťovanie, verejné zdravie a kontrola prenosných ochorení, boj proti cezhraničnému organizovanému zločinu, ilegálnemu predaju a pašeráctvu,
 - o zvýšenie účinnosti a bezpečnosti našich spoločných hraníc, posilnením spolupráce a budovaním kapacít medzi hraničnými orgánmi, rozšírením hraničných operačných postupov a v prípade potreby poskytovaním školení, vybavenia a zlepšením infraštruktúry,
 - o podpora a posilnenie kontaktov ľudia – ľuďom medzi hranicami či už v sociálnej, vzdelávacej alebo kultúrnej oblasti alebo v oblastiach súvisiacich s dobrým riadením a spájaním verejných orgánov, akademických a vzdelávacích inštitúcií, obchodných komôr a skupín občianskych spoločností.
- rozšírenie a posilnenie spolupráce a kontaktov medzi akcionármi na oboch stranách hraníc pri riešení záležitostí súvisiacich so štyrmi kľúčovými cieľmi programu,
- prijatie právnych nástrojov poskytujúcich rámec pre takúto spoluprácu,
- zvýšenie vlastníctva účasti a zaviazanosti akcionárov na oboch stranách hraníc v implementácii aktivít cezhraničnej spolupráce a vytváraní pevných cezhraničných prepojení,
- zníženie izolácie pohraničných regiónov.

Následne pracovný dokument Komisie s názvom „Usmerňujúca nóta týkajúca sa programov susedstva na vonkajších hraniciach v členských štátoch a prístupujúcich krajin“⁹ definuje požadovanú úroveň integrácie priorít programov susedstva pre zmenené programy, ktoré sa odrážajú už v rámci opatrení CADSES. Okrem cieľa 4 programu susedstva, ktoré nepovažuje INTERREG za relevantný druh akcie, všetky ostatné ciele programu susedstva sa už uplatňujú pre štyri priority CADSES.

Ďalej budú podrobné smernice implementácie programu susedstva stanovovať osobitné pravidlá pre prijatie programu susedstva do programových dokumentov CADSES.

3. 5 Spoločné problémy

Všetky fenomény prechodného obdobia ovplyvňujú územné štruktúry: časti jestvujúcich štruktúr budú predmetom relatívne rýchlych zmien, vzhľadom na centralizačné tendencie, niektoré časti budú čeliť hrozbe pretrvávajúcich slabých štruktúr v súvislosti s nízkymi štandardami v infraštruktúre, nevýhodným priemyselným dedičstvom alebo osídľovacími

⁹ Táto nóta sa týka programov susedstva, ktoré patria do fondov INTERREG na jednej strane a fondov Tacis, CARDS a MEDIA na strane druhej.

štruktúrami pochádzajúcimi z predchádzajúcich desaťročí. Zdôrazňuje to skutočnosť, že je potrebný koordinovaný a plánovaný rozvoj územných štruktúr, aby nedochádzalo k opačným následkom: na jednej strane podpora potrebných mechanizmov na prevenciu nevyrovnaného rozvoja ekonomicky kritických miest, na druhej strane prevencia, aby regióny nezískali postavenie periférie.

Mestá – ťahajú a usmerňujú transformáciu

Súčasný ekonomický rozvoj zjavne určuje mestským oblastiam novú úlohu a nové postavenie. Aglomerácie si svoju vedúcu úlohu udržia v podmienkach najrýchlejšej ekonomickej transformácie, čo osobitne zahŕňa zvyšujúcu sa úlohu chrbtovej kosti a bašty pre rozvoj malých a stredných podnikov. Pre aglomerácie by bolo potrebné stimulovať a rozvíjať širokú škálu nadnárodných premostovacích funkcií podľa nového programu. Jednou z najvyzývavejších vízií je rozvoj a rozširovanie viacerých úrovní špecializovaných nadnárodných sietí s fokálnymi bodmi v aglomeráciách CADSES.

Vyrovnaný rozvoj znamená do určitého rozsahu intervenciu do medzimestských hierarchií, ktorý dnes predstavuje aglomerácie v dominantnej pozícii. Úmyselné posilnenie úlohy malých a stredných miest patrí medzi veľké výzvy, ktoré prispievajú k vyrovnanému územnému rozvoju, čím sa rozšíri základňa sociálnej a ekonomickej kohézie v rámci CADSES.

Rozvoj miest nie je možné oddeliť od transformácie a zmien v okolitých regiónoch. Pre väčšinu krajín CADSES je posilnenie riadenia mestských regiónov výzvou, ktorá je významnou pre trvalo udržateľný rast mestských priestorov.

Územia CADSES – prevažne vidiecke regióny

Zameranie sa len na mestské oblasti by znamenalo zanedbanie najväčších území CADSES, to znamená vidieckych regiónov. V súčasnosti pre tieto regióny vznikajú úplne odlišné možnosti a hrozby od suburbanizácie po depopulizáciu, od starostlivého a trvalého využívania jedinečného prírodného dedičstva po pokračovanie ekologicky škodlivých praktík v kultivácii. Tvarovanie nového vidieka je kľúčovou záležitosťou v súvislosti s trvalo udržateľným rozvojom. Terciarizácia a zvyšujúca sa úloha informačnej spoločnosti mení pozíciu a funkciu vidieckeho priestoru. Ako prioritu spoločnú pre všetky vidiecke regióny je potrebné zdôrazňovať starostlivý manažment zdrojov a ochranu životného prostredia. V nedávnej minulosti prírodné katastrofy a environmentálne škodlivé havárie viedli k zvýšeniu pochopenia nadnárodného riadenia rizika a účinného mechanizmu prevencie.

Doprava – chrbtica územnej integrácie, zdroj zvyšujúcej sa environmentálnej záťaže

Jedným z hlavných okamžitých a zvyšujúcich sa dopadov ďalšej integrácie v rámci CADSES sú zintenzívňujúce sa dopravné toky. Rýchlo rastúci objem dopravy indikuje jeden z najzjavnejších nových problémov pre životné prostredie CADSES a trvácnu dopravu. Nekoordinovaný rozvoj dopravných sietí bude mať opačný vplyv na kvalitu životného štýlu a prírodné zdroje vo všetkých regiónoch CADSES. Na druhej strane budú dopravné siete určovať ďalšie možnosti rozvoja, osobitne pre malé a stredné mestá a vidiecke regióny. Úloha miest ako ťahačov v ekonomickom rozvoji nesie tendenciu zanedbávať dopady infraštruktúry vo vidieckych regiónoch. Stratégie na preklenutie periferality sa neodvratne musia zamerať na dopravné siete.

Informačná spoločnosť – územná difúzia a prevod zručnosti

Informačná spoločnosť aspoň do určitého rozsahu uplatňuje niektoré charakteristiky infraštruktúry. Rozvoj vychádzajúci z informačných technológií sa koncentruje v aglomeráciách prispievajúc a posilňujúc terciarizáciu a centralizáciu. Cielené rozvojové stratégie, akými sú cieľené snahy o decentralizáciu integrujúcu rozvoj ľudských zdrojov, umožnia, aby mohli informačné technológie prispieť k vyrovnanejšiemu rozvoju. Je však zjavné, že pozitívny vplyv informačných technológií sa dosiahne na základe určitej štandardnej infraštruktúry, osobitne školstvo a vzdelávanie je potrebné poskytovať v určitom štandarde.

Harmonická územná integrácia – trvalo udržateľný územný rozvoj a ochrana životného prostredia

Nemalo by sa zabúdať na hlavný cieľ tejto iniciatívy, ktorým je prispieť k územnej integrácii, čiže zdôrazňovať rovnováhu medzi odlišnými, v mnohých prípadoch dokonca protikladnými územnými rozvojmí. V tejto súvislosti je potrebné vyzdvihnúť dva špecifické ciele:

- zdôrazňovať nadnárodné oblasti v ochrane životného prostredia,
- výrazne zdôrazňovať rovnováhu územných záujmov.

3. 6. Všeobecné ciele a stratégie

Iniciatíva Spoločenstva INTERREG sa zameriava na transeurópsku spoluprácu, ktorá má podporiť harmonický a vyvážený rozvoj európskeho priestoru ako prostriedku ekonomického rastu a silnejšej európskej konkurencieschopnosti: toto všeobecne platí pre všetky oblasti spolupráce INTERREG ale pre región CADSES tento cieľ predstavuje osobitnú výzvu vzhľadom na najhlbšie vnútorné rozdiely tohto priestoru.

Preto zámerom všeobecných cieľov je:

- prispieť k územnej integrácii v oblasti,
- prispieť ku konkurencieschopnosti, účinnosti a rastu v príslušných regiónoch,
- prispieť k ekonomickej a sociálnej kohézii v rámci krajín a regiónov a medzi krajinami,
- zabezpečiť zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, ochranu životného prostredia a trvácnosť rozvoja,
- prispieť k podpore rovnosti príležitostí medzi mužmi a ženami.

Je potrebné vziať do úvahy osobitnú komplexnosť a význam. Musia zabezpečovať a podporovať rozšírenie a integračný proces (brať ohľad na integračný proces CADSES, keď sa stane programom susedstva). Uvedomenie si takéhoto poslania mení všeobecné ciele na skutočnú výzvu.

Implementácia týchto cieľov sa má uskutočňovať v skutočnosti za osobitných podmienok: Počas procesu transformácie vzniká viac konfliktov medzi cieľmi ako v konsolidovanejšej situácii, osobitne medzi cieľmi imania a kohézie na jednej strane a účinnosti a národného rastu na strane druhej.

Európska integrácia a osobitne rozšírenie únie predpokladá začlenenie najmä krajín CADSES do krátko a strednodobej perspektívy. Preto je potrebné vidieť priority pomoci PHARE a CARDS ako všeobecné ciele aj pre program CADSES - INTERREG III B:

- koordinácia investícií a investície na posilnenie ekonomickej a sociálnej kohézie dodržiavaním opatrení ERDF a ESF,
- prispieť k hladkému procesu rozšírenia, pripraviť regióny, administratívu, výskumné ústavy, atď., na budúcu priamu účasť na iniciatívach spoločenstva (inštitucionálne budovanie v CADSES v súlade s implementáciou ESDP),
- podpora koordinácie medzi jednotlivými nástrojmi (INTERREG, PHARE, ISPA, SAPARD, TACIS, CARDS, atď.) a podpora integrovanej prípravy spoločných projektov v CADSES medzi členskými štátmi a nečlenskými štátmi.

pre Program Iniciatívy Spoločenstva boli identifikované nasledujúce špecifické stratégie:

- podpora rozšíreniu nadnárodných sietí na výmenu know-how a kooperatívnu stratégiu kľúčových aktérov v jednotlivých oblastiach, politik, územného rozvoja v CADSES,
- poskytovať kompatibilné nástroje spolupráce (databázy, systémy na podporu rozhodovania GIS, rozhrania medzi systémami, atď.) a soft infraštruktúru spolupráce v CADSES,
- poskytovať nadnárodnú integrovanú expertízu vo forme aplikovaného výskumu pre kľúčové otázky územného rozvoja v CADSES,
- demonštrovať výsledky širokosiahlej Nadnárodnej spolupráce v malom rozsahu alebo v tematicky zameraných pilotných projektoch (malé investície, štúdie feasibility, kľúčové štúdie, pilotné projekty, atď.)

Kvantifikácia

Kvantifikácia nie je určená na pokrytie celej podstaty cieľov a stratégií uvedených vyššie, ale na merateľnú časť. Mala by byť doplnená kvalitatívnym hodnotením. Obe budú slúžiť ako proaktívny prístup pre riadenie programu za účelom dosahovania jeho cieľov. Na úrovni programu by mali byť merané nasledujúce kvantitatívne ciele:

- rozšírenie medzisektorálneho prístupu v územnom plánovaní – aspoň 2/3 projektov by mali mať zmiešané partnerstvo zahŕňajúce odlišné sektory,
- európska integrácia nečlenských štátov – aspoň 1/3 by mala zahŕňať partnerov z nečlenských štátov,
- účasť všetkých inštitucionálnych úrovní – aspoň polovica projektov by mala zahŕňať miestne alebo regionálne orgány,
- účasť všetkých inštitucionálnych úrovní – aspoň polovica projektov mala zahŕňať partnerov z troch a viac krajín,
- podporiť investície a zlepšiť trvácnosť výsledkov – aspoň polovica projektov by sa mala zaoberať prípravou verejných a súkromných investícií, opatrení regionálneho plánovania alebo legislatívnych plánov a programov,
- účinnosť riadenia programu – 40 – 60% projektov by malo mať celkový rozpočet nad 1,5 mil. Euro, 30 – 40% projektov by malo mať celkový rozpočet do 1 mil. Euro.

3. 7 Súlad s politikami a programami EÚ

Cieľom novej etapy INTERREG je podporiť ekonomickú a sociálnu kohéziu. Hlavným cieľom línie B je prispieť k harmonickej územnej integrácii v rámci EÚ. Je potrebné hľadať silné zameranie s obmedzenými finančnými zdrojmi a rozsiahlymi začlenenými územiami.

V súvislosti s tematickým zameraním INTERREG III B všetky aktivity a ďalšie kroky budované na základe ESDP budú významným rámcom. Predchádzajúce obdobie ukázalo, že existencia európskeho dokumentu podporila a simulovala tvorbu sietí a ich rozširovanie do prístupujúcich krajín a ostatných nových členských štátov. V nadchádzajúcom období sa táto základňa využije na výber a ďalší rozvoj niektorých priorít územného rozvoja v rámci programu susedstva CADSES v smerovaní inklúzie politiky širšej Európy.

Programy Iniciatívy Spoločenstva prispajú k nasledujúcim princípom EÚ (tieto princípy sa budú brať do úvahy pri definovaní výberu a monitorovaní kritérií v doplnku programu):

- ekonomická konkurencieschopnosť ako predpoklad ekonomického rastu a zamestnanosti,
- technológia a inovácia ako osobitný významný aspekt ekonomickej konkurencieschopnosti,
- trvalo udržateľné rozvojové politiky, osobitne environmentálne
- podpora rovnosti príležitostí.

Bez ohľadu na riešenie týchto cieľov by sa nemalo zabúdať, že línia B INTERREG má určený osobitný účel, ktorý dopĺňa ostatné časti INTERREG, ako aj ostatné iniciatívy spoločenstva a k hlavným programom (cieľ 1 a 2 v rámci EÚ a zodpovedajúce financovanie EÚ pre nečlenské štáty). Územná integrácia a územný rozvoj je potrebné považovať za oblasti, ktoré sa zameriavajú na rovnováhu rozličných záujmov, čiže nie je možné porovnávať túto iniciatívu s inými „hlavnými“ intervenciami štrukturálnych fondov. Je potrebné jasne vidieť, že na rozdiel od línie A nemožno očakávať žiadne významné priame dopady na zamestnanosť a nie je ani možné kvantifikovať okamžité ekonomické účinky programu.

Tento program je potrebné vidieť viac ako program na prípravu investícií a konkrétnych politík regionálneho plánovania. Vychádzajúc z hlavných cieľov programu sa najvýznamnejšie príspevky dajú očakávať v politikách trvalo udržateľného rozvoja, ako aj ekonomickej konkurencieschopnosti prostredníctvom rôznych nepriamych účinkov. Nemalo by sa to chápať nesprávne, to znamená, že Program iniciatívy spoločenstva má obmedzený rozsah akcie, ale malo by byť jasné, že program preklenuje medzeru na Nadnárodnej úrovni v niektorých oblastiach akcie, kde obyčajné posúdenie na národnej úrovni nie je dostatočné v súvislosti s trvalo udržateľným rozvojom.

V každom prípade oprávnenosť na financovanie pre projekty tohto programu musí brať do úvahy rovnosť príležitostí mužov a žien a musí prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju. Riadiaci výbor je zodpovedný splnenie tejto požiadavky. Monitorovací a riadiaci výbor sa bude snažiť dosiahnuť vyrovnané zastúpenie mužov a žien.

Všetky opatrenia zahrnuté v programe jasne indikujú pridanú hodnotu nadnárodného rozsahu akcie, ktorá dopĺňa a dokonca prehlbuje národné stratégie, vrátane cieľov hlavných programov. Doplnok programu ukáže podrobnejšie tento vzťah medzi rôznymi fondmi a iniciatívami.

Zlepšenie konkurencieschopnosti a trvalo udržateľného rozvoja sa dosiahne prostredníctvom:

- zvyšovaním uvedomelosti územnej integrácie mimo hraníc súčasných hraníc EÚ,
- zameraním sa na oblasti spolupráce ako na základ, ktorý sa bude ďalej rozvíjať pravdepodobne pri úplne zmenených podmienkach po vstupe,
- identifikáciu ekonomických možností vo viacerých oblastiach,
- ďalšími možnosťami na prekonanie niektorých nedostatkov predvstupových nástrojov v súvislosti s ich strategickými rámcami: ďalšie smerovanie od projektovo-orientovaného ku programovo-založenému prístupu.

V princípe sa stratégia programu koordinuje s ďalšími programami EÚ, kde je možné využívať výsledky INTERREG III B pre svoje vlastné investičné projekty (programy štrukturálneho fondu, TEN / TINA, 5. rámcový program pre výskum a rozvoj, programy EÚ Sokrates a Leonardo, predvstupové nástroje EÚ, CARDS, atď.) a národné programy. Aby sa zabezpečila konzistencia a súlad v implementačnej fáze, prejdú všetky žiadosti o projekt podrobným prieskumom v súvislosti s horeuvedenými nariadeniami.

Rozšírenie a integrácia

Čo sa týka tohto aspektu pre Rumunsko a Bulharsko vid' odsek 3. 2. Je potrebné zdôrazniť, že projekty týkajúce sa oblastí v dopravnej infraštruktúre a environmentálnych investíciách, ako aj oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka by mali rešpektovať národné stratégie a priority podrobne určené nástrojmi SAPARD a ISPA a mali by dopĺňať, ak je to možné, podporu poskytovanú na základe týchto nástrojov. V prípade podpory poľnohospodárskych projektov limity určené programami SAPARD nie je možné prekročiť.

Životné prostredie

CADSES explicitne integruje záležitosti environmentálnej trvácnosti v rámci tretej priority určenej na podporu ochrany životného prostredia a dobrého riadenia prírodného a kultúrneho dedičstva. Osobitne opatrenia umožňujú ochranu a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva, podporu environmentálnej ochrany a riadenia zdrojov, podporu riadenia rizika a prevencie proti katastrofám. Tieto intervencie sú zrejme konzistentné so systémom SWOT v súvislosti so životným prostredím z perspektívy členských štátov, aj východných krajín.

Osobitne na overenie takejto konzistencie ako časť ex-ante hodnotenia bola vypracovaná tabuľka, kde je uvedený predpokladaný príspevok CADSES z princípu environmentálnej trvácnosti. Jedna os predstavuje rôzne oblasti intervencie (opatrenia), druhá os predstavuje hlavné nedostatky v environmentálnom sektore reorganizovanom programom. Princíp environmentálnej ochrany je jedným z podstatných bodov, na ktorom je program založený. Indikácie programu formulované v podmienkach opatrení sa preto overujú v súvislosti s princípom ekologickej trvanlivosti.

Základné environmentálne indikátory, environmentálne ciele a indikátory, ktoré zabezpečia meranie environmentálneho dopadu, budú zohľadnené aj v doplnku programu, ako je počet vysoko znečistených oblastí v záujme podľa projektov, počet akcií určených na meranie, hodnotenie alebo zlepšenie environmentálnych podmienok, osobitne tých, ktoré súvisia so znečistením ovzdušia, pôdy a vody.

Členské štáty musia splniť svoje povinnosti na základe politik a schém spoločenstva na ochranu a zlepšenie životného prostredia v osobitnej sieti „Natura 2000“ (podľa smerníc Rady 92/43/EHS a 79/409/EHS týkajúcich sa zachovania prírodných habitátov, fauny

a flóry a voľne žijúcich vtákov). Takisto dávajú formálnu záruku, že neumožnia, aby sa miesta chránené na základe Natura 2000 zhoršovali počas operácií čiastočne financovaných štrukturálnym fondom. Na stretnutiach Monitorovacieho výboru zodpovedného za asistenčný balík bude zástupca Komisie dávať veľký pozor na akékoľvek opatrenie alebo projekt, ktorý by mohol ovplyvniť oblasti chránené podľa Natura 2000 a pripraví potrebné odporúčania riadiacemu orgánu (list Komisie zo 14. marca 2000: Príloha „Štrukturálne fondy a životné prostredie“).

Doprava

Významné sekcie CADSES sa venujú dopravným sieťam a záležitostiam prístupu v perspektíve širšej integrovanej a ekonomicky silnejšej únie. Táto oblasť má primárny význam berúc do úvahy dôležitosť a zlepšenie prístupnosť v súvislosti s hlavnými cieľmi politiky územného rozvoja vo východnej oblasti.

Osobitne program stanovuje opatrenie (2.1. – Rozvoj účinných dopravných sietí v súvislosti s trvalo udržateľným rozvojom), ktoré prispieva k príprave a implementácii projektov zameraných na spoluprácu v oblastiach zlepšovania prístupnosti ako prioritnej úlohy ekonomickej a sociálnej politiky. Ciele projektov financovaných pod CADSES budú: i) vyvinúť nadnárodné koncepcie mechanizmu spolupráce, inštitúcie a pilotné projekty pre efektívny a trvácny dopravný systém, ii) podporiť vyrovnaný rozvoj medzi nadnárodnými, národnými a regionálnymi sieťami, iii) podporiť vyrovnaný rozvoj v železničnej, cestnej a vnútrozemskej vodnej doprave, iv) podporiť nadnárodnú koordináciu a rozvoj dopravnej infraštruktúry v oblasti CADSES, ktorá je prepojená na ciele územného rozvoja.

V tomto kontexte sú ciele a intervencie vyberajú programátori susedstva CADSES široko konzistentné s politikami transeurópskych koridorov (TEN a TINA), osobitne môže byť užitočné pripomenúť ciele TEN, ako boli definované v Rozhodnutí č. 1692/96/ES z 23. júla 1996 o smerniciach Spoločenstva pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete. Pri implementácii programu sa zohľadní biely dokument „Európska dopravná politika pre 2010: čas na rozhodnutie“¹⁰ prijatý 12/9/2001.

Práca CADSES v oblasti infraštruktúr bude brať do úvahy najmä prácu, ktorú vykonala riadiaca skupina pre infraštruktúru s vysokou relevanciou pre západobalkánske regióny (<http://www.seerecon.org/infrastrukture>).

Štátna pomoc

Ako vyžaduje článok 12 Všeobecného nariadenia pre štrukturálne fondy (ES) č. 1260/1999 a bod 7 smerníc pre INTERREG III (Ú.v. ES C 143) v rámci tohto programu sa budú dodržiavať ustanovenia o štátnej pomoci v článku 87 a 88 Zmluvy ES. Zodpovedné príslušné orgány členských štátov potvrdzujú, že akákoľvek pomoc poskytnutá na základe tohto programu v súlade s ustanoveniami stanovenými v jednom z nariadení komisie, prijatých na základe nariadenia Rady (ES) č. 994/98 zo 7. mája 1998 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na niektoré kategórie horizontálnej štátnej pomoci (OJ L 142, 14. 5. 1998 s. 8).

Komisia zatiaľ prijala štyri nariadenia o blokovej výnimke. Tými sú:

¹⁰ (http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/lb_en.html).

- Nariadenie Komisie (ES) č. 68/2001 z 12. 1. 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy ES o pomoci pre vzdelávanie (Ú.v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 21),
- Nariadenie Komisie (ES) č. 69/2001 z 12. 1. 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 zmluvy ES pre pomoc de minimis (Ú.v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 30),
- Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 z 12. 1. 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 zmluvy ES o štátnej pomoci pre malé a stredné podniky (Ú.v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 33) a
- Nariadenie Komisie (ES) č. 2204/2002 z 12. 12. 2002 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy ES o štátnej pomoci pre zamestnanosť (Ú.v. ES L 337, 13. 12. 2002, s. 3).

Osobitné pravidlá sa môžu uplatňovať pre nasledujúce sektory: oceľ, uhlie, lodiarstvo a oprava, syntetické vlákna, automobilový priemysel, doprava, výroba, spracovanie a marketing poľnohospodárskych a rybárskych produktov.

Pomoc, ktorá ide nad rámec hospodárskej súťaže súvisiacej so smernicami o pomoci alebo programami sa vo všeobecnosti nepredpokladá. V takých prípadoch sa vyžaduje individuálne oznámenie, schválenie Európskou komisiou a registrácia.

Doplnok programu bude pre každé individuálne opatrenie špecifikovať, ktoré nariadenie blokovej výnimky sa uplatní. V doplnku programu bude uvedená tabuľka štátnej pomoci uvádzajúca číslo opatrenia, názov opatrenia a názov uplatneného nariadenia o blokovej výnimke. V súlade s povinnosťami podľa čl. 34 (1) (g) nariadenia Rady č. 1260/1990 bude riadiaci orgán aktualizovať tabuľku štátnej pomoci a bude informovať Komisiu o zmene tabuľky. Zavedenie novej schémy pomoci alebo pomoci ad hoc vyžaduje zmenu pomoci formálnym rozhodnutím Komisie. Odkladná klauzula týkajúca sa štátnej pomoci platí pre opatrenia, ktoré obsahujú štátnu pomoc, ktorá je predmetom vhodných opatrení, alebo ešte nebola autorizovaná Komisiou.

Poľnohospodárstvo

Program susedstva CADSES nemá vlastnú prioritu alebo opatrenie zamerané na poľnohospodárstvo, ale oblasť EÚ pokrytá týmto programom je takisto oprávnená na podporu na základe Plánov pre rozvoj vidieka (RDP) partnerských členských štátov. Podobne oblasť prístupujúcej krajiny sa riadi Nariadením Rady (ES) č. 1268/1999 z 21. júna 1999 o podpore Spoločenstva pre predvstupové opatrenia pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v prístupujúcich krajinách strednej a východnej Európy v predvstupovom období (SAPARD). Preto je potrebná koordinácia s poľnohospodárskymi programami tak, aby bolo možné zohľadniť možné synergie a aby nedochádzalo k zdvojovaniu snáh. Keďže poľnohospodárstvo nie je prioritou programu, koordinácia sa môže uskutočňovať hlavne v časti hodnotenia žiadostí a práv projektov.

Keďže niektoré opatrenia môžu byť tiež oprávnené podľa programov Rozvoj vidieka a LEADER+, je potrebné nájsť jasnú demarkačnú líniu na rozlíšenie charakteru opatrení na základe CADSES RGP a LEADER+ pre každú národnú úroveň. Buď sa budú národní koordinátori CADSES takisto zúčastňovať ako členovia na výboroch LEADER alebo sa bude uskutočňovať výmena informácií medzi zodpovednými inštitúciami.

Osobitne v súvislosti so schémou rozvoja vidieka, aby nedošlo k dvojitému financovaniu opatrení, ktoré môžu byť oprávnené na základe INTERREG, by mali byť do poradenstva a schvaľovania žiadostí o projekty začlenené tie isté inštitúcie. Opatrenia spadajúce do rozsahu kapitoly 1 až 9 nariadenia (ES) č. 1257/1999 by mali dodržiavať oprávnené

kritériá a intenzitu pomoci tohto nariadenia, ako aj smerníc Spoločenstva pre štátnu pomoc v poľnohospodárskom sektore (2000/S 28/02).

Opäť, aby nedošlo k zdvojenému financovaniu opatrení v prípade nadnárodných projektov, najprv by sa mali podporiť kritériá pre podporu INTERREG III a ak INTERREG nevyhovuje, potom kritériá pre podporu LEADER+. Pre opatrenia spadajúce pod kontroly kapitoly 1 až 9 nariadenia 1257/1999 by sa mali dodržiavať kritériá oprávnenosti a intenzity pomoci tohto nariadenia ako aj smerníc Spoločenstva pre štátnu pomoc v poľnohospodárskom sektore (2000/C 28/02).

V prípade podpory projektov spadajúcich do rozsahu poľnohospodárstva Spoločnej poľnohospodárskej politiky, osobitne nariadenia č. 1257/1999 by sa mali dodržiavať. Takisto sa uplatňujú smernice Spoločenstva pre štátnu pomoc v poľnohospodárskom sektore (2000/C 28/02), čo znamená, že je možné podporovať len projekty v rámci schválenej štátnej pomoci. Nové štátne pomoci je potrebné oznámiť a schváliť Komisiou. Horeuvedené smernice Spoločenstva sa plne uplatňujú pre projekty týkajúce sa diverzifikácie poľnohospodárskych aktivít na základe čl. 33 nariadenia č. 1257/1999, ktoré nesúvisia s „prílohou 1 zmluvy“ ako projekty týkajúce sa vidieckeho a cestovného ruchu a tvorby remeselných činností. Tieto projekty sú podporované len v rámci pravidla de minimis nariadenia o blokovej výnimke.

Výskum, rozvoj a informačná spoločnosť

Hoci 6. rámcový program pre RTD pokrýva širokú škálu aktivít podobne ako CADSES je otvorený pre spoluprácu s nečlenskými štátmi, krajinami programu susedstva a prístupovými krajinami, je len niekoľko kľúčových oblastí 6. rámcového programu s potrebou úzkej koordinácie, medzi ne patria kľúčové oblasti „Mestá zajtrajška“ a „Trvalo udržateľný manažment a kvalita vôd“. Väčšina projektov CADSES sa nebude primárne orientovať na výskum a ak má orientáciu na výskum kde sa dokonca prekrýva s predmetmi 6. rámcového programu, je stále veľmi pravdepodobné, že budú mať odlišný charakter. Prepojenie na integrovaný územný rozvoj v programovej oblasti ESDP, ktoré je minimálnou požiadavkou pre všetky projekty CADSES a ktoré nie je predpokladom programu RTD uľahčí koordináciu dvoch programov. Budú vykonané snahy na zvýšenie komplementarity s Iniciatívami informačnej spoločnosti a na zohľadnenie cieľov akčného plánu „e-Európa“ alebo akčných plánov nasledujúcich rokov.

Osobitne opatrenie programu (2.2 – Zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti) je venované rozvoju a implementácii projektov zameraných na spoluprácu v oblastiach zlepšenia prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti.

Ako uvádzajú orientácie Komisie¹¹ informačná spoločnosť má značný potenciál pre posilnenie ekonomickej a sociálnej kohézie v rámci významu čl. 158 posilnením konkurencieschopnosti regiónov. Toto je stále viac určované schopnosťou regiónov integrovať nové technológie, ktoré sprístupňuje informačná spoločnosť. Tieto technológie môžu pomôcť regiónom dosiahnuť širokú škálu celkovej pridanej hodnoty a prilákať a rozvíjať nové aktivity. Informačná spoločnosť by mohla pomôcť prelomiť bariéry pre umiestňovanie podnikania mimo mestských centier prilákaním zvýšených investícií do vidieckych oblastí a oblastí závislých na rybárstve. Ponúka veľký potenciál pre rozvoj nových foriem zamestnanosti a pracovné miesta vyžadujúce vysokú zručnosť, osobitne

¹¹ Európska komisia (Brusel 1999): Nové programovacie obdobie 2000-2006: technické dokumenty podľa témy, a Technický dokument 2: Informačná spoločnosť a regionálny rozvoj, Intervencie ERDF 2000/2006, Kritériá pre hodnotenie programu.

poskytuje malým a stredným podnikom nástroje na inovovanie a adaptáciu sa na rýchlo sa meniace ekonomické prostredie.

V tomto kontexte modernizácia a rozvoj telekomunikačných infraštruktúr je potrebným predpokladom pre investorov a regionálny rozvoj, ktorý potom ponúka veľké trhové príležitosti a je značne atraktívny pre zahraničných investorov. Ako vo väčšine krajín v rámci EÚ „telehustota“ v CADSES je stále nižšia mimo mestských centier. Prístup k moderným informáciám a komunikačným technológiám a službám vo všetkých častiach CADSES je predpokladom ekonomického a sociálneho rozvoja. Technické a ekonomické (dovoliteľnosť) aspekty sú príslušnými oblasťami intervencie na zníženie rizika, že by sa ekonomické a sociálne nevýhody akumulovali v menej obývaných oblastiach. Nedávne výsledky musia byť využívané ako konkurenčná výhoda v budúcom územnom rozvoji CADSES, napr. pre rozvoj vidieka alebo pre prilákanie priemyslu služieb. Politika územného rozvoja by mala prispieť k tomuto zámeru zvyšovaním uvedomelosti a podporovaním regionálnych aktérov pri využívaní týchto príležitostí.

Ako výberové kritérium je potrebné pripomenúť, že existencia vysoko kvalitných informačných a telekomunikačných štruktúr je jasne jednou z týchto faktorov. Najmodernejšia infraštruktúra však nie je relevantná ak sa neposkytujú primerané služby a aplikácie konečným užívateľom alebo ak konečným užívateľom chýbajú poznatky alebo schopnosti ju využívať. Relatívne slabá obsahová základňa, všeobecná úroveň uvedomelosti informačných spoločností, výhody a možnosti a (relatívne) vysoké ceny – spoločné prekážky v menej výhodných regiónoch – sú často spájané s nízkymi zručnosťami v oblasti informačných a komunikačných technológií (ICT) zručností. V zmysle prechádzajúceho hodnotenia projektov súvisiacich s informačnou spoločnosťou a osobitne projektov telekomunikačnej infraštruktúry by mali kritériá zahŕňať dokonca: i) rast prevádzky telekomunikácií, ii) pomer hlasovej a dátovej telekomunikačnej prevádzky, iii) trhová dostupnosť pre firmy, iii) zlepšenie dovoliteľnosti služieb, iv) odhadovaná (priama) tvorba zamestnanosti, v) diverzifikácia miestnej ekonomiky do aktivít súvisiacich s vedomosťami.

Predvstupové stratégie pre životné prostredie

Berúc do úvahy osobitnú úlohu environmentálneho rozmeru v prístupovom procese Európska komisia (DG Enviro) pripravila stratégiu na podporu stredo a východoeurópskych prístupujúcich krajín v acquis životné prostredie¹². Stratégia sa zameriava na oblasti ako právo životného prostredia, budovanie environmentálnych inštitúcií a kvalita ovzdušia, hospodárenie s odpadmi, znečisťovanie vody, kontrola priemyselného znečisťovania a manažment rizík, jadrová bezpečnosť a radiačná ochrana. Jej snahou je uprednostnenie environmentálneho acquis v každej prístupujúcej krajine podrobným hodnotením environmentálnej situácie každej krajiny, identifikáciou administratívnych a legislatívnych medzier, ktoré je potrebné vyplniť a ekonomických implikácií, investícií do environmentálnej infraštruktúry (voda, odpady). Osobitná pozornosť sa kladie úplnému súladu všetkých nových investícií v acquis pre jadrovú bezpečnosť.

Príslušnými nástrojmi pre pomoc Komisie sú predvstupové nástroje ako ISPA a SAPARD, otvorenie príslušných programov Spoločenstva (LIFE, 5. rámcový program pre RTD,

¹² Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Ekonomickému a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a prístupujúcim krajinám v strednej a východnej Európe o predvstupovej stratégii na plnenie environmentálnych vízií rozšírenia o prístupujúce krajiny v strednej a východnej Európe. COM (98) 294.

Európska kampaň trvalých miest, atď.) a inštitúcie (Európska agentúra životného prostredia – EEA).

Navyše stratégie a ciele CADSES II plne odrážajú princípy a perspektívy stanovené v návrhoch Európskej únie pre 6. environmentálny akčný program – „Životné prostredie 2010: naša budúcnosť, naša voľba“: viď Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Ekonomickému a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo dňa 24. januára 2001. Tento nový program stanovuje environmentálne ciele pre ďalších desať rokov a ďalej a stanovuje akcie, ktoré je potrebné uskutočniť v priebehu nadchádzajúcich piatich - desiatich rokov na dosiahnutie týchto cieľov. Zameriava sa na nasledovné prioritné oblasti: (i) riešenie problematiky klimatických zmien, (ii) príroda a biodiverzita – ochrana jedinečných zdrojov, (iii) životné prostredie a zdravotníctvo, (iv) zabezpečenie trvalého riadenia prírodných zdrojov a odpadov.

Cestovný ruch

Cestovný ruch má veľký potenciál v prispievaní k dosahovaniu výsledkov viacerých veľkých cieľov EÚ, ako je trvalo udržateľný rozvoj, ekonomický rast, zamestnanosť a ekonomická a sociálna kohézia. Skutočnosť, že mnohé politiky majú významný účinok na rôzne aktivity v oblasti cestovného ruchu, si vyžaduje spoluprácu a politicky koordinovaný prístup. Oznámenie Komisie „Pracujeme spoločne za budúci európsky cestovný ruch“ dáva jasné smernice, ako je to v budúcnosti možné dosiahnuť.

Takisto tri publikácie Komisie o integrovanom riadení kvality, najmä v mestských, pobrežných a vidieckych turistických destináciách sa zaoberajú problematikou podrobne a predstavujú konkrétne príklady projektov:

Za kvalitou vidieckeho cestovného ruchu: Integrované riadenie kvality vidieckych destinácií¹³.

Za kvalitou pobrežného cestovného ruchu: Integrované riadenie kvality pre pobrežné turistické destinácie¹⁴.

Za kvalitou mestského cestovného ruchu: Integrované riadenie kvality mestských turistických destinácií¹⁵.

(Viď aj <http://europa.eu.int/comm/enterprise/library/lib-tourism/index.htm>).

Tieto publikácie by mali slúžiť na orientáciu pri rozhodovaní v oblasti cestovného ruchu, osobitne pri implementovaní Opatrenia 1. 2 (Formovanie mestského rozvoja, podpora mestských sietí a spolupráce), Opatrenia 1. 3 (Formovanie rozvoja vidieka) a Priority 3 (Podpora a riadenie krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva).

4. PRIORITY A OPATRENIA

¹³ Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 154 s. Eur-Op catalogue č. CT-24-99-041, CEN, FR, Zhrnutie, Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 14 s. Eur-Op catalogue č. CT-25-99-261 – C. Všetky jazyky. Dokument je výsledkom štúdie, ktorú uskutočnila spoločnosť TOURISM COMPANY (Veľká Británia) v spolupráci s FUTOUR (Nemecko) a sieťou ECOTRANS pre Európsku komisiu.

¹⁴ Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 154 s. Eur-Op catalogue č. CT-24-99-057, CEN, FR, Zhrnutie, Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 14 s. Eur-Op catalogue č. CT-25-99-277 – C. Všetky jazyky. Dokument je výsledkom štúdie, ktorú uskutočnila spoločnosť ORGANISATION MARKETING (OGM, Belgicko) pre Európsku komisiu.

¹⁵ Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 168 s. Eur-Op catalogue č. CT-24-99-049, CEN, FR, Zhrnutie, Luxembourg: Eur-Op, 2000 – 14 s. Eur-Op catalogue č. CT-25-99-261 – C. Všetky jazyky. Dokument je výsledkom štúdie, ktorú uskutočnila spoločnosť ORGANISATION MARKETING (OGM, Belgicko) pre Európsku komisiu.

Všeobecné ustanovenia

Iniciatíva INTERREG III B pre CADSES stavia na skúsenostiach získaných počas INTERREG II C a ďalších analytických dôkazoch (analýza SWOT). Program uplatňuje smernice ESDP, smernice CEMAT, smernice Vision Planet a návrhy politiky a výsledky ESTIA, ako aj širšej politiky EÚ. Je jedným z hlavných nástrojov v tejto oblasti na uplatňovanie vízií, stratégií a akcií, na ktoré vyzývajú tieto programy.

Pri rozvoji CADSES do Programu susedstva a integrovaní aspektov nových partnerských krajín zúčastňujúcich sa programu sa brali do úvahy nasledujúce ciele identifikované v Oznámenie Komisie „Budovanie cesty pre nový nástroj susedstva“ (1. 7. 2003 COM (2003) 393 final), ďalej nazývané aj ako „Oznámenie susedstva“:

1. Podpora trvalého ekonomického a sociálneho rozvoja v hraničných oblastiach
2. Spolupráca pri riešení spoločných výziev v oblastiach ako je životné prostredie, verejné zdravie a prevencia a boj proti organizovanému zločinu.
3. Zabezpečenie účinných a bezpečných hraníc.
4. Podpora miestneho typu akcií „ľudia ľuďom“

Zatiaľ čo cieľ 4 sa viac odvoláva na typ programu INTERREG III A súčasné priority a opatrenia CADSES dobre spadajú do rozsahu cieľov susedstva 1, 2 a 3. Osobitne je možné nájsť významnú spojitosť:

- medzi cieľom susedstva 1 a opatreniami 1. 1 a 1. 2,
- medzi cieľom susedstva 2 a opatreniami CADSES 4. 1, 4. 2, 4. 3 ako aj 1. 4,
- medzi cieľom susedstva 3 a opatrením 1. 4.

Hoci tieto opatrenia osobitne dobre odrážajú priority susedstva, je potrebné zdôrazniť, že partneri z krajín CARDS a TACIS sú oprávnené podľa všetkých oprávnení. Doplnok programu spresní horeuvedené opatrenia podľa osobitných potrieb programu ako Program susedstva. Toto nezmení významný obsah opatrení ale pomôže posilniť koncentrované využitie fondov. Ako bolo odporúčané v strednodobom hodnotení, predpokladá sa, že program sa zameria na predpokladané intervencie. Pritom bude relevancia intervencií priorit oznámenie susedstva považované za burcujúci faktor.

Program susedstva CADSES ďalej adresuje primárnych aktérov politiky územného rozvoja. Pochádzajú najmä z troch politických oblastí s rôznymi formami intervencie v oblasti zmien v územnej štruktúre:

- územné plánovanie,
- regionálna (ekonomická) politika,
- územne relevantné sektorové a funkčné politiky.

Títo aktéri sú adresovaní rôznymi spôsobmi:

- Na úrovni programu (inštitúcia riadiaca program a národné kofinančné inštitúcie) sa program zameriava na spoluprácu aktérov, ktorí pripravujú a koordinujú politiku územného rozvoja (kľúčový experti národnej regionálnej a miestnej administratívy).

- Na úrovni projektu by sa prostredníctvom programu mali adresovať rôzne skupiny verejnosti a súkromní aktéri:
 - inštitúcie implementujúce politiku územného rozvoja a „developeri“ s nadnárodným pohľadom,
 - národná regionálna a miestna administratíva implementujúca politiky v oblastiach regionálneho rozvoja komplexných politík, mestského a vidieckeho rozvoja, dopravy a prepravy, technológie a inovácie, ochrana prírody a riadenie životného prostredia,
 - poloverejné inštitúcie, ako regionálne rozvojové asociácie a promotéri, inovačné a rozvojové agentúry,
 - súkromné inštitúcie, ako sú ekonomickí a sociálni partneri, obchodné komory, regionálne rady, ako aj súkromné spoločnosti (napr. podniky zabezpečujúce infraštruktúru) a mimovládne organizácie v príslušných oblastiach,
 - medzinárodné organizácie v príslušných oblastiach akcie.

Súčasný program má dvakrát tak dlhý časový horizont a šesťnásobne viac finančných prostriedkov, ako INTERREG II C. Preto sa od INTERREG III B CADSES očakáva oveľa konkrétnejší dopad. Spoločné implementačné aktivity budú preferované pre siete a výmenu skúseností. Väčšia pozornosť sa bude venovať konkrétnym akciám na prípravu investícií a investícií pre malú infraštruktúru, ako časti projektov. Cieľom je dosiahnuť integrovanejšie súbory projektov, kde sú štúdie hodnotenia atď. časťou širokých aktivít, ktoré by takisto mali obsahovať implementačné schémy.

Aktivity v rámci tohto programu sa chápu ako systém pozostávajúci z nasledujúcich častí:

- Nadnárodná štúdia a plánované aktivity, ako rozvojové koncepcie alebo projekty, program a politika hodnotenia (podobne ako EIA, TIA, SEA),
- vytvorenie novej a rozšírenie a prehĺbenie existujúcej spolupráce v existujúcich nadnárodných sieťach a asociáciách aktérov v oblasti politiky územného rozvoja a aktivity súvisiace so sieťami (výmena pracovníkov – spoločné školiace zariadenia a programy),
- pilotné akcie, pilotné a demonštračné projekty s nadnárodným rozmerom (ak sú založené na nadnárodných koncepciách alebo stratégiách),
- výmena know-how a skúseností medzi aktérmi v politike územného rozvoja (komparatívna analýza nástrojov metodológií štandardov a koncepcií),
- štúdie feasibility pre investície,
- financovanie malých doplňujúcich infraštruktúrnych investícií (úzke hrdlá, rozhrania), ktoré navrhujú koncepcie Nadnárodnej stratégie,
- financovanie malých investícií (napr. informačné a inovačné centrá s nadnárodným významom, siete ICT, časť budov) navrhované nadnárodnými strategickými koncepciami,
- financovanie implementačných štruktúr navrhnutých v nadnárodných strategických koncepciách,
- riadenie projektov.

Podľa článku 21 (2) Všeobecného nariadenia spolu s článkom 3 (2) nariadenia (ES) č. 1783/1999 týkajúce sa opatrení spolufinancovaných z ERDF pre operácie, ktoré spadajú do oblasti uplatňovania sekcie smernice EAGGF alebo ESF budú platiť osobitné ustanovenia príslušných nariadení, ktorými sa riadia tieto fondy.

Opis priorit a opatrení

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad priorit a opatrení

Tabuľka 5: Priority a opatrenia

Priorita 1 Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie	Priorita 2 Efektívne a trvalo udržateľné dopravné systémy a prístup k informačnej spoločnosti	Priorita 3 Podpora a manažment krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva	Priorita 4 Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia rizík
Opatrenie 1.1 Podpora spoločných stratégií a realizačných akcií	Opatrenie 2.1 Rozvoj efektívnych dopravných systémov zohľadňujúcich trvalo udržateľný rozvoj	Opatrenie 3.1 Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva	Opatrenie 4.1 Podpora ochrany životného prostredia a manažmentu zdrojov
Opatrenie 1.2 Formovanie rozvoja miest, podpora mestských sietí a spolupráce	Opatrenie 2.2 Zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti	Opatrenie 3.2 Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva	Opatrenie 4.2 Podpora manažmentu rizík a predchádzanie katastrofám
Opatrenie 1.3 Formovanie rozvoja vidieka		Opatrenie 3.3 Ochrana a rozvoj krajiny	Opatrenie 4.3 Podpora integrovaného manažmentu vôd a prevencia pre záplavami
Opatrenie 1.4 Územné dopady imigrácie			

Ďalšia špecifikácia horeuvedených ustanovení a nasledujúci opis opatrení budú poskytnuté v doplnku programu a prostredníctvom aktívneho vplyvu tvorby projektu. Kritériá na výber projektov, ako sú uvedené v ďalšej kapitole a ďalej špecifikované v doplnku programu, budú sa uplatňovať všetky opatrenia. Tieto kritériá môžu byť zmenené, ak k tomu dôjde pri implementácii smerníc INTERREG / TACIS / CARDS. V doplnku programu budú uvedené informácie o podrobných opatreniach a kvantifikačných indikátoroch o vplyve na životné prostredie a rovnosti príležitostí mužov a žien, kategórie konečných prijímateľov, financovanie každého opatrenia a finančné nástroje, ako aj informovanie a publicita.

Priorita 1: Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie

Hlavným cieľom tejto priority je ďalej podporiť spoluprácu medzi kľúčovými aktérmi politiky územného rozvoja na oboch stranách vonkajších hraníc EÚ, ako aj medzi nečlenskými krajinami, prístupujúcimi krajinami a tretími krajinami. Oslovené strany sú z územného plánovania, regionálnej ekonomickej politiky a územne príslušných sektorových a funkčných politík. Všetky príslušné úrovne administratívy, od miestnej po regionálnu, od

národnej po európsku, by mali byť zastúpené v akciách podporovaných na základe tejto priority.

Predpokladajú sa 4 oblasti intervencie: Prvé opatrenie sa zameriava na intenzifikáciu Nadnárodnej spolupráce aktérov, definovaní politik územného rozvoja na jednotlivých úrovniach za účelom dosiahnutia väčšej koherencie medzi politikami súvisiacimi s regionálnym rozvojom, životným prostredím, dopravou, mestským a vidieckym rozvojom. Druhé opatrenie sa orientuje na rozvoj miest a polycentrickejšie usadzovanie. Zameriava sa na posilnenie mestských ekonomík, podporu reštrukturalizácie miest, a pod. Tretie opatrenie podporí akcie, ktoré sa zameriavajú na posilnenie a reštrukturalizáciu vidieckych oblastí, čo je osobitne významné nielen pre dôležité časti územia EÚ v rámci CADSES, ale aj pre prístupujúce krajiny. Synergie s Programami rozvoja vidieka (RPD) v členských štátoch EÚ a možné kofinancovanie nástrojom SAPARD je potrebné zvážiť. Konečne štvrté opatrenie sa zaoberá územnými aspektmi migrácie. Zameriava sa na rozvoj spoločných stratégií územnej politiky pre krajiny pôvodu a destinácie.

Hlavné ciele

Rozšírenie spolupráce medzi kľúčovými aktérmi politiky územného rozvoja za účelom:

- Zabezpečenie konkurencieschopnosti, účinnosti a rastu v CADSES
- Podpora ekonomickej a sociálnej kohézie v rámci a medzi krajinami CADSES
- Podpora trvalo udržateľného rozvoja
- Podpora územnej integrácie CADSES
- Podpora polycentrického rozvoja
- Rozvoj spoločných stratégií v migračnej politike v kontexte územného rozvoja

Kvantifikácia

Priorita 1 by mala prispieť k ďalšiemu rozvoju a opodstatnenosti Nadnárodnej spolupráce medzi aktérmi územného rozvoja prostredníctvom implementácie spoločných projektov vychádzajúcich z hlavných cieľov. Projekty by mali mať silné referencie k územnému rozvoju a nadnárodnému charakteru. Na spolupráci v rámci nadnárodných sietí sa očakáva vysoký počet partnerov z nových členských krajín, ktoré patria do CADSES. Osobitne by mala Priorita 1 umožniť primerané riešenia pre aspoň tri subregióny CADSES a mal by byť vytvorený zodpovedajúci počet stálych strategických riadiacich štruktúr (sietí). Mala by sa podporovať spolupráca osobitných typov oblastí za účelom získania 4 – 5 príkladov riešenia osobitných rozvojových problémov, ako je spolupráca medzi mestami a susednými komunitami a vidieckymi regiónmi. Po ukončení projektov by mali byť zhrnuté konkrétne výsledky.

Malo by byť vyvinutých a prezentovaných aspoň šesť príkladov dobrej praxe. Aspoň jedna tretina projektov by mala zahŕňať aktérov regionálnych mestských centier.

Indikátory¹⁶

Počet projektov podľa opatrenia a čísla tematickej kategórie príkladov najlepšej praxe, počet projektov medzi kľúčovými aktérmi politik územného rozvoja, počet projektov týkajúcich sa znižovania rozdielov medzi mestskými a vidieckymi oblasťami, počet projektov podporujúcich polycentrické osídľovanie, počet spoločných nadnárodných migračných stratégií.

¹⁶ Pre podrobný zoznam indikátorov programu a úroveň priority vid' prílohu 4. Indikátory budú ďalej vyvíjané a konečne definované počas implementácie programu.

Opatrenie 1. 1 Podpora spoločných stratégií pre územný rozvoj a realizačných akcií

Zámery a oblasti

Základným kameňom politik územného rozvoja je, že vzhľadom na determinujúci účinok jestvujúcich štruktúr, pokles populácie vo väčšine nečlenských krajín a prístupujúcich krajín a obmedzená dostupnosť ekonomických zdrojov, sa rozvoj dosahuje zväčša v rámci súčasného rámca územných štruktúr. Radikálne zmeny v regionálnej a bytovej štruktúre v CADSES sa nepredpokladajú, zmeny sa uskutočnia skôr v rámci internej štruktúry regiónov a osídlení.

Zlepšenie jestvujúcich územných štruktúr by malo zahŕňať znižovanie vznikajúcich regionálnych rozdielov. Osobitnú pozornosť je potrebné klásť na regióny a oblasti, ktoré zaostávajú alebo sú vo vážnej štrukturálnej kríze, pričom je súčasne potrebné podporovať rozvoj vedúcich dynamických regiónov, ako nositeľov národného rastu a konkurencieschopnosti.

Znevýhodnená situácia špecifických periférnych oblastí si vyžaduje zlepšenie. Tento cieľ je možné dosiahnuť prostredníctvom intenzifikácie Nadnárodnej spolupráce a zlepšenia prechodnosti hraníc, vytvorenia nových vidiecko-mestských ťahov, ako aj zabezpečenie prístupu ku zdrojom, poznatkom a informáciám.

Politika územného rozvoja v regióne CADSES by mala prispieť k diverzifikácii ekonomickej a zamestnaneckej štruktúry, monosektorálnych oblastí a jednostranných „firemných miest“ za účelom zníženia ekonomickej závislosti podporovaním malých a stredných podnikov. Využívaním endogénnych zdrojov a kombináciou rôznych opatrení ekonomickej politiky iniciujúcich inováciu a štrukturálne zmeny.

V súvislosti s prístupom programu susedstva sa toto opatrenie zameriava na cieľ „Podpora trvalého ekonomického a sociálneho rozvoja v hraničných oblastiach“ prostredníctvom rozvoja spoločných stratégií zahŕňajúcich nové partnerské krajiny na základe programu. Hlavným cieľom pre toto opatrenie je intenzifikovať spoluprácu medzi aktérmi definovaním politik územného rozvoja, na Nadnárodnej, národnej a regionálnej úrovni s podstatným vplyvom na integrovaný územný rozvoj v CADSES alebo v jeho častiach (osobitne regionálny rozvoj, životné prostredie, doprava, rozvoj miest a vidieka atď.) z pohľadu podpory polycentrického a trvalo udržateľného rozvoja a ekonomickej a sociálnej kohézie.

Nadnárodná spolupráca v politike územného rozvoja je úplne novou výzvou pre väčšinu potenciálnych partnerov z krajín TACIS A CARDS. Ich účasť by sa počas prvej etapy mala zamerať na rozvoj ľudských zdrojov, budovanie kapacít a inštitúcií bez vylúčenia vytvárania skutočnej politiky. Partnerom projektu by malo byť umožnené získať potrebné skúsenosti prostredníctvom učenia sa prácou, čo by sa mohlo potom stať základom pre spoluprácu orientovanú na výsledok a na akciu v projektoch na základe nového nástroja susedstva.

Opatrenie 1. 2 Formovanie rozvoja miest, podpora mestských sietí a spolupráce

Ciele a oblasti

V priebehu posledných desaťročí vo väčšine krajín CADSES dochádzalo k dynamickému urbanizačnému procesu. Percento populácie žijúcej vo väčších mestách je dosť podobné oblastiam západných a východných častí. Ekonomická štruktúra a rozvoj východných miest však bola determinovaná primárne administratívnymi funkciami a industrializáciou, oblasť služieb hrala sekundárnu úlohu zatiaľ čo v západných mestách je dominantným terciárny sektor. Ďalej vo viacerých krajinách oblasti menších centier buď neexistujú alebo nie sú dostatočne rozvinuté. Ich rozvoj by mal byť jednou z priorit nadchádzajúcich rokov. Príliš hierarchický systém miest a obydľí by mal byť flexibilnejší a diferencovanejší. Mali by sa rozvinúť multipolárne alebo polycentrické systémy zamerané na špecializáciu a rozdelenie práce medzi mestami v rámci krajín a aj medzi krajinami (napr. siete prístavných miest, univerzitné mestá, financie, médiá, obchodné centrá atď.).

Vnútoraná štruktúra väčšiny miest je v procese rýchlej transformácie. Funkcia centrálnych okresov, vidiecke okraje miest a veľké obytné sídliská sa rýchlo menia. Viaceré mestá nie sú pripravené na takýto neočakávaný a nekontrolovaný ekonomický a sociálny rozvoj. Nebezpečenstvo nekontrolovaného rozširovania miest, preľudnenie a sociálna segregácia sú zjavné. Na splnenie týchto nových výziev sú potrebné nové typy a nástroje manažmentu a plánovania miest a nové iniciatívy v bývaní a sociálnej politike.

V súčasnosti veľká väčšina ľudí v oblasti CADSES žije v mestách. Budúci rozvoj miest samotných ako i osobitné vzťahy s okolitými vidieckymi oblasťami predstavujú jednu z veľkých výziev pre rozvoj oblasti CADSES. Mestá so svojimi vysokými dlhmi voči čistému životnému prostrediu a vysokej kvalite života sú kľúčovými prvkami v integrovanom rozvoji mestského a vidieckeho priestoru. Je potrebné mestá politicky a administratívne podporovať v rámci týchto snáh. V tejto súvislosti by sa mala posilniť spolupráca zameraná na vzájomnú pomoc, výmenu informácií a know-how týkajúceho sa oblastí ako mestská politika, technológia, spoločnosť, hospodárstvo, životné prostredie a kultúra. Je podstatná integrácia týchto rôznych politík v rámci rozvoja miest a partnerstiev s okolím miest.

Opatrenie 1. 2 súvisí s cieľom 1 Programu susedstva („Podpora trvalo udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja v hraničných oblastiach“)

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameraných na posilnenie mestských ekonomík, infraštruktúry a sociálnych systémov, podporu rekonštrukcie miest a rozvoj dynamických, atraktívnych a konkurenčných miest, zlepšovaním spolupráce medzi mestami a okolitými komunitami a podporou výmeny poznatkov týkajúcich sa mestských politík (iné nadnárodné projekty sietí miest by mohli byť oprávnené pre všetky opatrenia programu podľa príslušného tematického zamerania).

Berúc do úvahy nerovné základné úrovne, partneri z krajín Tacis a CARDS by sa mali zamerať na zlepšenie predpokladov pre budúcu implementáciu nadnárodných projektov mestského rozvoja. To môže obsahovať akcie, ako napr. inštitucionálne budovanie, vzdelávacie programy, štúdie a iniciatívy na riešenie nedostatkov regulačného rámca, exemplárny rozvoj malých pilotných akcií, atď. Priority sa budú klásť na projekty, ktoré budú predstavovať potenciál, ktorý by slúžil ako jadro pre následné investície v rozvoji miest.

Opatrenie 1. 3 Formovanie rozvoja vidieka

Zámery a oblasti

Rozsah a percento vidieckych oblastí je vo východnej a západnej časti oblasti CADSES viac-menej podobné. Najväčší rozdiel leží vo význame zamestnanosti v poľnohospodárstve a v úrovni rozvoja infraštruktúry vo vidieckych oblastiach. Zamestnanosť v poľnohospodárstve v niektorých krajinách v prechodnom období je vysoká a za posledné roky sa dokonca zvýšila. Reštrukturalizácia zamestnanosti na vidieku je neodvratná ale nie je možné ju implementovať bez súčasnej vnútornej reštrukturalizácie vidieckych usadlostí, využívania vidieckej pôdy, ani bez rozvoja vidieckych infraštruktúrnych sietí. Je to jedna z najväčších výziev, ktorým budú krajiny CADSES čeliť počas nasledujúcich desaťročí. Je potrebné pripraviť a implementovať komplexné národné stratégie rozvoja vidieka vrátane ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Prvá generácia stratégií SAPARD poskytne nový podnet pre vypracovanie stratégií rozvoja vidieka. Ďalšou výzvou je rozvoj modelov najlepšej praxe v multifunkčnom poľnohospodárstve.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvinúť a implementovať nadnárodné projekty, ktoré podporia endogénny rozvoj, diverzifikovanú ekonomickú štruktúru a stabilný sociálny rozvoj, zohľadňujúc špecifickú psychológiu vidieckych oblastí (hornaté, pobrežné, uzavreté oblasti, oblasti prechádzajúce veľkou ekonomickou reštrukturalizáciou, oblasti s migráciou a vážnymi sociálnymi zmenami), zhodnotenie územných dopadov a horizontálnej koordinácie projektov, uskutočňovaných prostredníctvom rôznych predvstupových nástrojov, posilnenie partnerstva a vzťahov medzi vidieckymi oblasťami a regionálnymi mestskými centrami, rozvoj modelov pre zlepšenie demografickej a sociálnej stability a ďalšia podpora výmeny informácií o rozvoji vidieka.

Opatrenie 1. 4: Územné dopady imigrácie

Zámery a oblasti

Rozvoj politik územnej bezpečnosti

V dôsledku fenoménu migrácie je potrebné klásť osobitnú pozornosť na územný rozvoj a všeobecnejšie na sociálnu a ekonomickú kohéziu zainteresovaných regiónov. Charakter imigračných tokov a skúsenosti CADSES I ukazujú, že len prístup založený na Nadnárodnej spolupráci je schopný dosiahnuť v týchto oblastiach hmotné ciele.

Akékoľvek oznámenie o imigračných politikách by malo jasne odlišovať medzi imigráciou a sociálnou bezpečnosťou. Tieto dva fenomény majú v niektorých prípadoch snahu byť vzájomne závislé, napriek tomu by však konštruktívny prístup mal medzi nimi určiť jasné rozdelenie. Prvým je imigrácia: mala by sa považovať za fenomén, ktorý nesie príležitosť obohatiť spoločnosť prijímajúceho národa v politickom, ekonomickom a kultúrnom rozmere. Druhým fenoménom je nedodržiavanie poriadku, trestná činnosť a pocit neistoty vznikajúci v niektorých vstupných mestách. Bezpečnosť miest posudzovaná v tejto dvojitej dimenzii, ktorou je objektívna bezpečnosť a subjektívne vnímanie závisí od širokej oblasti intervencií, ako napr. kontrola nelegálnosti a potláčanie trestnej činnosti. Požiadavka bezpečnosti v súvislosti s jej „objektívnym“ rozmerom ako aj s jej subjektívnym vnímaním alebo stratou sa medzi sociálnymi skupinami silne líšia. Očakávania a vnímanie môže byť aj konfliktné, čo si vyžaduje osobitnú aktivitu na zmiernenie neželaných účinkov. Zatiaľ čo majetné skupiny spájajú „bezpečnosť“ s integritou svojho života, fyzickým stavom alebo majetkom, sociálne znevýhodnené osoby sa môžu cítiť menej bezpečné pri nevyužívaní verejno-prospešných programov.

Prístup, ktorý sa snaží preklenúť tieto medzery vo vnímaní čisto politickou akciou nebude zo stredno a dlhodobej perspektívy mať úspech: sú potrebné integrované stratégie, ktoré obsahujú intervencie v oblasti infraštruktúry, sociálnych, ekonomických a kultúrnych akcií. Iniciatívy Spoločenstva ako je tento program, ponúkajú vhodnú príležitosť na vytvorenie proaktívnych integrovaných stratégií.

Toto opatrenie súvisí s cieľom 2 Programu susedstva – „Pracovať spoločne na riešení spoločných výziev“, ako aj s cieľom 3 – „Zabezpečenie účinných a bezpečných hraníc“. Jednou z hlavných výziev, ktoré je potrebné riešiť, je „migrácia“ so všetkými jej súvisiacimi charakteristikami a rozvojom. V dôsledku rozšírenia má EÚ spoločné vonkajšie hranice s mnohými susedskými krajinami, ktoré budú začlenené do spoločného procesu politiky v oblasti migrácie a iných súvisiacich oblastí, ako je pohraničný manažment a bezpečnosť v širšom zmysle ako organizovaná trestná činnosť.

Rozvoj stratégií imigračnej / emigračnej politiky

Na začiatku 90-tich rokov do roku 2004 dochádzalo k značnej konvergencii imigračných politik medzi členskými štátmi EÚ. Migračné politiky sa vo väčšine prípadov zakladali na dvoch hlavných cieľoch: väčšia integrácia bývalých skupín imigrantov už prítomných a paralelne značná reštriktívna politika voči novým tokom imigrantov. Z hľadiska integrovaného prístupu sa takéto politiky stávajú nekonzistentné a podstatne neefektívne v ich snahe obmedziť ďalšie toky imigrácie. Tieto celkovo menej efektívne mechanizmy zvyčajne prevládajú ak sa prijaté stratégie nezamerajú aj na regióny pôvodu. V skutočnosti v krajinách pôvodu vedie strata ľudských zdrojov k špecifickým problémom mimo územného dopadu v zmysle odlivu mozgov v jednotlivých najmä vidieckych regiónoch, nevýhodných zmenách, v sociálnej a územnej rovnováhe a konečne strate kultúrneho dedičstva.

Sociálna inklúzia a príležitosti

Implementácia politik sociálnej inklúzie by mala vychádzať z dvoch princípov: identifikácie akcií, ktoré prispejú k zlepšeniu životnej úrovne v krajinách pôvodu a podpore pozitívnej akcie pre sociálne začlenenie v cieľových regiónoch príslušných krajín. Je strategicky významné začať pracovať s tými sociálnymi skupinami z imigračnej komunity, ktoré sú v ohrození alebo už marginalizované so snahou zabrániť, aby sa nedostávali do bludného kruhu využívania a organizovaného zločinu. Opatrenia, ktoré sa prijímú, by mali mať nasledujúce ciele: prevencia pred sociálnym vylúčením určitých marginalizovaných skupín imigrantov s osobitným zameraním na ženy imigrantky: facilitácia sociálnej inklúzie, t. j. integrácia na oficiálny trh práce, vrátane primeraných vzdelávacích programov pre pracovný trh. Je potrebné klásť značný dôraz na špecifické pracovné zručnosti, čo podporuje sociálne postavenie osobitne v zmysle finančnej nezávislosti.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je vytvoriť nadnárodné iniciatívy širšieho rozsahu zahŕňajúce spoločné stratégie územnej politiky pre krajiny pôvodu a destinácie a stratégie sociálnej inklúzie, osobitne pre ženy imigrantky.

Berúc do úvahy podmienky zmeneného rámca vzhľadom na rozšírenie je potrebné klásť prioritu projektom, ktoré začleňujú partnerov z krajín Tacis a CARDS.

Priorita 2: Efektívne a trvalo udržateľné dopravné systémy, prístup k informačnej spoločnosti

Doprava vo väčšine častí CADSES sa za posledné desaťročie dramaticky zmenila viacerými spôsobmi: geograficky to bol posun z orientácie smerom na východ na orientáciu smerom na západ, v zmysle modálneho rozdelenia posun zo železničnej na cestnú dopravu a v ekonomických pojmoch posun od verejnej na súkromnú dopravu. Rozširovanie a zlepšovanie infraštruktúry, ktorá spája východné časti CADSES so západnými ako aj vnútorné spojenia tvoria jednu z najväčších výziev pre všetky krajiny CADSES. Výzvou je urýchlene naplniť rastúci dopyt v rastúcich trhovách ekonomikách a súčasne poskytovať primeranú infraštruktúru, ktorá umožní vyrovnaný rozvoj na rôznych územných úrovniach a zavedie nové metódy financovania a manažmentu.

Program susedstva CADSES prispeje k týmto zámerom tým, že podporí napr. hodnotenia územných vplyvov, strategické environmentálne hodnoteniami projektov a programov iniciovaním štúdií vyváženosti a prípadne malé investície. Jednou z úloh programu je prioritizovať opatrenia územného rozvoja pre špecifické osi alebo zóny dopravy (vrátane významných spojení s inými európskymi územiaми) a definovať prioritné oblasti pre prepojenie nadnárodných sietí (TEN, TINA) so „sekundárnymi“ sieťami na zvýšenie dostupnosti pre väčšiu časť populácie. Program takisto prispeje k lepšej koordinácii jednotlivých projektov sietí TEN a TINA.

Ako inde, telekomunikácie sú jedným z najdynamickejších ekonomických sektorov v krajinách CADSES. Stredo a juhovýchodné európske krajiny majú výhodu, že vo svojich telekomunikačných systémoch začali neskôr s uplatňovaním najnovších technológií. Ako vo väčšine krajín v rámci EÚ „telehustota“ v oblasti CADSES je stále nižšia mimo mestských centier. Je dôležité, aby vlády adresovali tento územný aspekt rozvoja infraštruktúr a prechodu na „informačnú spoločnosť“. Program susedstva CADSES prispeje k tomuto zámeru zvyšovaním uvedomelosti a podporou miestnych regionálnych a národných aktérov pri využívaní týchto príležitostí. V tejto súvislosti hrajú významnú úlohu opatrenia na vzdelávanie a investície malého rozsahu ako aj modernizácia administratívnych procesov.

Hlavné ciele

- Podpora efektívnym multimodálnym a trvalo udržateľným dopravným systémom v CADSES;
- Rozvoj potenciálu, ktorý ponúka informačná spoločnosť pre územný rozvoj v CADSES.

Kvantifikácia

Nadnárodné stratégie, štúdie a koncepcie týkajúce sa rozvoja dopravných systémov by mali viesť k harmonizácii sietí medzi krajinami CADSES (osobitne členské a nečlenské štáty EÚ) a v rámci nich (národná a regionálna úroveň). V rámci tejto priority je potrebné rozvinúť nové mechanizmy spolupráce. Je potrebné rozvinúť a dať na trh aspoň tri príklady najlepšej praxe. Aspoň polovica projektov by mala pripravovať verejné alebo súkromné investície, opatrenia regionálneho plánovania alebo legislatívne plány alebo programy. Významný počet projektov by mal sa snažiť zlepšiť prístup k informačnej spoločnosti v zaostávajúcich regiónoch a zlepšiť účinnosť administratívnych postupov. V doplnku programu budú pre každé opatrenie uvedené zoznamy kvantifikovaných cieľov. Po ukončení programov by sa mali zhrnúť konkrétne výstupy.

Indikátory¹⁷

Počet projektov podľa tematickej kategórie, počet príkladov najlepšej praxe, počet projektov na zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti, počet projektov podporujúcich multimodálne dopravné systémy.

Opatrenie 2. 1: Rozvoj efektívnych dopravných systémov zohľadňujúcich trvalo udržateľný rozvoj

Zámery a oblasti

Zvýšené snahy rozvinúť medzinárodné dopravné siete sú spoločnými charakteristikami vo všetkých krajinách CADSES. Všade sa kladie prioritna na rozvoj multimodálnych dopravných koridorov pozdĺž hlavných transeurópskych koridorov (TEN a TINA) pre lepšie prepojenie národných dopravných sietí a plánovania sietí so sieťami v susedných krajinách a pre lepšie zosúladenie s environmentálnymi štandardmi v rozvoji dopravy. Rozvoj týchto sietí by sa mal uskutočňovať v súlade s hlavnými cieľmi a procesmi územného rozvoja. Primárnou úlohou je zlepšiť dopravné prepojenia medzi východnou a západnou polovicou CADSES, ktoré boli doteraz zanedbávané. Súčasne by sa však mali zlepšiť existujúce dopravné infraštruktúry v rámci východnej časti CADSES, kde obnovené ekonomické vzťahy môžu vyžadovať účinné železničné, cestné, námorné, vnútrozemské vodné alebo telekomunikačné spojenia. Je potrebná presnejšia koordinácia jednotlivých projektov TEN a TINA ako aj rozšírenie hodnotiacich a plánovacích prác na tie krajiny, ktoré sú v súčasnosti z procesov TEN a TINA vylúčené. Prístupnosť pre väčšinu populácie príslušných krajín sa má zabezpečiť zlepšením alebo rozvojom dopravných zariadení v rámci menších regiónov (sekundárne siete). Údržba a zlepšovanie verejných dopravných systémov hrá významnú úlohu. Transverzálne prepojenia by mali transformovať celkovo hierarchicky a centralizovaný systém dopravných sietí.

Multimodálna doprava je – z rôznych dôvodov – osobitne významná v oblasti CADSES (nízka hustota dopravných sietí v niektorých krajinách, iné železničné rozchody, neprimerané využívanie vodných ciest a leteckej dopravy, atď.). Mala by byť vytvorená sieť logistických centier slúžiaca multimodálnej doprave. Cezhraničné prechody a prístavy (morské a vnútrozemské) sú významnými modálnymi bodmi tejto siete. V plánovaní nových prvkov dopravného systému by sa mal uplatňovať integrálny prístup zohľadňujúci ich ekonomické, sociálne a environmentálne vplyvy a vzájomné závislosti. Mali by sa zdôrazniť udržateľné dopravné systémy ako železnice, verejná osobná doprava, pešie cesty a cyklistické trate. Ekonomickými nástrojmi by sa malo podporovať využívanie multimodálnej dopravy na zvýšenie využívania environmentálnych modelov dopravy.

V oblasti nákladnej dopravy pokračujúce zmeny vo veľkostiach trhu a riadiacej podnikateľskej praxe a ICT aplikácií otvárajú nové oblasti pre plánovanie dopravy. V budúcnosti sa plánovanie dopravy zameria intenzívnejšie na multimodálne siete a súvisiace služby ako integrovaný logistický systém: takisto je taký systém potrebné integrovať s produkciou tovaru a distribučnými procesmi. Mal by sa klásť dôraz na systémy osídľovania a súvisiace mestské logistiky, ako aj na lokálne systémy malých a stredných podnikov (priemyselné okresy): rozvíjanie týchto vzájomne závislých systémov je kritické, keďže určujú širokú škálu územného fenoménu. Predpoklad uvedených systémov ako kľúčových prvkov pre projekty je primárne významný na zabezpečenie vyrovnaného prístupu k hlavným koridorom a sieťam ako aj vyrovnaný rozvoj dopravných systémov.

¹⁷ Vid' príloha 4.

Doprava a informačné technológie stále rastú spolu s tzv. ITS (inteligentné dopravné systémy), ktoré sa zameriavajú na najlepšie využitie infraštruktúrnych systémov s osobitnou pozornosťou na bezpečnosť a informovanie užívateľov. Tieto praxe sa majú ďalej podporovať a rozširovať využívajúc dialóg, štandardizáciu a spoluprácu medzi rôznymi mestskými a regionálnymi systémami a aj v Nadnárodnej perspektíve.

Celkovým cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameriavajúcich sa na zlepšenie prístupnosti ako prioritnej úlohy ekonomickej a sociálnej politiky. Zlepšená prístupnosť by mala slúžiť všetkým principiálnym cieľom politiky územného rozvoja. Projekty financované pod týmto opatrením by mali slúžiť na rozvíjanie nadnárodných koncepcií, mechanizmov spolupráce, inštitúcií a pilotných projektov pre účinný a udržateľný dopravný systém, ktorý je prepojený s cieľmi územného rozvoja, na podporu vyrovnaného rozvoja medzi nadnárodnými, národnými a regionálnymi sieťami, podporu vyrovnaného rozvoja železničných, cestných a vodných ciest, podporu intermodality a modálny posun k environmentálne udržateľným modelom dopravy, podporu dialógu a spolupráce na prehĺbenie porozumenia aktuálnych procesov a vytvorenie manažmentu a politických riešení.

Opatrenie bude financovať projekty, týkajúce sa prípravy nadnárodných štúdií a plánovacích aktivít týkajúcich sa územne integrovaného rozvoja a zlepšenia dopravných prepojení, multimodálnej dopravy, verejných dopravných systémov, atď., výmeny skúseností z implementácie programu ISPA, výmeny informácií medzi investormi na podporu harmonizovaného rozvoja veľkoplošnej dopravnej infraštruktúry, hodnotenie územného dopadu transnárodne relevantných projektov, programov a politík (napr. ISPA), na prípravu štúdií vyváženosti pre investície, financovanie investícií malého rozsahu navrhovanými nadnárodnou strategickou koncepciou, manažment nadnárodných projektov s organizačnou štruktúrou a nákladmi, financovanie implementačných štruktúr navrhnutých nadnárodnou strategickou koncepciou, atď.

Opatrenie 2. 2: Zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti

Zámery a oblasti

Telekomunikácie sú v súčasnosti najdynamickejším ekonomickým sektorom. Krajiny strednej a juhovýchodnej Európy majú „výhodu“, že niektoré z nich začali vo svojich telekomunikačných systémoch uplatňovať najmodernejšie technológie. Preto sa modernizácia a rozvoj telekomunikačných infraštruktúr stáva potrebným predpokladom pre investorov a regionálny rozvoj, čo ponúka veľké trhové možnosti a je značne atraktívna pre zahraničných investorov. Ako vo väčšine krajín v rámci EÚ je „telehustota“ v CADSES mimo mestských centier stále nižšia. Je dôležité, aby sa vlády zameriavali na tento územný aspekt rozvoja telekomunikačných infraštruktúr a prechodu k „informačnej spoločnosti“. Dostupnosť moderných informačných a komunikačných technológií a služieb vo všetkých častiach CADSES je predpokladom pre ekonomický a sociálny rozvoj. Významným sekundárnym vplyvom je aj to, že tieto snahy môžu podporiť rovnosť príležitostí medzi ženami a mužmi v kvalifikáciách IT a v zamestnanosti. Technické a ekonomické aspekty (dostupnosť) sú príslušnými oblasťami intervencie na zníženie rizika akumulovania ekonomických a sociálnych nevýhod v riedko obývaných oblastiach. Dosažené výsledky je potrebné udržať ako konkurenčnú výhodu v budúcom územnom rozvoji CADSES, napr. pri rozvoji vidieka alebo pre zatraktívnenie priemyselných odvetví služieb. Politika územného rozvoja by mala prispieť k tomuto zámeru zvýšením

pochopenia významu IT aplikácií a podporovaním miestnych regionálnych a národných aktérov pri využívaní týchto príležitostí.

Podpora obsahovo zameraných služieb, ktoré využívajú miestne zdroje, je ďalšou významnou úlohou. Informačné a obsahovo zamerané služby by sa mali rozvíjať súčasne. Moderné komunikačné technológie zabezpečujú rozvoj sociálne a kultúrne príslušných služieb, ktoré sú významné pre hodnotu miestneho obchodu umožňujúc krajinám CADSES prepojenie s celosvetovou ekonomikou. Integrácia miestne dostupných ľudských zdrojov do širšej európskej a celosvetovej ekonomiky by mala byť ďalším významným faktorom.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov, zameriavajúcich sa na zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti, podporu využívania technológií ako konkurenčnej výhody v krajinách CADSES a modernizáciu a zlepšenie administratívnych procesov.

Priorita 3: Podpora a manažment rozvoja krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva

Krajiny CADSES majú bohaté kultúrne dedičstvo a sú požehnané množstvom kultúrnych pamiatok. Nachádzajú sa tu pamiatky väčšiny európskych kultúrnych a umeleckých období. Nikde v Európe nie je tak bohaté folklórne umenie a vidiecka architektúra. Ochrana tohto dedičstva by sa mala zakladať na kultúrnych aj ekonomických hodnoteniach. Vo všetkých krajinách oblasti sú potrebné právne a profesionálne úpravy na zachovanie úcty a pamäti všetkých národov a národností, etnických a náboženských skupín.

Táto priorita sa osobitne orientuje na valorizáciu územných hodnôt, prírodných aj kultúrnych. Podľa princípov ESDP sa tu ekonomický rast a sociálna kohézia zakladá na podpore a zodpovednom manažmente územného dedičstva. V tejto prioritě sú zahrnuté miestne autority ako aj sektorové právomoci. V súvislosti s týmto zámerom budú podporované koordinované nadnárodné intervencie zamerané na vytvorenie „kultúrnych (turistických) trás“ a iných aktivít. Budú vyvinuté spoločné metódy manažmentu na zlepšenie úrovne vedomostí o podmienkach kultúrneho dedičstva, úrovne ochrany a vystaveniu rizika.

Prírodné dedičstvo je významným komponentom environmentálnej situácie a životného prostredia každej krajiny. Prírodné dedičstvo a prírodné bohatstvo v CADSES plnia významné ekologické funkcie v celom regióne aj mimo. Ich zachovanie a obohatenie je potrebné vidieť aj ako ekonomický faktor. Prieskumy vykonané na základe INTERREG II C ukázali, ako je možné zachovávať prírodu a súčasne využívať pre sociálno-ekonomický rozvoj bez poškodenia ekologických funkcií. Tieto funkcie sú však ohrozené delimitáciou prírodného bohatstva na úplne malé plochy. Vo väčšom rozsahu je preto možné týmto programom podporiť vytvorenie zelených sietí a nadnárodných zelených koridorov, ako aj akcie orientované na lepšiu implementáciu spoločných interregionálnych a nadnárodných politík zameraných na zachovanie vysokej biodiverzity a kvality krajiny.

Je potrebné identifikovať význam kultúrneho a prírodného dedičstva pre celú oblasť a podporovať siete a marketing prírodného a kultúrneho dedičstva. Program sa zameriava aj na lepšiu integráciu ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva a jeho podpory v príslušných sektorových politikách. Zabezpečí sa synergia s podobnými inými aktivitami a programami, ako aj s Európskym dohovorom o krajine a so smernicami Rady 92/43/EHS a 79/409/EHS (smernica Habitat / Natura 2000).

Hlavný cieľ

- Podpora prehlbeniu prírodného a kultúrneho dedičstva a krajiny.

Kvantifikácia

Pod prioritou 3 by mali byť vyvinuté exemplárne riešenia, ako je možné riešiť záležitosti definované vyššie. Malo by byť vytvorených 7 – 10 príkladov najlepšej praxe na príslušné témy uvedené pod každým opatrením (špecifikované v doplnku programu). Mali by byť vyvinuté aspoň štyri politicky schválené koncepcie ako aj zoznam konkrétnych investícií, ktoré sa uskutočnia. Po ukončení projektov by mali byť zhrnuté konkrétne výstupy.

Indikátory¹⁸

Počet projektov podľa opatrenia a tematickej kategórie, počet pilotných projektov, ktoré umožnia hodnotenie účinkov ľudských aktivít na zachovanie krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva, počet projektov najlepšej praxe.

Opatrenie 3. 1: Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva

Zámery a oblasti

Kultúrne dedičstvo je koncepciou, ktorá ide ďalej ako architektonické dedičstvo a nemala by v nej dominovať výlučne minulosť. Je základným kameňom regionálnej, národnej a európskej identity. Podľa toho by malo územné plánovanie pristupovať k tejto záležitosti komplexným spôsobom. Pohľad rôznych kultúr a kultúra rozdielov v CADSES je príležitosťou a nie hrozbou budúceho rozvoja je predpokladom pre spoluprácu regionálneho rozvoja v regióne. Tým kultúrne dedičstvo v širšom zmysle zahŕňa aj oblasti ako je súčasné umenie, vzdelávanie, projekty týkajúce sa mládeže a projekty podporujúce rozvoj občianskej spoločnosti.

Rozvoj a ochrana historického, architektonického, archeologického a monumentálneho dedičstva by mal vychádzať z kultúrneho aj ekonomického hodnotenia. Táto ochrana vyžaduje primerané právne nástroje a jej ciele by sa mali integrovať do územného plánovania na rôznych úrovniach.

Pre identifikáciu a uznávanie položiek formujúcich historické, archeologické a umelecké dedičstvo je potrebné pripraviť kvalitný výskum a administratívne kritériá. Právne úpravy by sa postupne mali posúvať od ochrany jednotlivých pamiatok k ochrane kultúrnych súborov a krajín. Takisto vzdelávanie a účinnejšie rozširovanie potrebných informácií by malo prispieť k lepšiemu porozumeniu a podpore k úcte k prírodným a kultúrnym hodnotám.

Ochrana a prehlbovanie kultúrneho dedičstva sa stane významným zdrojom pre udržateľné turistické využívanie kultúrnych a environmentálnych exemplárnych tovarov so súčasným zohľadnením kompatibility ich zachovania – ochranou týchto miest a ich ekonomického rozvoja vďaka rastúcemu záujmu o turistické siete a turistické balíky, ktoré zahŕňajú návštevu historických miest a centier, ktoré sú architektonicky a historicky zaujímavé.

¹⁸ Vid' príloha 4.

Na posilnenie regionálnej identity a ochranu kultúrneho dedičstva menších je potrebné podporiť ich spoluprácu ako úlohu, čo zjavne prevyšuje púhy rozvoj cestovného ruchu. Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameriavajúcich sa na kultúrne dedičstvo ako hodnotu regionálneho rozvoja a na rozvoj mechanizmov a nástrojov, ktoré zlepšujú účinnosť politiky ochrany kultúrneho dedičstva voči akémukoľvek druhu rizika prostredníctvom prijatia spoločných metodológií.

Opatrenie 3. 2: Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva

Zámery a oblasti

Prírodné dedičstvo je podstatnou zložkou environmentálnej situácie a životného prostredia v každej krajine. Biodiverzita v oblasti CADSES je veľká. Je potrebné podporiť vhodný manažment environmentálne senzitivny v oblasti vysokej biodiverzity ako sú pobrežné zóny, hornaté oblasti a mokrade. Ramsarský dohovor o mokradiach (1971) tvorí v tejto oblasti významný základ pre medzinárodnú spoluprácu. Inštitucionálne podmienky pre zachovanie najhodnejšej časti prírodného dedičstva už boli zabezpečené. Európska únia vytvorila sieť chránených oblastí, t. j. oblasti „Natura 2000“: prístup zdôrazňuje štandardizované hospodárenie. Väčšina prístupujúcich krajín sa už pripojila do tejto siete. Ďalšou úlohou je plne uplatňovať tieto ochranné opatrenia a – z dlhodobého hľadiska – integrovať do tejto siete všetky krajiny.

Národné parky začali vytvárať siete. Je však potrebné zlepšenie s ohľadom na ich ochranu a posilnenie nariadení. Menej rozvinutá je sieť chránených oblastí vo východných krajinách CADSES. Chránené oblasti sú fragmentované, pozostávajú zvyčajne z izolovaných menších bodov a zriedkavo z ekologických koridorov. V pohraničných oblastiach je potrebné nájsť najhodnotenejšie prírodné ekosystémy, kde by bola najželateľnejšia spoločná – alebo aspoň koordinovaná – forma regulácie a udržiavania.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameriavajúcich sa na prírodné dedičstvo ako hodnotu regionálneho rozvoja.

Opatrenie 3. 3: Ochrana a rozvoj krajiny

Zámery a oblasti

Podľa Európskeho dohovoru o krajine, ktorý bol prijatý 20. októbra 2000 v spolupráci s Radou Európy, krajina prispieva k formovaniu miestnej kultúry a je základným komponentom európskeho prírodného a kultúrneho dedičstva podporujúc konsolidáciu európskej identity. Krajina je významnou časťou kvality života v rôznych oblastiach európskeho kontinentu. Rozvoj všetkých sektorov aktivít akcelerauje transformáciu krajín. Hlavným cieľom je podporiť uvedomenie si kvality krajiny a rozvoj sociálno-kultúrnych tematických stratégií. Kvalita a rozmanitosť európskej krajiny tvorí spoločný zdroj, ktorý je potrebné chrániť, riadiť a plánovať. Je dôležité zvýšiť uvedomenosť v oblasti hodnotenia krajiny medzi občianskou spoločnosťou, súkromnými organizáciami a verejnými autoritami a ich úlohy.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameraných na oblasti integrovanej krajiny v politikách územného plánovania a teritoriálne akcie.

Priorita 4: Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia rizík

Zámerom tejto priority je vytvorenie spoločného porozumenia významu prírodných zdrojov, ako sú vodné zdroje a stanoviť spoločné parametre, indikátory a pravidlá na ich ochranu a prevenciu. Je zameraná na orgány územného plánovania, ako aj vodného hospodárstva a civilnej ochrany a subjekty schopné poskytnúť spoločný prístup pre technické pravidlá.

Kvalita životného prostredia je základným aspektom národného a regionálneho rozvoja. Degradácia štruktúr a systémov prírodného prostredia ohrozuje lesy a rybníctvo, hospodárenie s pitnou vodou a dokonca aj poľnohospodárske aktivity. Znečisťovanie ovzdušia, vody a pôdy, hrozí aj znečistením kvality ľudských obydľí a životného prostredia. Hoci sa za posledné desaťročie environmentálna situácia v CADSES významne zlepšila, je tu stále dedičstvo minulosti, ktoré je potrebné riešiť.

Veľké oblasti s vážnymi problémami so znečistením a hospodárenie s prírodnými zdrojmi sú často cezhraničnými regiónmi, vyžadujúcimi multilaterálnu spoluprácu. Nadnárodná spolupráca za zachovanie kvality prírodného prostredia a realizácia Nadnárodnej environmentálnej politiky sú neoddeliteľné. Znečisťujúce emisie sa najčastejšie pohybujú so západnými vetrami smerom na východ, znečistené vody tečú z vyššie položených krajín do nižšie položených krajín a pobrežné prostredia sú nezávislé. Toto sú základné geografické fakty, ktoré environmentálnu situáciu v príslušných krajinách vzájomne spájajú na Nadnárodnej úrovni. V tejto súvislosti by sa mohlo podporiť posilnenie kapacity a modernizácia administratívnych štruktúr.

V priebehu posledných desaťročí veľké časti CADSES čelili množstvu prírodných katastrof a ľuďmi spôsobených havárií s nadnárodným rozmerom. Havária jadrovej elektrárne v Černobyle, záplavy a znečistenie viacerých riek, ako je Dunaj, Odra a Tisa a eutrofizácia hornej časti Jadranského mora sa dostali do významnej Nadnárodnej pozornosti. Vzhľadom na tieto udalosti je potrebné pripraviť krátkodobé akčné plány na nadnárodnom základe. Vodné hospodárstvo na druhej strane takisto potrebuje dlhodobú perspektívu so zohľadnením potrebnej oblasti riadenia pre väčšie funkčné časti alebo celé oblasti povodí.

Celá priorita 4 priamo korešponduje s environmentálnymi aspektmi cieľa 2 NP (Pracovať spoločne na riešení spoločných výziev, v oblastiach ako je životné prostredie). Skutočnosť, že partneri z krajín Tacis a CARDS zúčastňujúci sa na CADSES majú teraz jednoduchší prístup k fondom EÚ, by mala vyústiť do projektov s koherentnejším a vyrovnanejším partnerstvom. Projekty zaoberajúce sa ochranou životného prostredia, riadenia rizika, vodného hospodárstva, protipovodňovej prevencie, atď. často hľadajú partnerstvo v širšej geografickej oblasti za účelom získania účinných riešení. Prístup NP významne rozširuje možnosti riešenia rozsiahlych environmentálnych problémov. Stane sa vedúcim princípom v ostávajúcom období implementácie programu na prioritizovanie projektov, ktoré sa pokúšajú využívať potenciál pre ďalekosiahle riešenia.

Hlavný cieľ

- Podporiť funkčne integrovaný manažment strategických environmentálnych zdrojov v CADSES vrátane ochrany environmentálnych tovarov, prírodných zdrojov a prevencia pred rizikom environmentálnych katastrof.

Kvantifikácia

Pod prioritou 4 by sa mali vyvinúť exemplárne riešenia, ako je možné riešiť oblasti definované v opatreniach (špecifikované v doplnku programu). Malo by byť vytvorených aspoň deväť príkladov najlepšej praxe. Hodnotenia územného dopadu by mali byť vyvinuté pre aspoň tri väčšie nadnárodné projekty. Po ukončení projektov by mali byť zhrnuté konkrétne výsledky. Malo by byť vypracovaných päť koherentných a komplexných stratégií pre riadenie rizika a protipovodňovú prevenciu a politicky schválených pre celé nadnárodné funkčné oblasti sprevádzané konkrétnymi investíciami, ktoré budú navrhnuté alebo (rešpektujúc obmedzené finančné zdroje programu) dokonca uskutočnené.

Indikátory¹⁹

Počet projektov podľa tematickej kategórie počtu environmentálnych plánov alebo koncepcií, počet projektov podporujúcich integrované vodné hospodárstvo, počet projektov podporujúcich protipovodňovú prevenciu.

Opatrenie 4. 1: Podpora ochrany životného prostredia a manažmentu zdrojov

Zámery a oblasti

Environmentálna situácia v CADSES osobitne v krajinách v prechodnom období sa za posledné desaťročie významne zlepšila. Emisie väčšiny znečisťujúcich látok sa znížili vzhľadom na pokles produkcie ale aj vďaka reštrukturalizácii a environmentálnym opatreniam. Je tu však dedičstvo minulosti, kde je potrebné riešiť naakumulované škody na životnom prostredí, vyčistiť pozostatky otvorených baní, priemyselné oblasti, skládky. Takisto vznikajú nové riziká, osobitne vo vidieckych oblastiach. Podmienky pre ochranu novoprivatizovaných lesov a oblastí ochrany prírody stále nie sú jasné. Údržba rozsiahlej vodovodnej a kanalizačnej siete nie je primerane zabezpečená. Environmentálne orgány sa musia vyrovnáť s úlohou monitorovania zvýšeného počtu – menších ale rozptýlených – zdrojov znečistenia. Mali by sa byť pripravené národné environmentálne akčné plány, ktoré by stanovovali kvalitatívne a aj kvantitatívne ciele a poskytovali rámec pre nové typy nariadení a postupov. Hodnotenia environmentálnych dopadov by mali byť pre väčšie rozvojové projekty povinné.

Veľké oblasti s vážnymi problémami znečistenia a manažment environmentálnych zdrojov sú často cezhraničnými oblasťami, ktoré vyžadujú nadnárodnú spoluprácu. Funkčne integrovaná spolupráca pre zachovanie kvality životného prostredia a nadnárodné environmentálne rozhodovanie je neoddeliteľné.

Kapacity národných regionálnych a miestnych administratív a samospráv majú byť posilnené za účelom implementácie národných environmentálnych politík a štandardov EÚ. Je potrebná značná modernizácia administratívnych štruktúr, aby boli schopné vyrovnáť sa s pomocou, ktorú ponúka EÚ a iných štruktúr miestnej a regionálnej administratívy a samosprávy.

Rehabilitácia životného prostredia znečistených oblastí by mala dostať prioritu. Je potrebné eliminovať najväčšie zdroje znečistenia využívaním aj alternatívnych zdrojov energie. Osobitne je potrebná Nadnárodná spolupráca v súvislosti s veľkoplošnými vodnými rezervami, spoločnými zdrojmi a environmentálnymi prírodno-kultúrnymi hodnotami, ako je Dunaj, Jadranské a Čierne more, Alpy a Karpaty. Priorita by sa mala klásť na akcie podporujúce implementáciu multilaterálnych environmentálnych dohovorov

¹⁹ Vid' prílohu 4.

v regióne, ktorých je Spoločenstvo zmluvnou stranou, vrátane Barcelonského dohovoru, Dunajského dohovoru atď.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameraných na funkčne integrovanú environmentálnu ochranu a manažment zdrojov. Pre účel najlepšieho využívania možností, ktoré poskytuje prístup NP, by sa mala dať prioritou projektom zahŕňajúcim územia CARDS a Tacis.

Opatrenie 4. 2: Podpora manažmentu rizík a predchádzanie katastrofám

Zámery a oblasti

V priebehu posledných desaťročí CADSES čelila množstvu prírodných katastrof a ľuďmi spôsobených havárií s nadnárodným rozmerom. Havária jadrovej elektrárne v Černobyle, povodne a znečistenie viacerých riek ako Dunaj, Odra a Tisa a eutrofizácia hornej časti Jadranského mora takisto upútala vysokú nadnárodnú pozornosť verejnosti.

Do veľkého rozsahu koncepcie na ochranu proti katastrofám (ako sú povodne, zosuvy zeme, zemetrasenia, lavíny, jadrové havárie, znečistenie priemyselnými haváriami, znečistenie a eutrofizácia vody, plány civilnej ochrany, nástroje riadenia rizika) na národnej úrovni.

Tieto katastrofy, ktoré spôsobujú značné škody a straty na ľudských životoch hovoria o tom, že opatrenia pre prevenciu rizika sú nadnárodnými úlohami. Aby bolo možné v budúcnosti zabrániť podobným katastrofám, je potrebné dlhodobé riadenie oblasti pre všetky funkčné oblasti. Je potrebné pripraviť akčné plány na nadnárodnom a regionálnom základe pre riadenie rizika v oblastiach ohrozených katastrofami. Jestvujúce riziká by sa mali znížiť pomocou špecifických regionálnych rozvojových politík a opatrení na využívanie pôdy (napr. poľnohospodárstvo, lesníctvo, mestské plánovanie, rekreácia a dodávky vody). Mali by byť vypracované koherentné a komplexné nadnárodné stratégie a programy pre celú funkčnú oblasť (napr. pre povodia riek, integrované pobrežné oblasti, atď.) definujúce potrebné nástroje a náklady, ktoré vzniknú pri implementácii navrhovaných opatrení. Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov zameriavajúcich sa na prevenciu proti prírodným katastrofám a ľuďmi spôsobeným haváriám a na riadenie rizika. Za účelom najlepšieho využívania príležitostí, ktoré poskytuje prístup Programu susedstva je potrebné dať prioritu projektom zahŕňajúcim územia CARDS a Tacis.

Opatrenie 4. 3: Podpora integrovaného manažmentu vôd a prevencia pred záplavami

Zámery a oblasti

Kolobeh vody a integrované hospodárenie s vodnými zdrojmi prepojené s environmentálnou ochranou a prevenciou rizika sú hlavnými oblasťami tohto opatrenia. Osobitnú pozornosť je potrebné klásť na implementáciu integrovaných stratégií a akcie zamerané na protipovodňovú prevenciu v nadnárodných oblastiach povodí riek. Meteorologické a hydrologické monitorovanie a predpovede sú nevyhnutné na poskytnutie primeranej podpory pre aktivity zamerané na prevenciu proti ohrozeniu vodou a civilnú ochranu. Tieto opatrenia však tvoria len časť dlhobehkej stratégie proti povodňiam. Sú potrebné ďalšie aktivity na zníženie rizík vzniku povodní, napr. zlepšením udržateľných najlepších praxí pre hospodárenie v poľnohospodárstve a v lesníctve a využívanie pôdy

v oblastiach s povodňovým rizikom alebo vyvíjaním riešení a štúdií vyváženosti na odvádzanie dažďovej vody z obývaných a mestských priemyselných oblastí.

Bude potrebné rozšíriť a posilniť integrované stratégie a akcie súvisiace s nadnárodnou spolupracou pre prevenciu proti suchám prípravou spoločných monitorovacích systémov a vytváraním sietí medzi medzinárodnými štruktúrami alebo referenčnými centrami za účelom podpory výmeny údajov, informácií, metód a postupov.

Vo väčšine krajín oblasti CADSES je ďalším problémom „konfliktné využívanie“ vody. To znamená, že často kvalita a kvantita dostupnej vody nie je vhodná pre požadované využitie (pitná a domáca, priemyselná, zavlažovanie).

Takisto zohľadňujeme zosúladenie manažmentu pobrežných vôd, čo zahŕňa problém pobrežnej erózie a fenomén eutrofizácie, ktorý čelí skutočnosti, že v týchto oblastiach sú umiestnené husto obývané časti.

Hlavným cieľom tohto opatrenia je rozvoj a implementácia nadnárodných projektov, zameriavajúcich sa na integrované vodné hospodárstvo a prevenciu proti povodňiam, ako je zlepšenie udržateľných najlepších praxí využívania pôdy a hospodárenia s lesmi a poľnohospodárstva v oblastiach s rizikom vzniku povodní, určenie ohrozených a zraniteľných povodňových oblastí, integrácia infraštruktúr v aktívnom rozvoji pasívnych bariér, rozvoj záchytných oblastí, rozvoj riešení a štúdií vyváženosti pre vypúšťanie dažďovej vody, plánovanie nádrží, hrádze posunuté ďalej späť, rozvoj a ďalšie rozširovanie spoločných stratégií pre monitorovacie, výstražné a ochranné systémy. Za účelom najlepšieho využitia možností, ktoré prináša NP je potrebné dať prioritu projektom, začleňujúcim územia CARDS a Tacis.

Technická pomoc

Technická pomoc (TA) sa môže využívať na financovanie nákladov, na manažment, implementáciu, monitorovanie a kontrolu programu ako aj niektoré ďalšie aktivity súvisiace so všeobecnou implementáciou programu. V súlade s pravidlom 11 prílohy nariadenia Komisie (ES) č. 1145/2003 je technická pomoc rozdelená do dvoch kategórií. Prvá kategória súvisí s implementáciou manažmentu, monitorovaním a kontrolnými výdavkami (bod 2 pravidla č. 11 prílohy uvedenej vyššie). Druhá kategória sa zaoberá nákladmi, ako sú štúdie, informačné akcie, hodnotenie, atď. (bod 3 pravidla č. 11 tej istej prílohy). Na základe týchto dvoch kategórií je priorita technickej pomoci rozdelená do nasledujúcich dvoch opatrení:

Opatrenie 1: Technická pomoc pre manažment, implementáciu, monitoring a kontrolu.

Opatrenie 2: Technická pomoc pre iné výdavky.

Opatrenie 1: Technická pomoc pre manažment, implementáciu, monitorovanie a kontrolu (bod 2 pravidla č. 11)

Toto opatrenie zahŕňa vytvorenie a financovanie oprávnených výdavkov Riadiaceho orgánu, Platobného orgánu a Spoločného technického sekretariátu. Takisto zahŕňa implementáciu kontaktných miest CADSES ako aj nadnárodných kontaktných miest CADSES v Aténach a vo Viedni. Rozdelenie úloh a nákladov bude stanovené na začiatku implementácie programu, aby sa zaručila ich hladká prevádzka. Ako už bolo uvedené v bode 2.1 pravidla č. 11 tieto výdavky môžu takisto pokrývať náklady na expertov a iných

účastníkov Monitorovacieho a Riadiaceho výboru, vrátane účastníkov z tretích krajín, ak ich prítomnosť môže byť považovaná za podstatnú pre účinnú implementáciu Programu susedstva CADSES.

Opatrenie 2: Technická pomoc pre iné výdavky (bod 3 pravidla č. 11)

V zmysle spolupráce CADSES má technická pomoc spĺňať ďalšie významné úlohy. Za účelom zabezpečenia široko zakladanej spolupráce v rámci takého veľkého priestoru program vyžaduje pokrytie porovnateľne vysokých dodatočných výdavkov. Intenzívna viacúrovňová spolupráca viacerých aktérov v integrovanom rozvoji územia CADSES je náročná na výdavky. V procese implementácie programu by výbory mali byť schopné žiadať špecifické informácie (hodnotenie a dodatočné štúdie) ako základ pre svoje rozhodnutia o ďalšom rozvoji programu. Takisto už pri INTERREG II C sa zistilo, že je nevyhnutná podpora spolupráce a výmeny informácií medzi projektmi. Takisto informácie o programe (podpora) v oblasti ako je CADSES potrebuje dodatočné aktivity, ako decentralizované semináre o príprave nadnárodných projektov a riadení mimo súčasného územia EÚ.

Tabuľka 6: Rozpočet pre technickú pomoc (Euro):

	Celkom	ERDF	Národná	Podiel celkového rozpočtu CADSES
TA 1 (bod 2/ prav. 11)	14.095.706	8.267.853	5.827.851	5,00%
TA 2 (bod 3/ prav. 11)	5.638.286	3.307.145	2.331.141	2,00%
	19.733.992	11.574.998	8.158.993	7,00%

5. INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN

Finančný plán uvedený nižšie zahŕňa dve skupiny zmien v porovnaní s pôvodným plánom:

- Rozdelenie dodatočných fondov vzhľadom na rozšírenie o 5 nových členských štátov (približne 34,1 mil. Euro ERDF);
- Prerozdelenie fondov medzi priority podľa odporúčaní strednodobého hodnotenia (približne 11,5 mil. Euro ERDF).

Súčasných 4 členských štátov nerozdelili dodatočné fondy na CADSES vzhľadom na indexáciu.

Úvodné rozdelenie dodatočných fondov od nových členských vychádzalo z individuálnych národných rozhodnutí, takéto rozdelenie bolo neskôr zohľadnené počas širšej diskusie medzi partnerskými štátmi týkajúcej sa revízie finančného plánu z pohľadu budúcej strategickej orientácie programu. Za účelom poskytnutia základu pre finančné rozdelenie bolo dohodnuté uplatniť nasledujúce princípy:

- Skúsenosti získané z prvých dvoch výziev týkajúcej sa absorpčnej kapacity každého opatrenia;

- Strategická orientácia nových členských štátov, čo sa odráža v ich rozdelení fondov na priority a opatrenia CADSES;
- Uprednostňovanie niektorých opatrení prostredníctvom cieľov členských štátov.

Tento prístup viedol k nárastu o 10,2 mil. Euro ERDF z rozpočtu priority 1, čo ukázalo nadpriemernú mieru absorpcie a takisto široké prerozdelenie fondov od nových členských štátov. Navyše táto priorita sa ukazuje ako významne primeraná s cieľmi členských štátov. Naopak znížili sa priority 2 a 3. Budúca požiadavka pre tieto priority a ich súvis s cieľmi členských štátov je menej hodnotená. Priorita 4 zachováva zhruba pôvodnú rozpočtovú úroveň a predpokladá sa mierny nárast o 1,3 mil. Euro ERDF.

Finančná tabuľka pre Operačný program podľa priority a roku
Referenčné číslo Programu Komisie: CCI 2001 RG 16 0 PC 008
Názov: Iniciatíva Spoločenstva INTERREG III Program susedstva CADSES

Tabuľka 7: Rozdelenie národných fondov a fondov členských štátov EÚ 2000-2006 (po vrátení nevyužitých fondov 2001)

Priorita/Rok	INTERREG					EXTERNÉ ROZDELENIE NÁSTROJOV	
	Oprávnené celkové výdavky					TACIS	CARDS
	Celkom	Verejné			Súkromné ***		
Celkové verejné oprávnené výdavky		ERDF *	Národné **				
Priorita 1							
2000							
2001	7.434.648	7.285.955	4.015.306	3.270.649	148.693		
2002	10.755.090	10.539.988	5.809.256	4.730.732	215.102		
2003	10.809.352	10.593.165	5.852.442	4.740.723	216.187		
2004	21.677.361	21.298.912	12.745.120	8.553.792	378.449		
2005	22.049.538	21.664.936	13.010.922	8.654.014	384.602		
2006	23.522.104	23.121.484	14.092.826	9.028.658	400.620		
spolu	96.248.093	94.504.440	55.525.872	38.978.568	1.743.653		
Priorita 2							
2000							
2001	6.515.175	6.384.871	3.518.716	2.866.155	130.304		
2002	9.424.966	9.236.467	5.090.803	4.145.664	188.499		
2003	9.472.517	9.283.067	5.128.648	4.154.419	189.450		
2004	8.030.731	7.900.341	4.906.153	2.994.188	130.390		
2005	8.164.152	8.031.732	5.005.096	3.026.636	132.420		
2006	8.621.906	8.484.338	5.354.268	3.130.070	137.568		
spolu	50.229.447	49.320.816	29.003.684	20.317.132	908.631		
Priorita 3							
2000							
2001	5.684.677	5.570.984	3.070.183	2.500.801	113.693		
2002	8.223.552	8.059.081	4.441.871	3.617.210	164.471		
2003	8.265.042	8.099.741	4.474.892	3.624.849	165.301		
2004	8.162.045	8.027.257	4.948.672	3.078.585	134.788		

2005	8.267.148	8.130.810	5.026.446	3.104.364	136.338		
2006	8.639.501	8.499.279	5.312.184	3.187.095	140.222		
total	47.241.965	46.387.152	27.274.248	19.112.904	854.813		
Priorita 4							
2000							
2001	6.142.165	6.019.321	3.317.262	2.702.059	122.844		
2002	8.885.362	8.707.655	4.799.341	3.908.314	177.707		
2003	8.930.191	8.751.587	4.835.019	3.916.568	178.604		
2004	13.596.801	13.363.058	8.065.833	5.297.225	233.743		
2005	13.820.958	13.583.634	8.227.276	5.356.358	237.324		
2006	14.734.102	14.487.193	8.904.393	5.582.800	246.909		
spolu	66.109.579	64.912.448	38.149.124	26.763.324	1.197.131		
Celková technická pomoc							
2000							
2001	1.901.378	1.901.378	1.047.855	853.523	-		
2002	2.750.564	2.750.564	1.516.010	1.234.554	-		
2003	2.764.441	2.764.441	1.527.280	1.237.161	-		
2004	3.810.782	3.810.782	2.310.102	1.500.680	-		
2005	3.871.765	3.871.765	2.355.055	1.516.710	-		
2006	4.104.024	4.104.024	2.530.484	1.573.540	-		
spolu	19.202.954	19.202.954	11.286.786	7.916.168	-		
Celkom						TACIS	CARDS
2000							
2001	27.678.043	27.162.509	14.969.322	12.193.187	515.534		
2002	40.039.534	39.293.755	21.657.281	17.636.474	745.779		
2003	40.241.543	39.492.001	21.818.281	17.673.720	749.542		
2004	55.277.720	54.400.350	32.975.880	21.424.470	877.370		1.600.000
2005	56.173.561	55.282.877	33.624.795	21.658.082	890.684		1.600.000
2006	59.621.637	58.696.318	36.194.155	22.502.163	925.319		1.600.000
celkom	279.032.038	274.327.810	161.239.714	113.088.096	4.704.228	5.000.000	4.800.000

* Príspevok ERDF súvisí s celkovými výdavkami

** 'Národný' zahŕňa centrálnu, regionálnu, miestnu a iné verejné financovanie

*** Pre súkromné fondy sú čísla indikatívne (2%) ak nie sú dostupné budú nahradené verejným kofinancovaním

**** Len indikatívne čísla

Rakúsko a Taliansko vybralo mieru kofinancovania ERDF vo výške 50 % pre svoje celé územie bez ohľadu na štatút Cieľa 1 niektorých regiónov. Grécko, Slovinsko, Maďarsko, Poľsko, Česká republika a Slovenská republika vybrali 75 % mieru kofinancovania. V Českej republike bola pre región Praha a v Slovenskej republike pre región Bratislava bola vybraná 50 % kofinancovanie. Nemecko si vybralo možnosť 75% kofinancovania ERDF pre svoje regióny Cieľa 1 (a 50 % pre regióny, ktoré nespádajú pod Cieľ 1). Berúc do úvahy populáciu regiónu Cieľa 1, tá predstavuje 57 % mieru kofinancovania pre Nemecko. Pre celé CADSES podľa priemernej národnej miery kofinancovania je priemerná miera kofinancovania ERDF 67 %.

V prípade investícií do firiem príspevok z fondov bude zosúladený s hornou hranicou miery pomoci a kombináciami pomoci stanovenými pre oblasť štátnej pomoci.

Spolupráca s fondmi iných nástrojov EÚ, osobitne predvstupovými nástrojmi ako sú národné programy PHARE (a ISPA alebo iné programy ak uplatniteľné) alebo inými finančnými nástrojmi ako CARDS a TACIS je veľmi dôležitá pre úspech programu CADSES – INTERREG III B.

Predpokladá sa, že všetky nečlenské štáty zúčastňujúce sa na partnerstve CADSES prispejú k programu využitím národných zdrojov z PHARE, Tacis, CARDS a iných zdrojov. Národné zdroje prispievajú do programu ako národné kofinančné zdroje k finančným nástrojom PHARE alebo iným finančným nástrojom EÚ od prvej výzvy na podávanie návrhov.

6. INŠTITÚCIE PRE RIADENIE PROGRAMU: spoločné štruktúry spolupráce

Členské štáty v konzultácii s nečlenskými štátmi partnerstva INTERREG III B CADSES sa dohodli, že budú budovať na skúsenostiach implementačných štruktúr INTERREG II C CADSES so zohľadnením pravidiel Všeobecného nariadenia pre štrukturálne fondy, nariadenia Rady (ES) č. 1260/1990, nariadenia č. 438/2001 a č. 448/2001 a Smernice pre INTERREG III zverejnené 23. mája 2000 (Ú.v. ES C 143), ktoré stanovujú rámec pre riadenie a kontrolné systémy programov INTERREG III.

Implementačná koncepcia sa zakladá na nasledujúcich celkových princípoch:

- Súlad so Všeobecným nariadením pre štrukturálne fondy, nariadením č. 438/2001 a č. 448/2001 ako aj Smernicami INTERREG;
- Účinné a efektívne riadenie programu, jasné funkčné oddelenie úloh a jasná definícia zodpovednosti za účelom minimalizácie nákladov aj na úrovni projektu (princíp vedúceho partnera);
- Rovnováha medzi štruktúrami na Nadnárodnej a národnej úrovni s definovaním príslušných zodpovedností na najprimeranejšej úrovni;
- Začlenenie partnerských štátov (členské štáty EÚ a nečlenské) ako plných členov programu.

Spolupracujúce krajiny sa rozhodli podpísať list o prejavení záujmu o spoločnej implementácii, ako je uvedené v kapitolách 6 a 7 tohto dokumentu.

Podľa smerníc a podmienok vedených Politikou širšej Európy pre INTERREG III budú pre riadenie a manažment programov vytvorené nasledujúce štruktúry:

- Monitorovací výbor (Monitoring Committee - MC)
- Riadiaci výbor (Steering Committee - SC)
- Riadiaci orgán (Managing Authority - MA)
- Platobný orgán (Paying Authority - PA)
- Spoločný technický sekretariát (Joint Technical Secretariat - JTS)
- Kontaktné miesta CADSES (Cadses Contact Points - CCP)
- Národné výbory (National Committees - NC)
- Nadnárodné pracovné skupiny (Transnational Working Groups - TWG)

6. 1 Monitorovací výbor

Nadnárodný monitorovací výbor je vytvorený v súlade s článkom 35 (3) (a) až (g) nariadenia Rady (ES) č. 1260/1990. Monitorovací výbor vykonáva dozor nad programom. Jeho celkovou úlohou je zabezpečovať kvalitu a účinnosť implementácie a zúčtovateľnosti operácií programu. Je zodpovedný za strategické prispôsobenie programu a doplnok programu.

Hlavné úlohy Monitorovacieho výboru sú:

- potvrdzuje a prispôsobuje doplnok programu, vrátane fyzických a finančných faktorov, ktoré sa použijú pri monitorovaní pomoci. Jeho súhlas je potrebný pred uskutočnením ďalšej zmeny, vykonáva ďalšie zmeny programu alebo doplnku programu,
- prijíma plán podpory a publicity ako časť doplnku programu, ktorý implementuje Spoločný technický sekretariát,
- je zodpovedný za úlohy publicity a informovania uvedené v bode 4 prílohy nariadenia Komisie (ES) č. 1159/2000,
- zvažuje a schvaľuje výberové kritériá projektu do šiestich mesiacov od schválenia CIP,
- pravidelne skúma pokrok dosiahnutý pri plnení špecifických cieľov pomoci,
- skúma výsledky implementácie, osobitne plnenie cieľov stanovených v jednotlivých opatreniach a strednodobé hodnotenie (článok 42 nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999),
- hodnotí a schvaľuje ročné a záverečné implementačné správy predtým, než sa zasielajú Komisii,
- zvažuje a schvaľuje všetky návrhy na zmenu obsahu rozhodnutia Komisie o príspevku z fondov,
- je zodpovedný za využitie rozpočtu na technickú pomoc v rámci pravidla 11 prílohy nariadenia Komisie (ES) č. 1145/2003,
- môže navrhovať Riadiacemu orgánu akékoľvek zmeny alebo preskúmanie pomoci, čo môže pomôcť k dosiahnutiu cieľov alebo zlepšiť manažment pomoci,
- schvaľuje pravidlá postupu, ako aj ročný pracovný plán spoločného technického sekretariátu,
- schvaľuje pravidlá postupu Riadiaceho výboru.

Monitorovací výbor pozostáva až zo 4 zástupcov z každého partnerského štátu, z národnej aj regionálnej úrovne na zabezpečenie účinnosti a širokého zastúpenia.

Širšie začlenenie regionálnej a miestnej úrovne ako aj ekonomických a sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií, napr. pre životné prostredie a rovnosť príležitostí sa zabezpečí prostredníctvom národných výborov, ktoré budú vytvorené vo všetkých partnerských štátoch. Členmi Monitorovacieho výboru môžu byť v prípade potreby aj nadnárodné organizácie.

Príslušné vlády do 30 dní od schválenia CIP vymenujú členov Monitorovacieho výboru. V prípade nečlenských štátov navrhovaní členovia Monitorovacieho výboru by mali byť menovaní v žiadosti o plné členstvo alebo v liste o prejavení záujmu.

Účastníkmi sú zástupcovia Európskej komisie (DG Regio, DG Relex, DG Enlargement, atď.) podľa príslušného právneho rámca. Podrobnosti budú uvedené v rokovacom poriadku.

Riadiaci orgán sa zúčastňuje stretnutí Monitorovacieho výboru. Jeden zástupca zo Spoločného technického sekretariátu sa zúčastňuje na stretnutiach Monitorovacieho výboru s podpornou funkciou.

Predseda Monitorovacieho výboru môže prizvať na stretnutia ďalšie osoby ako pozorovateľov a poradcov. Monitorovací výbor má predsedu a spolupredsedu, ktorí zastupujú národné orgány. Predseda a spolupredseda sú nominovaní na obdobie definované v rokovacom poriadku a alternovaní medzi členskými štátmi a partnerskými štátmi s plným právom štatútu člena.

Monitorovací výbor sa stretáva aspoň raz ročne. Rozhodnutia Monitorovacieho výboru sa prijímajú na základe konsenzu medzi národnými delegáciami (jeden hlas na delegáciu). Rozhodnutia môžu byť prijímané prostredníctvom písomného konania. Na svojom prvom stretnutí Monitorovací výbor vytvorí svoj vlastný rokovací poriadok vrátane vhodných organizačných dojednaní.

Monitorovaciemu výboru pomáha Spoločný technický sekretariát. Spoločný technický sekretariát je zodpovedný za prípravu všetkých dokumentov súvisiacich so stretnutiami. V princípe dokumenty vyžadované pre Monitorovací výbor budú k dispozícii tri týždne pred dátumom stretnutia.

6. 2 Riadiaci výbor

V súlade s bodom 29 a 40 Smerníc INTERREG hlavnou úlohou Riadiaceho výboru je vyberať projekty pre financovanie, uplatňujúc kritériá pre výber projektov dohodnutých Monitorovacím výborom. Riadiaci výbor pripravuje návrhy pre Monitorovací výbor na strategickú adaptáciu programu a doplnku programu.

Riadiaci výbor bude vytvorený do troch mesiacov od schválenia CIP.

Hlavné úlohy Riadiaceho výboru sú:

- schvaľuje žiadosti o individuálne projekty a využívanie rozpočtu technickej pomoci (vrátane akcií komunikačného plánu) na základe hodnotenia projektov a rozhodnutí Monitorovacieho výboru a rozhodne o využití dostupných štrukturálnych fondov EÚ,
- navrhuje Monitorovaciemu výboru kritériá na výber projektov v súlade so smernicami a kritériami stanovenými v CIP,
- navrhuje Komisii projekty, ktoré budú realizované v nečlenských štátoch a financované príslušnými externými finančnými nástrojmi,
- pripomienkuje Monitorovaciemu výboru pravidelný monitoring, správy o pokroku, výročné správy a predbežné hodnotenia a navrhuje zmeny programu a doplnku programu,
- prispieva ku koordinácii s inými programami Spoločenstva a politikami,
- vytvára nadnárodné pracovné skupiny,
- rozhoduje o výzvach na podávanie návrhov a schvaľuje ich referenčné podmienky,
- rozhoduje o organizácii monitorovania a hodnotenia projektov ako celku.

Riadiaci výbor pozostáva až z dvoch zástupcov z každého partnerského štátu z národnej aj regionálnej úrovne, čo zabezpečí účinnosť a širokú zastupiteľnosť²⁰. Širšie začlenenie miestnej a regionálnej úrovne ako aj účasť ekonomických a sociálnych partnerov

²⁰ V Nemecku je za územné plánovanie zodpovedné federálne ministerstvo.

a mimovládnych organizácií sa zabezpečuje prostredníctvom národných výborov, ktoré budú vytvorené vo všetkých partnerských štátoch. Riadiaci orgán sa zúčastňuje na stretnutiach Riadiaceho výboru. Spoločný technický sekretariát sa zúčastňuje na stretnutiach Riadiaceho výboru s podpornou funkciou. Môže sa na ňom zúčastňovať aj zástupcovia Európskej komisie. Rokovací poriadok bude definovať štatút jednotlivých servisov Komisie podľa ich príslušných právnych rámcov. Predseda Riadiaceho výboru môže na stretnutia prizvať ďalšie osoby, ktoré sa zúčastnia stretnutia ako pozorovatelia v mene Riadiaceho výboru.

Príslušné vlády do 30 dní od schválenia CIP vymenujú členov Riadiaceho výboru. V prípade nečlenských štátov by navrhovaní členovia Riadiaceho výboru mali byť menovaní v žiadosti o plné členstvo alebo v liste o prejavenie záujmu.

Riadiaci výbor má predsedu a spolupredsedu. Predseda a spolupredseda sú menovaní na obdobie, ktoré bude stanovené v rokovacom poriadku, alternatívne medzi partnerskými štátmi. Riadiaci výbor sa stretáva aspoň dvakrát ročne. Rozhodnutia Riadiaceho výboru sa prijímajú konsenzom medzi národnými delegáciami (1 hlas na delegáciu). Rozhodnutia sa môžu prijímať prostredníctvom písomného konania.

Riadiaci výbor stanoví vlastný rokovací poriadok vrátane vhodných organizačných dojednaní, ktoré schváli Monitorovací výbor. Spoločný technický sekretariát pomáha Riadiacemu výboru. Sekretariát bude zodpovedný za prípravu celej dokumentácie súvisiacej so stretnutiami. V princípe dokumenty potrebné pre Riadiaci výbor budú k dispozícii tri týždne pred dátumom stretnutia.

6. 3 Riadiaci orgán

Členské štáty vymenujú talianske Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer (Generálne riaditeľstvo zodpovedné za územnú koordináciu) ako Riadiaci orgán.

Riadiaci orgán zastupuje:

Generálne riaditeľstvo zodpovedné za územnú koordináciu (DiCoTer) – Div. IV
Ministry of Infrastructures and Transports
Via Nomentana 2
I-00161 Rím

Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – funguje ako zákonný orgán pre štruktúru riadenia programu. Zákonný orgán je právnickou osobou, v mene ktorej sa uzatvárajú kontrakty. Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – uzatvára kontrakty o podpore s vedúcimi partnermi projektov vo svojom vlastnom mene, čím je zodpovedné za fondy ERDF v prvom rade ako zmluvný partner. Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – administruje zamestnanosť Spoločného technického sekretariátu.

Riadiaci orgán plní funkcie podľa článku 9 (n) a 34 nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 a pracuje pod vedením členských štátov zastúpených v Monitorovacom výbore (úroveň programu a strategické aspekty) a Riadiacom výbore (úroveň projektu a operačné aspekty).

Každý členský štát nominuje zástupcu národného zodpovedného orgánu, ktorý koná ako kontaktná osoba pre záležitosti súvisiace s programom. Riadiaci orgán politicky zastupuje

CIP voči Európskej komisii a je zodpovedný za efektívnosť a správnosť riadenia a implementácie pomoci ERDF, najmä je zodpovedný za:

- vytvorenie systému na získavanie spoľahlivých finančných a štatistických informácií o implementácii pre indikátory monitorovania a hodnotenie a pre zasielanie údajov v súlade s dojednaniami dohodnutými medzi členskými štátmi s využitím, ak je to možné, počítačových systémov, umožňujúcich výmenu údajov s Komisiou,
- zmeny a implementácia doplnku programu,
- návrh ročnej implementačnej správy a (po schválení Monitorovacím výborom) jej odovzdanie Komisii,
- organizáciu strednodobého hodnotenia v spolupráci s Komisiou a členskými štátmi,
- zabezpečuje, aby tie orgány, ktoré sa zúčastňujú na riadení a implementácii pomoci mali buď osobitné účtovné systémy alebo primerané účtovné kódy pre všetky transakcie súvisiace s pomocou,
- zabezpečuje správnosť operácií financovaných na základe pomoci, osobitne implementáciou interných kontrol na dodržiavanie princípov zdravého finančného riadenia a koná pri pozorovaniach a požiadavkách na prijatie nápravných opatrení,
- zabezpečuje súlad s politikami Spoločenstva,
- zabezpečuje súlad s povinnosťami týkajúcich sa informovania a publicity,
- uzatvára zmluvy pre Spoločný technický sekretariát,
- podpisuje zmluvy o financovaní z ERDF s vedúcimi partnermi ERDF ako konečnými prijímateľmi.

Prevádzku a každodennú prácu Riadiaceho orgánu uskutočňuje Spoločný technický sekretariát v Drážďanoch.

Funkcie Ministerstva pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – (pravidlá pre služby, práva a povinnosti ministerstva) ako riadiaceho orgánu budú stanovené podrobne v „Dohode medzi členskými štátmi EÚ a Ministerstvom pre infraštruktúru a dopravu“. Dohoda bude podpísaná a nadobudne účinnosť po schválení programu.

V prípade každého jednotlivého nečlenského štátu bude podpísaná dohoda medzi orgánom zodpovedným za riadenie Programu susedstva CADSES v uvedenom nečlenskom štáte a Riadiacim orgánom za účelom stanovenia spoločných cieľov, povinností a zodpovedností všetkých partnerov súvisiacich so spoločnou implementáciou Programu susedstva CADSES. Pre nečlenské štáty je podpísanie tejto dohody predpokladom získania plného členstva v rámci programu.

6. 4. Platobný orgán

Funkciu Platobného orgánu podľa článku 9 (o) a článku 32 nariadenia Rady (ES) 1260/1999, bodu 25 a 31 smerníc INTERREG a nariadenia č. 448/2001 bude uskutočňovať talianske Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – (Generálne riaditeľstvo zodpovedné za územnú koordináciu).

Berúc do úvahy zodpovednosti DiCoTer ako Riadiaceho orgánu aj ako Platobného orgánu bude zabezpečené jasné funkčné oddelenie úloh medzi Riadiacim orgánom a Platobným orgánom. S ohľadom na článok 9 nariadenia Komisie (ES) č. 438/2001 na základe certifikátov, prehlásení, predbežných a konečných výdavkov uvedených v článku 32 (3) a (4) nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 bude navrhnutá osobou alebo oddelením, ktoré je funkčne nezávislé na službách, ktoré schvaľujú nároky. Platobný orgán bude predstavovať:

Generálne riaditeľstvo zodpovedné za územnú koordináciu (DiCoTer) – sekcia PA.
Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu
Via Nomentana 2
I – 00161 Rím

Funkcie Ministerstva pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – konajúceho ako Platobný orgán budú stanovené podrobne v „Dohode medzi členskými štátmi EÚ a Ministerstvom pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer“. Dohoda bude podpísaná a nadobudne účinnosť po schválení programu (postup pre prístupujúce krajiny je potrebné skontrolovať / rovnaké postupy ako pre dohodu s MA).

Platobný orgán:

- pripravuje a odovzdáva žiadosti o platby ERDF,
- prijíma platby ERDF od Komisie,
- monitoruje záväzky a platby fondov ERDF na úrovni programu,
- monitoruje finančnú implementáciu projektov (fondy ERDF),
- vypláca fondy ERDF konečným prijímateľom podľa článku 32 nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999.

Preto je zodpovedné za:

- riadenie fondov ERDF,
- overovanie celkových výdavkov na základe overenia vykonaného vedúcimi partnermi projektu,
- platby súvisiace s fondmi ERDF,
- aktivity súvisiace s nariadením Komisie č. 448/2001 o finančných nápravách,
- opakovanie prípadných nesplatených platieb,
- finančný monitoring,
- harmonizácia monitorovacích systémov pre všetky európske fondy začlenené v CADSES,
- virtuálne monitorovanie projektu najmä všetkých začlenených fondov,
- overovanie, aby orgány zúčastňujúce sa na riadení a implementácii pomoci mali buď osobitný účtovací systém alebo primeraný účtovný kód pre všetky transakcie súvisiace s pomocou.

Jednotný bankový účet talianskeho Ministerstva hospodárstva a financií pre príspevok ERDF k pomoci CADSES je nasledovný:

Názov: Fondo di Rotazione per l'attuazione delle politiche comunitarie – Finanziamenti CEE

Účet číslo 23211

Banka: Tesoreria Centrale dello Stato – Banca d'Italia

Tieto fondy sa využívajú plne pre kofinancovanie ERDF programu bez akéhokoľvek druhu dodatočných nákladov. Príspevok ERDF sa platí na jednotný bankový účet a je okamžite prístupný pre konečných prijímateľov na Nadnárodnej úrovni na požiadanie platobného orgánu.

Ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer – je zodpovedné za finančnú kontrolu fondov ERDF. Berúc do úvahy, že tento orgán nemá kompetenciu kontrolovať riadne

využívanie fondov Spoločenstva na území iných partnerov, partneri príjmu potrebné opatrenia na základe spoločných rokovacích pravidiel, ktoré budú odsúhlasené partnermi na kontrolu využívania fondov na ich území. Výsledok týchto akcií bude oznámený zodpovednému orgánu za celkovú finančnú kontrolu.

6. 5 Spoločný technický sekretariát

Podľa bodu 25 a 30 Smerníc INTERREG program má jeden spoločný sekretariát. Spoločný technický sekretariát poskytuje technickú podporu Monitorovaciemu výboru a Riadiacemu výboru ako aj Riadiacemu orgánu a Platobnému orgánu.

Úlohy Spoločného technického sekretariátu:

- podporovať riadiaci orgán pri plnení jeho úloh, ako sú definované v dohode medzi členskými štátmi a Ministerstvom pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer (MA), najmä:
a) príprava návrhov výročných správ, b) príprava a implementovanie rozhodnutí Monitorovacieho a Riadiaceho výboru vrátane písomných konaní, c) monitorovanie záväzkov a platieb fondov ERDF na úrovni programu, d) zabezpečovať styk s implementačnými orgánmi a inými oblasťami spolupráce INTTERREG III B,
- podporovať Platobný orgán pri plnení jeho úloh, ako sú definované v dohode medzi členskými štátmi a Ministerstvom pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer (PA),
- plniť bežnú prácu sekretariátu, to znamená organizovať stretnutia, zápisy zo stretnutí, atď.,
- riadiť proces podávania žiadostí o projekty, vrátane prípravy referenčných podmienok pre výzvy na podávanie návrhov, uskutočňovanie výziev na podávanie návrhov, informovanie a poskytovanie poradenstva pre žiadateľov, kontrola a hodnotenie žiadostí podľa odporúčaní príslušných národných výborov a riadiť partnerom v rozhodovaní,
- poskytovať poradenstvo a pomoc pre nadnárodné projekty v súvislosti s implementáciou aktivít a finančnou administratívou,
- monitorovať pokrok vykonaný v projektoch zberom a kontrolou monitorovacích správ projektov, výsledkov monitorovania a finančná implementácia,
- podporovať rozvoj nadnárodných projektov a implementačný proces v spolupráci so všetkými kontaktnými miestami v CADSES,
- zabezpečovať informovanie a publicitu podľa plánu informovania a publicity,
- spolupracovať s kontaktnými miestami CADSES a s národnými orgánmi prostredníctvom príslušných kontaktných miest CADSES,
- spolupracovať s nadnárodnými pracovnými skupinami a s inými nadnárodnými štruktúrami, ktoré môžu byť vytvorené počas fázy implementácie,
- spolupracovať s organizáciami, inštitúciami a sieťami relevantnými k cieľom programu v danom priestore.

Výročné pracovné plány Spoločného technického sekretariátu schvaľuje Monitorovací výbor.

Spoločný technický sekretariát má sídlo v Drážďanoch na adrese:

Rathaus (Radnica)
P. O. Box 12 00 20
D – 01001 Dresden

Spoločný technický sekretariát pozostáva z medzinárodných pracovníkov prednostne z členských a nečlenských štátov. Počet a kvalifikácia pracovníkov zodpovedá úlohám definovaným vyššie. Pracovníci majú zmluvy na základe medzinárodného oznámenia adresovaného jednotlivým žiadateľom. Referenčné podmienky pre oznamovanie a definitívne zmluvy s Riadiacim orgánom schvaľuje Monitorovací výbor alebo v prípade, že Monitorovací výbor nebude vytvorený, členské štáty.

Spoločný technický sekretariát je financovaný z rozpočtu technickej pomoci.

6. 6 Kontaktné miesta CADSES

Komplexnosť programu a veľkosť priestoru CADSES poskytuje možnosť vzniku rôznym organizačným dojednaniám na zabezpečenie úspešnej implementácie programu. Kontaktné miesta CADSES budú preto dopĺňať aktivity Spoločného technického sekretariátu.

Hlavné úlohy kontaktných miest CADSES:

- pomáhať pri žiadostiach o projekty a pri implementácii procesu pre všetky projekty,
- prispievať k informovaniu a publicite v rámci príslušnej krajiny,
- podporovať národné výbory pri plnení ich nadnárodných úloh,
- slúžiť ako prvý kontaktný bod pre žiadateľov o projekty.

Činnosť kontaktných miest má význam pre rozvoj projektu a informovanie o programe v rámci partnerských štátov. Ďalej má veľký význam pre hladkú operáciu na viacúrovňovej interakcii výborov a súvisiacich organizácií na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni v rámci programu.

Aj spolupráca medzi členskými a nečlenskými štátmi EÚ – ako aj medzi nečlenskými štátmi – na úrovni programu a projektu podľa geografických a politických okolností v oblasti CADSES si vyžaduje osobitnú podporu. Na poskytovanie tejto podpory kontaktné miesta CADSES v Aténach a vo Viedni plnia aj ďalšie úlohy. Ponúkajú pomoc kontaktným miestam v jednotlivých krajinách vo všeobecnom rozvoji projektov vrátane zabezpečenia spolupráce INTERREG/PHARE a INTERREG/CARDS medzi žiadateľmi všetkých zúčastnených krajín a v prípade potreby podporujú tematické siete projektov v nadnárodných pracovných skupinách počas fázy implementácie. Tieto aktivity tak prispievajú ku kvalite programu.

Tieto dodatočné úlohy sú nasledujúce:

V Aténach: podpora rozvoja nadnárodných projektov, hlavne v oblasti Paktu stability, vrátane informovania a publicity súvisiacej s týmito aktivitami podľa IPP.

Vo Viedni: podpora spolupráce medzi Európskou úniou a nečlenskými partnermi, hlavne mimo oblasti Paktu stability ako aj medzi nečlenskými krajinami EÚ v oblastiach rozvoja nadnárodných projektov podporujúc snahy na zlepšenie regulačného rámca EÚ pre účasť nečlenských partnerov EÚ, vrátane informovania a publicity súvisiacej s týmito aktivitami podľa IPP.

Kontaktné miesta CADSES vytvorené v každom partnerskom štáte, buď môžu byť kontaktnou osobou v rámci národného alebo regionálneho verejného orgánu alebo osobitnou jednotkou v rámci verejnej alebo súkromnej inštitúcie.

Kontaktné miesta sú financované z rozpočtu technickej pomoci. Personálne náklady kontaktných miest sú udržiavané v minimálnej výške. Preto bude bežne jedna osoba v jednom kontaktnom mieste kofinancovaná. Avšak čo sa týka horeuvedených osobitných úloh, ktoré plnia Atény a Viedeň, pracovníci týchto kontaktných miest budú následne dopĺňaní. Kontaktné miesto v Nemecku bude vytvorený v úzkej spolupráci so Spoločným technickým sekretariátom.

6. 7 Národné výbory

Začlenenie regionálnych a miestnych orgánov a iných príslušných inštitúcií, ktoré sú zodpovedné za regionálny a miestny rozvoj a územné plánovanie na regionálnej a miestnej úrovni aj v plánovacej fáze CIP (hlavne ako poskytovatelia nápadov na projekty) a v implementačnej fáze (ako developeri projektov a pre kofinancovanie) ako aj začlenenie ekonomických a sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií, napr. pre životné prostredie a rovnosť príležitostí, má veľký význam osobitne ako predpoklad trvalej územne a tematicky správnej a hladkej implementácie programu.

Z tohto dôvodu by každý partnerský štát mal vytvoriť národný výbor v súlade s inštitucionálnou štruktúrou za účelom začlenenia regionálnych a lokálnych orgánov, ako aj príslušných sektorových orgánov a inštitúcií a mimovládnych organizácií. Avšak národné výbory nebudú využívať rozpočet programu technickej pomoci. Národné výbory v stredo a východoeurópskych krajinách budú mať zástupcov národných orgánov zodpovedných za financovanie EÚ. Každá partnerská krajina bude informovať Riadiaci orgán o vytvorení výboru a poskytne informácie o jeho zložení a rokovacích pravidlách. Národné výbory ako integrovaná časť implementácie nadnárodného programu majú poradný a podporný štatút. Nie sú oprávnené predvyberať žiadosti o projekty, keďže výber projektov je vyhradený Riadiacemu výboru, ktorý podporuje Spoločný technický sekretariát. Národné výbory sa stretávajú pred stretnutiami Monitorovacieho výboru a Riadiaceho výboru, aby na ich stretnutiach vniesli svoje stanoviská, vrátane odporúčaní týkajúce sa návrhov projektov. Môžu samé rozhodovať o svojich špecifických úlohách. Keďže však majú významnú úlohu pri uskutočňovaní proaktívneho prístupu, napr. prostredníctvom informovania o podpore projektov a rozvoja a hodnotenia projektov, budú vytvorené úzke prepojenia medzi Spoločným technickým sekretariátom a príslušnými kontaktnými miestami, ktoré budú prenášať informácie a dokumenty na Národné výbory a opačne.

V nečlenských štátoch budú Národné orgány zodpovedné za spoluprácu s Programom susedstva CADSES musieť plniť ďalšie úlohy súvisiace so špecifickými kritériami nástroja financovania, ktorý využívajú na kofinancovanie Programu susedstva CADSES, ako je poskytovanie potrebných opatrení na publicitu, rozbiehanie programu, hodnotenie návrhov projektov, kontrahovanie častí týkajúcich sa projektov alebo schvaľovanie platobných nárokov. Monitorovanie implementácie sa bude uskutočňovať v úzkej spolupráci so Spoločným technickým sekretariátom.

6. 8 Nadnárodné pracovné skupiny

Nadnárodné pracovné skupiny môžu byť vytvorené pre obmedzené trvanie na základe rozhodnutia Riadiaceho výboru (napr. pre životné prostredie alebo pre výskum a rozvoj). Budú vytvorené pre rôzne oblasti intervencie vedúcimi partnermi projektu príslušných projektov a externými expertmi. Podporu získajú od Spoločného technického sekretariátu a kontaktnými miestami. Úlohou nadnárodných pracovných skupín je koordinovať

podobné projekty a pomáhať pri stimulovaní nových projektov za účelom vytvorenia efektov synergie a podporovať rozvoj a implementáciu projektov. Účasť v nadnárodných pracovných skupinách je financovaná v rámci rozpočtu projektu. Pracovné skupiny budú informovať Monitorovací výbor a Riadiaci výbor o svojich aktivitách a pokroku v rozvoji a implementácii projektov.

6. 9 Spolupráca členských a nečlenských štátov v programe

Priestor CADSES pokrýva 18 partnerských štátov. 9 z nich sú členské štáty EÚ, 2 prístupujúce krajiny a 7 nečlenských štátov. Program CADSES rozlišuje aj medzi plnými členmi programu a pozorovateľmi. Prechod CADSES na Program susedstva vyžaduje vyrovnané členstvo a rovnaké zastúpenie všetkých partnerských krajín vo výbore. Všetci partneri budú teraz považovaní za plných členov programu tým, že sa zaviazajú ku dohodnutým dojednaniam spoločnej implementácie.

Spoločné riadenie programu prostredníctvom jedinečných cezhraničných mechanizmov je kľúčovou podmienkou pre akceptovanie programov INTERREG Európskou komisiou. Ustanovenia pre implementovanie programu budú vychádzať z Memoranda o porozumení, ktoré podpíšu všetci partneri. Ďalšie dojednania, ako sú rokovacie pravidlá výborov, budú definovať podrobnosti spolupráce.

7. POSTUPY RIADENIA PROGRAMU

Všetky dojednania stanovené v tejto kapitole sú predmetom ustanovení implementačných smerníc Interreg / Tacis / Cards, ktoré neboli doposiaľ zverejnené na základe odovzdania revidovaného CIP. Ako požaduje „Usmerňovacia nóta týkajúca sa prípravy Programov susedstva na vonkajších hraniciach členských štátov a prístupujúcich krajín“ by mala osobitná sekcia opisovať interné a externé ustanovenia krajín Tacis / CARDS, ktoré sa zúčastňujú na Programe susedstva. Táto sekcia bude tvoriť časť doplnku programu.

7. 1 Koordinácia programu

7. 1. 1 Koordinácia na úrovni programu

Koordinácia medzi orgánmi uvedenými vyššie a orgánmi začlenenými do implementácie Programu susedstva CADSES – INTEREG III B CADSES bude v zodpovednosti Riadiaceho orgánu / Platobného orgánu a podľa rozhodnutia Platobného orgánu, v zodpovednosti Spoločného technického sekretariátu. Riadiaci orgán / Platobný orgán koná na základe rozhodnutí Riadiaceho výboru a Monitorovacieho výboru. Riadiaci orgán / Platobný orgán ostáva v úzkom kontakte s národnými výbormi prostredníctvom kontaktných miest CADSES.

Spolu s ustanoveniam nariadenia Rady 1260/1990 bude v súvislosti s úlohami Riadiaceho orgánu a Platobného orgánu platiť nasledovné:

- predtým, než začnú konať v súvislosti ako je nižšie uvedené s programovo-strategickým významom bude Riadiaci orgán / Platobný orgán brať do úvahy návrhy a prehlásenia Riadiaceho výboru pri:
 - i) príprave návrhov rozhodnutí Monitorovacieho výboru týkajúceho sa zmien programu alebo dodatkov plánovania programu,

- ii) príprave a (ak bude požadovaná) účasti na výročných stretnutiach s Európskou komisiou podľa čl. 34 (2) nariadenia Rady 1260/1999,
 - iii) príprave pripomienok pre Monitorovací výbor k pravidelnému monitorovaniu, správam o pokroku, výročným správam a predbežným hodnoteniam,
- údaje týkajúce sa implementácie programu sprístupní Riadiaci orgánom / Platobný orgán – v najvhodnejšej forme, ktorú umožnia dostupné technické zariadenia – kontaktným miestam CADSES ako aj zodpovedným orgánom Európskej komisie,
 - kontaktné miesta CADSES odovzdajú údaje príslušným národným orgánom,
 - kontaktné miesta CADSES budú informované v ten istý deň o všetkých požiadavkách na pomoc odovzdaných Platobným orgánom / Riadiacim orgánom Komisii. Platobný orgán / Riadiaci orgán bude informovať Kontaktné miesta CADSES v ten istý deň o všetkých prichádzajúcich štrukturálnych fondoch. V prípade nedostatku dostupných štrukturálnych fondov na účte programu budú stanovené priority ďalších výplát dohodou medzi Platobným orgánom / Riadiacim orgánom a Riadiacim výborom. Navyše Kontaktné miesta CADSES a Platobný orgán / Riadiaci orgán sa budú navzájom informovať a okamžite v súvislosti s akýmkoľvek oneskorením, problémom, implementáciou alebo nezrovnalosťami vzniknutými vo finančnom riadení programu koordinovať opatrenia na eliminovanie takýchto problémov a monitorovať ich úspešnú implementáciu,
 - Platobný orgán / Riadiaci orgán zhrnú všetky informácie posunuté od členských štátov o odhadoch žiadostí o platbu podľa programu očakávaných pre súčasný a nasledujúci kalendárny rok a prevedú odhad pre celý program na DG Regio, ako aj (pre informáciu) kontaktným miestam CADSES do konca marca každého roka. Tento odhad bude súvisieť s oprávnenými výdavkami ako celku, ako aj s fondmi ERDF,
 - Riadiaci orgán / Platobný orgán zhrnú správy finančného auditu podľa pravidiel pre implementáciu nariadenia č. 1260/1999 v súvislosti s riadením a kontrolnými systémami pre pomoc poskytnutú na základe štrukturálnych fondov (nariadenia Komisie č. 438/2001 a č. 448/2001) poskytované členskými štátmi a prevedú ich Európskej komisii.

7. 1. 2 Koordinácia INTERREG a iných finančných nástrojov EÚ

Harmonizácia rôznych finančných zdrojov je považovaná za kľúčovú pre úspešný rozvoj a implementáciu Programu susedstva CADSES. Podrobnosti o jeho koordinácii s inými finančnými zdrojmi EÚ budú stanovené v doplnku programu po zverejnení implementačných smerníc.

7. 1. 3 Finančný audit

S odkazom na článok 34 písm. f) a článok 38 nariadenia Rady (ES) 1260/1999 a pravidlá pre implementáciu nariadenia č. 1260/1999 v súvislosti s riadením a kontrolnými systémami pre pomoc poskytnutú na základe štrukturálnych fondov (nariadenie Komisie č. 438/2001 a č. 448/2001) za koordináciu finančných auditov je celkovo zodpovedný Riadiaci orgán / Platobný orgán v spolupráci s príslušnými národnými audítorskými orgánmi menovanými členským štátom (výber projektov bude audítovaný (na mieste) podľa audítorskeho postupu, ktorým sa navrhne plán finančného auditu). Avšak, keďže Riadiaci orgán / Platobný orgán nemusí mať možnosť audítovať verejné kofinancujúce inštitúcie v iných partnerských štátoch, finančná kontrola bude delegovaná na národné audítorské orgány menované každým členským štátom. Tie zabezpečia, aby všetky projekty kofinancované z fondov ERDF na základe Programu susedstva INTERREG III B

CADSES boli v súlade s ustanoveniami a podmienkami pre pomoc na základe programu, ako aj správnosť finančných závierok vykonaných v súvislosti s oprávnenými výdavkami na pomoc a poskytnutými fondmi pomoci a kontinuálne spĺňali v skutočnosti aj účtovne ustanovenia a boli v prípade potreby audítovaná na mieste.

Riadiaci orgán / Platobný orgán uzatvorí záväzné dohody s príslušnými národnými audítorskými orgánmi v každom členskom štáte aby sa zabezpečil kompletný finančný audit všetkých častí kofinancovaných z fondov ERDF.

Príslušné národné audítorské orgány budú povinné sprístupniť kedykoľvek všetky príslušné informácie na úrovni projektu pre ERDF kofinancované projekty v dohode s Riadiacim orgánom / Platobným orgánom Európskej komisii.

V tomto kontexte bude dôležité zabezpečiť riadneho oddelenia (a ak je to možné, takisto organizačné a funkčné oddelenie) personálneho vykonávania auditu a audítorských úloh z projektu, konzultačných aktivít a osobitne manažmentu projektu aby sa zabránilo vzniku konfliktom záujmov a znížilo rizika nesprávností. Viac informácií (napr. účtovné osnovy) bude uvedených v doplnku programu.

7. 1. 4 Databáza programu

Podľa ustanovení nariadenia Rady (ES) 1260/1999 čl. 23 c) pre riadenie, monitoring a hodnotenie programu, je potrebné nainštalovať, sprevádzkovať a prepojiť počítačové systémy. Tento databázový systém má plniť osobitné požiadavky. Databáza by mala byť pripravená pre vstup a spracovanie nasledujúcich údajov na úrovni projektu, ako aj na úrovni projektového partnera:

- číslo projektu, názov, priorita a opatrenie;
- výsledok hodnotenia žiadosti;
- dátum schválenia, dátum uzatvorenia kontraktu, dátum začatia a trvanie projektu;
- oprávnené výdavky a kofinancovanie ERDF pre projekt;
- prevedené zálohové platby;
- informácia o adrese vedúceho partnera a všetkých ostatných projektových partnerov, vrátane mena, názvu a adresy inštitúcie a kontaktnej osoby, telefón, fax, e-mail a cieľová oblasť;
- informácie o bankovom účte vedúceho partnera;
- individuálny rozpočet a rozpočtové riadky každého projektového partnera.

Je takisto potrebné pripraviť databázu pre vstup a spracovanie informácií o činnosti vedúceho partnera a finančné správy:

- oblasti na monitorovanie lehôt pre odovzdávanie hlásení;
- pre každé hlásenie individuálny, vstupný list pre hodnotenie ohlasovaných aktivít a výdavkov v jednotlivých rozpočtových riadkoch;
- automatický výpočet kumulovaného využitia rozpočtu a indikácia prekročených rozpočtových riadkov;
- informácia o prevedených platbách.

Na podporu Spoločného technického sekretariátu pri plnení jeho monitorovacích a reportovacích povinností má databáza poskytovať listy hlásení nasledujúcich údajov:

- záväzky a platby na úrovni programu;

- záväzky a platby na úrovni projektu (projekt podľa projektu a projekt podľa opatrenia);
- štatút reportingu;
- prehľad rozpočtu projektu;
- prehľad aktivít a finančných správ;
- finančný štatút projektu a projektového partnera;
- indikátory a ich kvantifikácia;
- databáza poskytne formu a obsah účtovných informácií, ako stanovuje článok 12 nariadenia Komisie (ES) č. 438/2001 z 2. marca 2001 (ktoré stanovuje podrobné pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 týkajúce sa riadenia a kontrolných systémov pre poskytnutú pomoc).

7. 1. 5 Hodnotenie

Strednodobé hodnotenie a hodnotenie ex-post sa uskutoční v súlade s čl. 42 nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999.

7. 1. 6 Informovanie a publicita

V súvislosti s nariadením Komisie (ES) č. 1159/2000 o opatreniach o informovaní a publicite uskutočňované členskými štátmi, týkajúce sa pomoci zo štrukturálnych fondov (pracovná skupina opätovne prediskutuje ako bude Plán informovania a publicity integrovať opatrenia aj v krajinách CARDS/TACIS/Phare) Monitorovací výbor prijme Plán informovania a publicity, ktorého implementácia bude v zodpovednosti Riadiaceho výboru. Plán bude obsahovať informačné a publikačné opatrenia, ktoré sa budú uskutočňovať v rámci CIP pokrývajúc celkové programovacie obdobie.

Zameranie opatrení pre publicitu v členských štátoch, prístupujúcich krajinách a tretích krajinách:

- zabezpečiť transparentnosť pre potenciálnych a konečných prijímateľov, vrátane regionálnych a miestnych orgánov, ekonomických a sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií, osobitne orgánov podporujúcich rovnosť mužov a žien a orgánov, ktoré pracujú na ochrane a zlepšení životného prostredia;
- lepšie informovať všeobecnú verejnosť o výsledkoch a výhodách dosiahnutých nadnárodnými projektmi, čiastočne financovanými z ERDF.

Opatrenia pre informovanie a publicitu programu sa budú osobitne zameriavať na nasledovné:

- rozširovať informácie o možnostiach tohto programu potenciálnym žiadateľom prostredníctvom realizátorov programov, ako sú národné a regionálne orgány zastúpené na úrovni programu, národné výbory, vrátane subregionálnych orgánov a ekonomických a sociálnych partnerov,
- informovať príslušných aktérov z CADSES,
- prevádzkovať internetovú stránku programu,
- zabezpečiť tlač letákov a ich distribúciu na verejných podujatiach súvisiacich s programom,
- výsledky hodnotenia budú sprístupnené verejnosti v súlade s čl. 40 (4) Všeobecného nariadenia.

Monitorovací výbor prijme podrobnejší plán informovania a publicity.

7. 2. Výber projektov a implementácia

7. 2. 1 Administratíva programu na úrovni projektu

Administratívna práca počas postupov na poskytnutie pomoci pre individuálne projekty na základe Programu susedstva CADSES – INTERREG III B CADSES sa bude riadiť nasledujúcimi pravidlami, ktoré môžu byť ďalej špecifikované písomnou dohodou medzi Riadiacim orgánom a Spoločným technickým sekretariátom a rokovacími pravidlami Spoločného technického sekretariátu. Podrobnejšie údaje (ako sú napr. účtovné osnovy) budú uvedené v doplnku programu.

Medzi všetkými partnerskými štátmi bude podpísaná dohoda, ktorá potvrdí implementačné postupy uvedené nižšie, osobitne určí záväzný rámec pre smerovanie prác medzi nadnárodnou a národnou úrovňou.

7. 2. 2 Princíp vedúceho partnera

Princíp vedúceho partnera je ústredným princípom finančnej kontroly Programu susedstva CADSES. Vedúci partner (leading partner – LP), ktorého nominujú projektoví partneri, bude konať ako spojenie medzi projektom (partnerstvom) a programom (Spoločný technický sekretariát). Vedúci partner je konečným prijímateľom podľa nariadenia Rady (ES) 1260/1999 a bodu 31 Smerníc INTERREG. Vedúci partner preberá celkovú zodpovednosť za uplatňovanie a implementáciu celého projektu. To zahŕňa finančné riadenie a plnú finančnú zodpovednosť za všetky fondy ERDF, vrátane všetkých partnerov (jeden rozpočet na celý projekt).

Vedúci partner vytvorí právne vzťahy s projektovými partnermi za účelom právneho definovania ich spolupráce a aby sa zmluvne zabezpečil voči svojim partnerom.

V súvislosti so spoluprácou v programe prekračujúcim vonkajšie hranice EÚ s partnermi z nečlenských štátov, nečlenské štáty budú poskytovať rovnaké možnosti ako členské štáty, keďže môžu generovať a iniciovať projekty samotné a vyberať svojich partnerov podľa rovnakých pravidiel (podrobnejší opis bude poskytnutý neskôr).

V projekte partnerstva s partnermi z členských aj nečlenských štátov vedúci partner pochádzajúci z nečlenského štátu bude konať len ako „funkčný vedúci partner“, keďže nemôže prevziať finančnú zodpovednosť za fondy ERDF. V takých projektoch bude potrebný osobitný „finančný vedúci partner“ z členského štátu na riadenie fondov ERDF. V takom prípade bude „finančný vedúci partner“ konečným prijímateľom podľa nariadenia Rady (ES) 1260/1999. Podrobnejšie smernice a rokovacie pravidlá (napr. postup žiadosti, atď.) horeuvedeného princípu vedúceho partnera bude uvedený jednak v doplnku programu a aj v „Zmluve medzi členskými štátmi EÚ a Ministerstvom pre infraštruktúru a dopravu – DiCoTer“.

7. 2. 3 Informácie a konzultácie

Osoby alebo inštitúcie, ktoré majú záujem alebo sú zodpovedné za projekty umiestnené v partnerskom štáte, bude primerane informovať Spoločný technický sekretariát v spolupráci s kontaktným miestom CADSES príslušného partnerského štátu o cieľoch programu, predpokladoch pre získanie fondov ERDF a budú dodržiavať individuálne postupy.

Takisto kontaktné miesta CADSES v príslušných nečlenských štátoch poskytnú poradenstvo vedúcemu partnerovi a jeho partnerom, ktorí majú záujem o prípravu žiadosti o projekt s kofinancovaním PHARE, CARDS, TACIS alebo iným kofinancovaním EÚ.

7. 2. 4 Nové typy projektov

Rôzne typy projektov poskytujú lepšiu príležitosť pre plnenie osobitných výziev nadnárodných projektov spolupráce v oblasti politik regionálneho rozvoja. Základom tejto diferenciacie sú skúsenosti z implementácie projektov INTERREG II C CADSES. Avšak skúsenosti z predchádzajúceho obdobia ukázali, že komplexné a zložité projekty vyžadujú významný vstup pri príprave projektu za účelom vytvorenia životaschopnej a trvalej implementácie projektu.

Výmena know-how a informácií medzi projektmi si vyžaduje osobitne určené zdroje. Doteraz túto sieť a koordináciu poskytovali nadnárodné pracovné skupiny čiastočne na báze dobrovoľnosti.

Za účelom zlepšenia prípravy a implementácie projektu na čisto nadnárodnom základe program CADSES – INTERREG III B bude podporovať dodatočne dva nové typy projektov, ktorými sú tematické siete a štúdie vyváženia .

Tematické siete

Budú definované podľa programu Riadiacim výborom po schválení prvého kola projektov a jednej alebo dvoch ďalších etapách. Majú sa zamerať približne na jedno alebo viac špecifických oblastí a kombinovať oblasti aspoň troch alebo radšej viacerých projektov.

Štúdie vyváženia

Pomáhajú pripravovať komplexné a veľké projekty. Mali by sa využívať na prípravu projektov, ktoré odrážajú kľúčové oblasti programu a umožňujú širokú participáciu. Riadiaci výbor rozhoduje o oblastiach, ktoré budú skúmané prostredníctvom štúdií vyváženia. Štúdie vyváženia potrebujú len zjednodušený postup podávania žiadostí v zmysle partnerskej štruktúry a definovania obsahov. Rozsah štúdií vyváženia by mal umožniť finalizáciu do 6 mesiacov. Výsledkom štúdie vyváženia bude návrh žiadosti o projekt v otvorenej výzve pre podávanie projektov.

7. 2. 5 Kritériá výberu projektu

Výber projektov sa zakladá na dvoch typoch výberových kritérií: minimálne požiadavky a prioritné kritériá. Všetky projekty musia spĺňať minimálne požiadavky, inak budú zamietnuté. Prioritné kritériá (zameriavajúce sa na aspekty, týkajúce sa napríklad životného prostredia, trvalého rozvoja alebo rovnosti príležitostí) sa potom využívajú pre zoradenie projektov (užší výber). Tieto kritériá sú uvedené v doplnku programu a môžu byť špecifikované, doplnené a ďalej vyvinuté Monitorovacím výborom v priebehu procesu implementácie.

V prípade návrhov projektov žiadajúcich o podporu zo zdrojov PHARE, CARDS, TACIS alebo iných zdrojov EÚ ako všeobecné pravidlo budú použité rovnocenné minimálne požiadavky a prioritné kritériá s riadnym posúdením priorít / nariadení príslušných finančných nástrojov.

Žiadosti o projekty, ktoré sú oprávnené podľa Programu susedstva INTERREG III A nebudú posudzované pre financovanie pod Programom susedstva INTERREG III B CADSES.

Minimálne požiadavky na oprávnenosť pre financovanie projektov, ktoré je potrebné splniť, sú nasledovné:

- dodržiavať európske a národné politické oblasti územného rozvoja: územný rozvoj sa zameriava na oblasti ESDP, usmerňujúce princípy CEMAT a národnú stratégiu územného rozvoja,
- ovplyvniť integrovanie rozvoja v CADSES: návrh projektu, ktorý sa zameriava na vytvorenie rozvojových impulzov k perspektíve ekonomicky a sociálne integrovaného priestoru za hranicami EÚ,
- poskytovať projektu nadnárodné partnerstvo: potrebni sú aspoň dvaja financujúci projektoví partneri z rôznych partnerských štátov, kde sa môžu uskutočňovať investičné opatrenia, v jednom alebo viacerých financujúcich partnerských štátoch,
- demonštrovať pridanú hodnotu pozitívneho dopadu na životné prostredie a prístup územného rozvoja (prístupy územne integrujúce rôzne sektory),
- príslušné národné a EÚ zásady týkajúce sa štrukturálnych fondov, environmentálna legislatíva (osobitne hodnotenia dopadov na životné prostredie), atď.,
- účasť projektových partnerov a osobitne vedúceho partnera, ktorý zabezpečí spoľahlivú organizáciu projektu a kompetentnú implementáciu projektu,
- zabezpečiť národné kofinancovanie,
- zahrnúť opis kvantifikovaných výstupov a/alebo jasného dosiahnuteľného cieľa, čo umožní ocenenie a hodnotenie ex-post,
- ukončenie podľa programového obdobia (do septembra 2008),
- primeraná veľkosť, ktorá umožní viacero projektov na opatrenie,
- projekt nebude založený pod iným programom EÚ (okrem PHARE, ISPA, CARDS, SAPARD, TACIS a inými nástrojmi na poskytovanie pomoci pre nečlenské štáty), aby sa predišlo zdvojenej práci (časti projektov môžu byť kofinancované inými programami EÚ (napr. šiesty RDT – Europe), ak tieto časti nie sú počítané v rámci oprávnených nákladov projektu pod CADSES),
- neduplikovať jestvujúcu prácu.

7. 2. 6 Hodnotenie uplatnenia kofinancovania

Hodnotenie žiadostí o projekty spadá do úloh Spoločného technického sekretariátu za účelom zabezpečenia úplného preskúmania žiadosti o projekt. Za účelom podpory pre Spoločný technický sekretariát poskytnú Kontaktné miesta CADSES príslušných projektových partnerov nasledujúce odhady:

- ekonomická a organizačná kapacita príslušných projektových partnerov,
- výška a primeranosť nákladov projektu,
- PHARE, žiadosti budú takisto hodnotené podľa špecifických národných kritérií PHARE príslušnými národnými inštitúciami nečlenských štátov. Návrhy na časti projektov financované z pomoci PHARE budú vpredu evidované príslušným hodnotiacim výsledkom, berúc do úvahy veľkosť dostupných fondov. Toto je potrebné ďalej modifikovať podľa požiadaviek smerníc NPP.

S ohľadom na odhady kontaktných miest ako aj odporúčania príslušných národných výborov, Spoločný technický sekretariát preskúma nasledujúce aspekty:

- či projekt spĺňa špecifické požiadavky pomoci INTERREG III B podľa programu a doplnku programu,
- či projekt spĺňa požiadavky na pomoc z ERDF podľa nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 a nariadenia Rady (ES) č. 1145/2003 o oprávnenosti opatrení pomoci
- či je zabezpečené financovanie a primeranosť pomeru medzi vlastnými fondmi a verejnou pomocou (berúc do úvahy možné kofinancovanie programu z fondov ERDF, ako aj iných národných verejných fondov, o ktoré sa žiadalo, boli poskytnuté alebo sľúbené),
- súlad s ostatnými príslušnými ustanoveniami zákonov Európskej únie (zákony o dotáciách, pravidlá pre poskytovanie verejných zmlúv, právo životného prostredia, udržateľný rozvoj, rovnosť príležitostí atď.),
- súlad žiadostí s ustanoveniami o štátnej pomoci článkov 87 a 88 Zmluvy ES,
- či zámer projektu, o ktorý sa žiada, je v súlade s cieľmi sektorovej politiky (ak je to potrebné aj vrátane prehlásení iných dotknutých administratívnych orgánov).

Výsledky tohto skúmania odovzdá Jednotný technický sekretariát Riadiacemu výboru na rozhodnutie v štandardizovanej forme správy s odporúčaním pomoci najneskôr tri týždne pred stretnutím Riadiaceho výboru.

7. 2. 7 Rozhodnutie o kofinancovaní z fondov ERDF

Riadiaci výbor rozhoduje o financovaní EÚ na základe výsledkov hodnotiaceho procesu, ktorý organizuje Jednotný technický sekretariát. Kofinancovanie projektu z fondov INTERREG III B bude poskytnuté (podľa dostupnosti) v špecifických sumách len, ak budú výsledky skúmania Jednotného technického sekretariátu nasledovné:

- požiadavky o pomoc budú plniť definované kritériá programu CADSES – INTERREG III B, príslušné smernice pomoci a iná vnútroštátna a komunitárna legislatíva,
- výška poskytnutého kofinancovania zohľadňujúca celkovú výšku podpory bude primeraná k obsahu projektu a finančnej kapacite a potrebami vedúceho partnera a – ak to bude potrebné – bude v súlade s ustanoveniami legislatívy EÚ o hospodárskej súťaži (výška pomoci, pravidla akumulácie, pravidlá notifikácie),
- pomoc bude v súlade s ustanoveniami o štátnej pomoci článkov 87 a 88 zmluvy ES,
- výška kofinancovania fondov ERDF môže byť pokrytá v rozsahu dostupného finančného rámca programu a neprevýši príslušný horný limit kofinancovania (podľa článku 29 nariadenia č. 1260/1999).

7. 2. 8. Reporting projektu a monitorovacie postupy

Monitorovanie projektu je úlohou príslušnej programovej implementačnej inštitúcie. Správy o aktivitách projektu ako aj finančné správy odovzdávané vedúcimi partnermi budú hlavným zdrojom pre monitorovanie implementácie projektu Spoločným technickým sekretariátom / Platobným orgánom. Monitoring projektu Jednotného technického sekretariátu obsahuje obsah a financie celého nadnárodného projektu. Finančný monitoring je zameraný na kofinancovanie ERDF a národné kofinancovanie a zohľadňuje iné fondy EÚ (PHARE, CARDS, TACIS, atď.). Obsahový monitoring vychádza z kvantifikačných indikátorov a správ o prograse. Národné kofinančné inštitúcie a národné organizácie, ktoré riadia predvstupový fond sú významnými partnermi pri monitorovaní INTERREG III B CADSES.

Projekty INTERREG III B CADSES by mali poskytovať internetové stránky projektu na internete nielen pre rozširovanie ich výsledkov a vnútornú komunikáciu, ale aj pre reporting projektov a monitorovacie účely.

Monitoring o progrese projektu sa zameriava na konzistentný systém hlásení. V zásade by mal systém hlásení pozostávať z formálnych požiadaviek na žiadosti o projekt, hodnotenie projektu, tabuľky monitorovania projektu, predbežnej a záverečnej správy a finančnej správy.

Vedúci partneri odovzdávajú správu o činnosti projektu a finančnú správu každých šesť mesiacov, vrátane kvantifikovaných indikátorov. Tieto správy budú hlavným zdrojom pre Jednotný technický sekretariát na monitorovanie implementácie projektu. Vedúci partneri sú zodpovední za koordináciu celkového projektu, vrátane všetkých partnerov.

Jednotný technický sekretariát poskytne všetky príslušné informácie Riadiacemu orgánu a partnerským štátom na zabezpečenie riadnej implementácie programu:

- Pre monitorovanie progresu Jednotný technický sekretariát pravidelne poskytuje súhrnnú správu o pokroku projektu Riadiacemu a Monitorovaciemu výboru.
- Platobný orgán odovzdáva Monitorovaciemu a Riadiacemu výboru štvrťročne správu o plnení platieb na úrovni programu, ako aj na úrovni projektu.
- Jednotný technický sekretariát navrhuje výročnú správu, ktorú odovzdáva Európskej komisii Riadiaci orgán (nariadenie Rady (ES) 1620/1999 článok 37). Výročná správa pomáha pripraviť nasledovné požiadavky stanovené Európskou komisiou. Predseda Monitorovacieho výboru odovzdáva konečnú výročnú správu Európskej komisii.

Monitorovacia činnosť týkajúca sa častí projektu PHARE (a iných fondov EÚ) sleduje príslušné nariadenia. Táto aktivita a systém reportingu by mala byť harmonizovaná so všetkými postupmi CADSES do maximálnej možnej miery.

7. 2. 9 Hodnotenie finančných závierok (predbežné a konečné)

Z fondov ERDF môžu byť kofinancované len výdavky skutočne zaplatené a oprávnené na financovanie (alebo výdavky uznané ako ekvivalentné podľa práva EÚ). Fondy ERDF sa môžu preplácať len na základe faktúr, vrátane všetkých potvrdení o platbách (alebo ekvivalentných účtovných potvrdení), ktoré jasne súvisia s prijímateľmi pomoci, projektom a súhlasia s definovaným časovým rámcom. Za tým účelom vedúci partner predkladá Riadiacemu orgánu finančné vyúčtovania s faktúrami na pomerné celkové náklady a financovanie kofinancovaného projektu, vrátane zoznamu všetkých faktúr a potvrdení, ktoré boli auditované príslušnými národnými kofinančnými orgánmi všetkých projektových partnerov v súvislosti správnosťou a obsahom účtovaných súm, kontrolou faktúr a – v závislosti od typu projektu – aj vykonaním auditov na mieste alebo zozbieraním príslušných správ projektu a podobnej dokumentácie.

V prípade časti projektu financovaných PHARE, CARDS, TACIS, atď. spĺňa finančný manažment a kontrola príslušné nariadenia.

7. 2. 10 Finančný audit

V súvislosti s článkom 34 f) a 38 nariadenia Rady (ES) 1260/1999 a pravidlami pre implementáciu nariadenia č. 1260/1999 týkajúcimi sa manažmentu a kontrolných systémov pomoci poskytnutej na základe štrukturálnych fondov (nariadenie Komisie č. 438/2001 a č. 448/2001) leží celková zodpovednosť za koordináciu finančných auditov na Riadiacom orgáne / Platobnom orgáne v spolupráci s príslušnými národnými audítorskými orgánmi nominovanými členským štátom (výber auditovaných projektov (na mieste), spôsob postupu auditov, príprava plánu finančného auditu). Keďže však Riadiaci orgán / Platobný orgán nie vždy môže auditovať verejné kofinancujúce inštitúcie iných partnerských štátov, finančná kontrola môže byť delegovaná na národný audítorský orgán nominovaný každým členským štátom. Tie zabezpečia, aby všetky projekty kofinancované z fondov ERDF na základe INTERREG III B CADSES boli v súlade s ustanoveniami a podmienkami pomoci na základe programu, a aby bola kontinuálne zabezpečená správnosť finančných vyúčtovaní súvisiacich s výdavkami oprávnenými na pomoc a poskytnutými fondmi pomoci, z faktického aj účtovného hľadiska a v prípade potreby auditovaná na mieste.

Je potrebné podpísať záväzné dohody medzi Riadiacim orgánom / Platobným orgánom a príslušnou národnou audítorskou autoritou v každom členskom štáte, aby sa zabezpečil úplný finančný audit všetkých častí kofinancovaných z fondov ERDF.

Príslušné národné audítorské orgány budú povinné kedykoľvek Európskej komisii sprístupniť všetky príslušné informácie na úrovni projektu pre projekty kofinancované ERDF v súlade Riadiacim orgánom / Platobným orgánom.

V tomto kontexte je potrebná zabezpečiť riadneho oddelenia (a ak je to možné, aj organizačné a funkčné oddelenie) pracovníkov vykonávajúcich audit a úlohy auditu od konzultačných aktivít projektu a osobitne od manažmentu projektu, aby nedochádzalo ku konfliktom záujmov a znížilo sa riziko nesprávnosti.

PRÍLOHA 1: HODNOTENIE EX-ANTE

Záver ex-ante hodnotenia

Výsledky hodnotenia ex-ante majú byť integrované do programového dokumentu. Hlavné závery vychádzajúce zo správy hodnotiteľa ex-ante sú preto uvádzané v tejto prílohe.

Logický rámec CADSES je správne zdôvodnený

Program susedstva CADSES je správne založený na identifikácii všeobecných cieľov, stratégií, priorít, špecifických cieľov a opatrení koherentne so usmerneniami Európskych spoločenstiev týkajúcimi sa metód a techník programovania. Logický rámec CADSES je správne podložený, keďže sú dobre identifikované a prepojené jednotlivé fázy, ktoré vedú od analýzy situácie prevládajúcej v geografickej oblasti Nadnárodnej spolupráce, od identifikácie potenciálov a štrukturálnych nedostatkov, ktoré charakterizujú oblasti intervencie a od individualizácie „poučení“, ktoré je možné získať z predchádzajúceho programovacieho obdobia: (i) na stanovenie stratégie a všeobecných cieľov programu (ii) na stanovenie špecifických cieľov a intervencií, ktoré sa uskutočnia s následnou identifikáciou indikátorov (indikátory výstupu, výsledku a dopadu) a všeobecné dopady programu.

Program susedstva CADSES je významne konzistentný s odporúčaniami ESPD, politikami Spoločenstva (TEN a IS) a výsledkami INTERREG II C

Stratégia a všeobecné ciele CADSES sú vypracované konzistentne s odporúčaniami ESPD (Európska perspektíva územného rozvoja) pre územný rozvoj (polycentrický rozvoj a vzťahy mesto/vidiek, prístup k infraštruktúre a know-how, životnému prostrediu a kultúrnemu dedičstvu, ktoré tvoria strategický rámec pre rozvoj programov. Navyše CADSES je konzistentný s cieľmi a stratégiami TEN (Transeurópske siete). Významné sekcie programu sa venujú dopravným sieťam a problematike prístupnosti z perspektívy širšej integrovanej a ekonomicky silnejšej únie. Osobitne program stanovuje opatrenie (2. 1 – Rozvoj účinných dopravných systémov s ohľadom na udržateľný rozvoj), ktoré prispieva k rozvoju a implementácii projektov zameraných na spoluprácu v oblastiach zlepšenia prístupnosti ako prioritnej úlohy ekonomickej a sociálnej politiky. Analogicky špecifické opatrenie programu (2. 2 – Zlepšenie prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti) sa venuje rozvoju a implementácii projektov zameraných na spoluprácu za účelom zlepšenia prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti. Záverom stratégie a ciele CADSES viditeľne zohľadňujú výsledky INTERREG II. Program sa osobitne snaží rozšíriť a posilniť predchádzajúce skúsenosti. Navyše, kladie osobitnú pozornosť na manažment a procedurálne záležitosti vyzdvihnuté v predbežnej hodnotiacej správe.

Program susedstva CADSES je vnútorne koherentný (...)

Vnútorňá koherencia programu bola skúmaná posudzovaním logickej korešpondencie medzi bodmi SWOT a špecifickými cieľmi, ako aj medzi špecifickými cieľmi a opatreniami. To demonštruje: (a) koherenciu výberu špecifických cieľov s referenciou na analýzu SWOT, t. j. kapacitu špecifických cieľov prekonať body nedostatočnosti, posilniť alebo využiť body nedostatočnosti v oblasti spolupráce, (b) schopnosť vybraných opatrení plniť špecifické ciele.

(...) a aj externe koherentný

Externá koherencia CADSES bola testovaná overovaním logickej korešpondencie medzi špecifickými cieľmi programu a hlavnými intervenciami stanovenými predstupovou stratégiou a nástrojmi pre národný a sektorový rozvoj (PHARE, SAPARD, ISPA a nástroje TACIS), ako aj Paktom stability pre juhovýchodnú Európu. Ciele CADSES sú významne konzistentné so strategickými líniami týchto nástrojov a stratégií. V skutočnosti program prispeje k investičnej podpore a inštitucionálnemu budovaniu v oblasti spolupráce ku konkurencieschopnosti, zamestnanosti a udržateľnému rozvoju regionálnych ekonomických systémov k účinnosti infraštruktúry k posilneniu perspektív členstva pre juhovýchodné krajiny.

Udržateľný rozvoj a rovnosť príležitostí

Hodnotenie ex-ante skúmalo environmentálnu situáciu v oprávnených regiónoch v členských štátoch a v nečlenských štátoch s odkazom na hlavné relevantné záležitosti (voda, kvalita vzduchu, ochrana prírody, mestský rozvoj, administratívna kapacita, atď.).

Podľa toho ako uvádza Operačný program, oprávnené regióny členských štátov stále čelia nadnárodným aj vnútorným environmentálnym problémom a rizikám. Medzi prvými sú zahrnuté škody spôsobené prírodnými katastrofami – ako napr. povodňami – a cezhraničné a transhraničné znečistenie. S odkazom na druhé sa potvrdzuje, že hraničné aglomerácie a pobrežné oblasti trpia rozširovaním miest, čo vedie k zvýšeným záťažiam hlavne spôsobených dopravou. Tieto zóny takisto nesú riziko zvýšených environmentálnych záťaží pozdĺž dopravných koridorov a ohraničenia. Takisto niektoré

oprávnené regióny sú ovplyvnené odlesňovaním, znečistením pôdy, ohrozením rezerv spodných vôd, znížením poľnohospodárskej kultivácie a pracovnej sily – čo vedie k rýchlej degradácii životného prostredia.

Na druhej strane krajiny v prechodnom období trpia – ako uvádza program – z negatívnych dopadov priemyselného dedičstva, vysokému vystaveniu voči prírodným katastrofám, ohrozeniu vodných zdrojov, atď. Vo všeobecnosti je zaujímavé, že – vo väčšine nových členských štátov – hoci sa dosiahol pokrok pri transponovaní environmentálneho acquis, mnohé problémy ostávajú nevyriešené. Napríklad administratívna kapacita na rozvoj a podporu politiky a stratégií v oblasti životného prostredia je stále slabá. Pokrok je takisto potrebný v oblasti odpadov, ochrany prírody a priemyselného znečistenia. Implementácia prijatej legislatívy ostáva problémom. Investície sú obmedzené. Mechanizmus pre zber údajov, analýzu a reporting je takisto slabo rozvinutý. Toto vyžaduje silnejšiu spoluprácu v oblastiach CADSES a ďalej demonštruje platnosť cieľov a stratégií CADSES II.

CADSES explicitne zvažuje environmentálnu udržateľnosť ako oblasť „horizontálnej politiky“ v rámci všetkých priorít programu, osobitne s odkazom na územný rozvoj a dopravu. Osobitne tretia a štvrtá priorita má priamy vplyv na životné prostredie, keďže obe poskytujú opatrenia venované na ochranu a rozvoj prírodného dedičstva a krajiny, podporu environmentálnej ochrany, prevenciu rizika a vodné hospodárstvo. Tieto intervencie sú široko konzistentné s bodmi SWOT v súvislosti so životným prostredím v oblasti spolupráce jednak z perspektívy členských štátov ako aj východných krajín.

Aj ak CADSES nebude mať pravdepodobne priamy vplyv na rovnosť príležitostí, je potrebné zdôrazniť, že bude mať pozitívny vplyv na účasť na pracovnom trhu, školstvo a vzdelávanie, tvorbu podnikov a zvyšovanie súladu pracovného a rodinného života. Je pravdepodobné, že dôjde k pozitívnemu vplyvu vďaka intervenciám nasmerovaným na zdroje a produktívne aktivity, kde bude vyššia prítomnosť zamestnanosti žien.

Finančný plán CADSES

Zvýšenie finančných zdrojov rozdelená pre CADSES v porovnaní s predchádzajúcim programovacím obdobím umožní financovanie investičných projektov a nie jednoduchých štúdií a výmeny skúseností. Zdroje boli rovnomerne rozdelené do štyroch priorít. Zdroje na technickú pomoc boli určené podľa nariadenia ES č. 1685 týkajúce sa oprávnenosti výdavkov (Pravidlo č. 11: náklady vzniknuté pri riadení a implementácii štrukturálnych fondov). Záverom je potrebné uviesť, že sa očakáva príslušné začlenenie nečlenských štátov na základe spolupráce z fondov iných nástrojov EÚ (PHARE, ISPA, CARDS). Bude potom potrebné vybudovať alebo dokončiť jasne vymedzený rámec pre harmonizáciu rôznych finančných zdrojov a implementáciu pravidiel.

Je takisto potrebné uviesť, že konečnými prijímateľmi budú prevažne súkromné inštitúcie ako ekonomickí a sociálni partneri, obchodné komory, regionálne rady a aj súkromné spoločnosti (napr. podniky zabezpečujúce infraštruktúru) a mimovládne organizácie v príslušných oblastiach. Preto sa dá predpokladať, že k realizácii programu prispievajú aj súkromné finančné zdroje. Opatrenia CADSES budú pravdepodobne financovať najmä výskumy a štúdie vyváženosti v doprave, vo vodnom hospodárstve, v oblasti kultúrneho dedičstva, mestských službách a telekomunikačnom sektore. Tieto infraštruktúry sú schopné vytvárať príjmy a pravdepodobne budú kofinancované z trhových zdrojov. Preto je reálna možnosť získať na financovanie CADSES súkromné príspevky.

Dopady

Hodnotenie ex-ante sa pokúšalo analyzovať dopady CADSES zohľadnením účinkov vytvorených v oblasti spolupráce prostredníctvom dosiahnutia špecifických cieľov, ktoré sa predpokladajú. Osobitne pre špecifický cieľ sa predpokladá kľúčový indikátor „kontext“: to znamená, že intervencie prispievajú k „zlepšeniu“ kľúčových indikátorov, t. j. k vytvoreniu pozitívnych účinkov na rôzne ekonomické, sociálne, environmentálne a inštitucionálne premenné. Intervencie CADSES zjavne len prispievajú – prostredníctvom špecifických aktivít, ktoré sú implementované programom – k dosiahnutiu týchto cieľov. Napríklad CADSES prispieje (prostredníctvom malých infraštruktúr, pilotných projektov, rozširovania najlepšej praxe, atď.) k zníženiu štrukturálnych rozdielov v priestore spolupráce, urýchlenie miery rastu udržateľných sektorov a aktivít, zvýšenie výšky ekonomických a neekonomických tokov a transakcií medzi silnými a slabšími regiónmi, atď. Je potrebné zdôrazniť, že v tomto momente sa tieto indikátory javia ako nekvantifikovateľné.

Záverom je potrebné podčiarknuť, že hodnotenie ex-ante identifikovalo zoznam indikátorov na úrovni opatrenia prostredníctvom ktorých sa bude hodnotiť účinnosť programu a monitorovať implementácia. Indikátory boli vybrané podľa metodológie podľa Európskej komisie.

Spoločné štruktúry, implementácia a manažment

Uskutočnili sa široké rokovania medzi štyrmi členskými štátmi CADSES na dosiahnutie uspokojivej dohody – v rámci pravidiel Európskych spoločenstiev pre INTERREG III C – týkajúce sa špecifických úloh, zloženia a lokality spoločných štruktúr pre spoluprácu. Multiúrovňový riadiaci systém programu, ktorý bol definovaný, je nepochybne zložitý. Navyše, pokiaľ nie je vytvorený silný a skutočne nadnárodný prístup k spolupráci, môže dôjsť ku konfliktu medzi cieľmi účinnosti riadenia (v zmysle nákladov, informácií, podpory pre nečlenské krajiny, kvality podporovaných a financovaných projektov, homogénnosť postupov, dodržiavanie lehôt pre platby) a kapacitou prác dohodnutých inštitúcií. Bude potrebné zabrániť prekrývanie funkcií a služieb nadnárodných a národných technických jednotiek.

V hodnotení ex-ante bola vypracovaná analýza vhodnosti a účinnosti rozhodnutí o implementácii a spoločných štruktúrach identifikáciou niektorých kvalitatívnych kritérií a overení, ako výbery postupov a riadiacich štruktúr programu prispieje k ich dosiahnutiu. Navyše sa uskutočnilo hodnotenie postupov pre výberové kritériá s ohľadom na konformnosť týchto kritérií s referenčným rámcom vytvoreným špecifickými cieľmi CADSES, stratégiami a princípmi spolupráce a cieľmi účinnosti a efektívnosti.

PRÍLOHA 2: INDIKÁTORY MONITOROVANIA

Indikátory príslušné pre tento Program Iniciatívy Spoločenstva INTERREG je potrebné rozlíšiť pre 4 rôzne úrovne:

- úroveň programu a priority (v programe)
- úroveň opatrenia a projektu (obe obsiahnuté v doplnku programu).

Indikátory dopadu/výsledku – za účelom adekvátneho zobrazenia očakávanej rôznosti – je potrebné pripraviť „zdola nahor“ začínajúc od úrovne projektov. Preto indikátory na úrovni programu a priority vychádzajú zo súhrnných informácií získaných na úrovni projektu a opatrenia. Takýto súbor konzistentných indikátorov poskytne základ pre kvalitatívne

hodnotenie projektov a dopad programu ako celku. Monitorovací postup a informácie o dopadoch projektu tu zozbierané vytvoria solídny základ pre strednodobé hodnotenie a hodnotenie programu ex-post. Opis monitorovacích indikátorov na úrovni projektu a opatrenia bude časťou doplnku programu.

Základná sada kontextu, programovej štruktúry, indikátorov dopadu a výsledku použitá v monitorovacom postupe môže obsahovať nasledujúce informácie (len indikatívne, ktoré budú ďalej rozvíjané počas implementácie programu):

ZOZNAM MOŽNÝCH INDIKÁTOROV	MOŽNÝ ZDROJ*	FREKVENCIA ZBERU ÚDAJOV
INDIKÁTORY KONTEXTU		
VŠEOBECNÉ INDIKÁTORY KONTEXTU		
• Populácia v oblasti CADSES (v tisícoch)	externý	ex-ante
• Oblasť línie B CADSES v km ²	externý	ex-ante
INDIKÁTORY KONTEXTU SÚVISIACE SO SOCIÁLNOU A EKONOMICKOU KOHÉZIOU		
• HDP per capita troch najchudobnejších regiónov EU-CADSES	Externý	Ročne
• HDP per capita troch najbohatších regiónov EU-CADSES	Externý	Ročne
• Priemerný HDP per capita v EU	Externý	Ročne
• Priemerný HDP per capita podľa členov EU začlenených v CADSES	Externý	Ročne
• Priemerný HDP per capita podľa regiónov nečlenov EU v CADSES	Externý	Ročne
• Miera nezamestnanosti (počet nezamestnaných / pracovná sila x 100) v členských štátoch EU začlenených v CADSES	Externý	Ex-ante a ex-post
• Miery nezamestnanosti (počet nezamestnaných / pracovná sila x 100) v prístupujúcich krajinách	Externý	Ex-ante a ex-post
INDIKÁTORY KONTEXTU SÚVISIACE S ÚZEMNÝM ROZVOJOM MIEST		
• Pomer populácie žijúcej vo veľkých mestách k celkovej populácii (v %)	Externý	Ex-ante a ex-post
INDIKÁTORY KONTEXTU SÚVISIACE S DOPRAVNÝMI SYSTÉMAMI		
• Počet a dĺžka trás TEN/TINA prekračujúcich hranice (podľa spôsobu dopravy)	Externý	Ex-ante, strednodobé a ex-post
INDIKÁTORY KONTEXTU SÚVISIACE S UDRŽATELÝM PRÍRODNÝM PROSTREDIEM A RIADENÍM ZDROJOV		
• Chránené oblasti (v % a km ²)	Interný /externý	Ex-ante a ex-post
• Obnoviteľná energia / celková dodávka energie v CADSES	Externý	Ex-ante a ex post
• Percento území ohrozenými povodňami	externý	ex-ante
INDIKÁTORY ŠTRUKTÚRY PROGRAMU		
• Projekty podľa čísla, názvu, priority, opatrenia, štátnej príslušnosti vedúceho partnera a rozpočtu (ERDF, celkový rozpočet)	Interný	Priebežne
• Projekty podľa dátumu schválenia, kontrahovania, začatia a trvania	Interný	Priebežne
• Celkový rozpočet, záväzky ERDF, platby a žiadosť o platby podľa priorít a opatrenia	Interný	Priebežne
• Počet vedúcich partnerov podľa krajiny a regiónu	Interný	Priebežne
• Počet partnerov projektu podľa krajiny a regiónu	Interný	Priebežne
• Účasť na projektoch podľa krajiny	Interný	Priebežne
• ERDF – záväzky podľa štátnej príslušnosti partnerov projektu	Interný	Priebežne
• Projekty podľa celkového rozpočtu, podielu veľkých a podielu malých projektov	Interný	Priebežne
INDIKÁTORY DOPADU NA ÚROVNI PROGRAMU		
• Počet projektov zameraných na štyri strategické ciele	Interný	Priebežne
• Počet projektov začleňujúcich nečlenské štáty	Interný	Priebežne
• Počet projektov kofinancovaných regionálnou a miestnou administratívou	Interný	Priebežne
INDIKÁTORY VÝSLEDKU NA ÚROVNI PROGRAMU		
• Počet nadnárodných štúdií	Interný	Priebežne
• Počet nadnárodných sietí	Interný	Priebežne
• Počet štúdií vyváženeosti pre investície	Interný	Priebežne
• Počet osôb začlenených do vzdelávacích opatrení	Interný	Priebežne
• Počet workshopov	Interný	Priebežne
• Počet účastníkov začlenených v nadnárodných projektoch	Interný	Priebežne
• Počet pilotných akcií a demonštračných projektov	Interný	Priebežne
INDIKÁTORY DOPADU / VÝSLEDKU NA ÚROVNI PRIORITY		

• Počet príkladov najlepšej praxe vypracovaných v každej priorite	Prehľad	Strednodobo a ex-post
PRIORITA 1: Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie		
• Počet spoluprác medzi kľúčovými aktérmi politik územného rozvoja	Interný	Priebežne
• Počet projektov týkajúcich sa zmiernenia nerovností medzi mestskými a vidieckymi oblasťami	Interný	Priebežne
• Počet projektov podporujúcich polycentrické osídľovanie	Interný	Priebežne
PRIORITA 2: Zlepšenie dopravných systémov a infraštruktúry, prístup k informačnej spoločnosti		
• Počet projektov k prístupu k poznatkom a informačnej spoločnosti	Interný	Priebežne
• Počet of multimodálnych dopravných systémov	Interný	Priebežne
PRIORITA 3: Podpora ochrany životného prostredia dobrý manažment prírodného a kultúrneho dedičstva		
• Počet pilotných projektov, ktoré umožňujú hodnotenie účinkov ľudských ekonomických aktivít na udržanie krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva za účelom vytvorenia účinnejších postupov a metodológií	Prehľad	Strednodobo a ex-post
• Počet projektov podporujúcich integrované vodné hospodárenie	Interný	Priebežne
• Počet projektov podporujúcich prevenciu proti povodňam	Interný	Priebežne
• Počet projektov pre prístup k informačnej spoločnosti, výskum a rozvoj	Interný	Priebežne
PRIORITA 4: Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia rizík		
• Počet projektov na ochranu environmentálnych tovarov, prírodného dedičstva a prevenciu rizík (napr. regióny povodí riek, pobrežné zóny)	Interný	Priebežne
• Počet environmentálnych plánov / koncepcií / štúdií	Interný	Priebežne

“Označenie “interný” znamená, že projekty majú odovzdávať údaje. “Externý” sú indikátory, ktoré sú konsolidované s externými zdrojmi, ako štatistické regionálne orgány alebo EUROSTAT. Pojem “prehľad” obsahuje údaje získané z rozhovorov. Pojem “priebežne” znamená, že údaje sa zbierajú na základe správ o činnosti projektov, ktoré odovzdáva vedúci partner každých šesť mesiacov a sú budú pričítané v rámci výročných správ a zohľadňované pri strednodobom hodnotení a ex-post hodnotení.

S osobitným odkazom na indikátory kontextu, ich prvá sada bola hodnotená pre regióny členských štátov CADSES, použijúc regionálne štatistické zdroje EUROSTAT (rok 1998). Indikátory sú uvádzané v nasledujúcej tabuľke:

Regionálne indikátory kontextu pre členský štát (rok 1998)

Regióny	Populácia (000)	Plocha v kmq	Populácia hustota	Hrubá miera čistej migrácie	Vek mier závislosti	HDP na obyvateľa	HDP na osobu zamestnanú	Nezamestnanosť miera	Pomer žien v zamestnaní	Zamestnanosť miery	Dlhodobá nezamestnanosť
AT11 Burgenland	277,5	3.964	70,00	3,70	42,04	13.911	32.337	3,32	43,80	58,93	24,90
AT12 Niederösterreich	1.534,6	19.183	80,00	3,30	38,17	18.482	42.741	3,09	46,60	60,22	39,10
AT13 Wien	1.598,9	415	3.852,80	1,91	33,06	32.909	73.180	5,86	49,00	61,32	71,50
AT21 Kärnten	564,2	9.530	59,20	1,13	36,76	18.506	45.989	4,75	43,70	54,98	14,00
AT22 Steiermark	1.204,2	16.384	73,50	0,54	37,03	18.219	43.556	4,14	45,40	55,81	37,50
AT31 Oberösterreich	1.375,4	11.981	114,80	1,90	34,34	21.201	48.587	2,66	47,70	61,40	7,70
AT32 Salzburg	513,9	7.157	71,80	2,82	30,15	25.233	55.723	3,43	51,80	64,14	4,10
AT33 Tirol	663,9	12.646	52,50	1,34	30,45	22.911	53.070	4,74	47,50	58,80	6,90
AT34 Vorarlberg	346,1	2.600	133,10	0,23	28,92	22.591	51.357	3,45	46,00	58,62	18,30
DE11 Stuttgart	3.893,4	10.557	368,80	0,80	37,51	26.271	55.912	4,93	49,20	60,47	55,50
DE12 Karlsruhe	2.663,4	6.920	384,90	1,85	38,71	27.012	59.242	5,81	45,10	59,87	53,60
DE13 Freiburg	2.110,6	9.355	225,60	2,50	39,00	21.322	49.114	5,24	47,50	57,87	52,90
DE14 Tübingen	1.744,0	8.916	195,60	1,11	36,65	22.107	50.695	4,54	49,00	56,89	51,70
DE21 Oberbayern	3.994,0	17.533	227,80	0,27	36,59	32.588	66.448	4,02	52,10	56,67	47,20
DE22 Niederbayern	1.160,6	10.326	112,40	3,59	38,57	19.875	46.101	4,76	48,70	54,85	36,00
DE23 Oberpfalz	1.066,9	9.690	110,10	3,49	38,80	19.017	42.520	5,35	47,50	58,04	48,40
DE24 Oberfranken	1.113,7	7.232	154,00	1,54	42,96	21.071	45.780	6,51	48,10	56,06	48,80
DE25 Mittelfranken	1.678,0	7.245	231,60	0,97	39,60	23.954	50.000	6,43	46,50	54,79	52,60
DE26 Unterfranken	1.328,4	8.532	155,70	1,04	39,73	20.118	46.352	5,57	45,70	52,66	48,20
DE27 Schwaben	1.734,8	9.993	173,80	1,48	39,42	20.792	46.864	4,74	49,40	54,55	48,10
DE3 Berlin	3.414,3	890	3.835,40	6,23	33,35	20.654	49.228	13,71	45,50	52,19	46,50
DE4 Brandenburg	2.581,7	29.471	87,60	10,21	37,72	14.279	37.270	15,96	46,30	58,51	39,80
DE8 Mecklenburg-Vorpommern	1.803,3	23.179	77,80	2,05	36,73	14.289	36.712	17,49	44,00	57,49	39,60
DED1 Chemnitz	1.663,1	6.096	272,80	3,37	47,17	12.782	32.426	16,20	44,05	41,01	41,40
DED2 Dresden	1.741,6	7.931	219,60	2,82	43,26	14.981	36.637	20,88	40,50	42,37	44,70
DED3 Leipzig	1.101,6	4.385	251,20	0,67	41,79	16.055	37.995	20,58	39,60	43,39	42,20
DEE1 Dessau	562,3	4.279	131,40	5,29	42,74	12.983	36.077	18,89	42,20	37,01	41,70
DEE2 Halle	890,2	4.429	201,00	5,07	42,29	15.093	38.741	7,38	44,90	34,22	45,60
DEE3 Magdeburg	1.237,2	11.738	105,40	4,97	41,03	13.242	35.583	14,34	46,50	31,15	40,50
DEG Thüringen	2.470,1	16.176	152,70	1,98	40,05	14.137	35.337	11,70	47,00	42,76	37,70
GR11 Anatolíki Makedonia, Thraki	562,1	14.159	39,70	1,04	46,20	11.193	22.032	11,74	27,10	48,58	50,90
GR12 Kentriki Makedonia	1.795,7	18.803	95,50	2,90	39,19	13.654	28.677	14,57	29,10	56,71	47,10
GR13 Dytiki Makedonia	303,3	9.449	32,10	1,19	45,01	12.113	28.725	12,81	28,60	43,82	54,60
GR14 Thessalia	742,9	14.043	52,90	1,17	45,68	11.604	23.451	13,87	39,00	47,91	61,10
GR21 Ipeiros	372,7	9.202	40,50	6,54	47,04	8.452	24.070	5,53	31,60	53,46	64,60
GR22 Ionia Nisia	202,8	2.307	87,90	8,62	50,19	11.267	23.122	11,76	27,40	48,41	33,90
GR23 Dytiki Ellada	737,4	11.345	65,00	3,28	42,15	10.638	25.546	14,24	34,10	48,76	61,30
GR24 Sterea Ellada	662,7	15.556	42,60	1,21	46,23	17.018	47.941	7,56	32,40	55,47	64,40
GR25 Peloponnisos	669,9	15.507	43,20	1,22	52,63	10.648	26.436	12,54	23,20	47,99	55,30
GR3 Attiki	3.449,5	3.808	905,80	1,09	37,08	14.920	26.638	11,28	34,80	47,65	57,80
GR41 Voreio Aigaio	183,5	3.839	47,80	1,13	59,51	12.295	28.944	7,32	42,60	48,12	57,50
GR42 Notio Aigaio	270,8	5.289	51,20	1,26	35,71	15.535	32.616	7,26	42,00	38,38	25,30
GR43 Kriti	563,0	8.341	67,50	1,22	41,39	13.496	24.094	5,20	42,00	35,62	47,50
IT2 Lombardia	9.008,9	23.871	377,40	5,26	39,51	27.234	53.262	3,86	40,10	63,18	13,00
IT31 Trentino-Alto Adige	926,9	13.611	68,10	4,07	37,75	27.517	53.916	4,92	36,10	65,66	30,20
IT32 Veneto	4.478,4	18.362	243,90	4,79	39,88	24.031	48.369	5,58	34,60	67,89	32,60
IT33 Friuli-Venezia Giulia	1.184,3	7.843	151,00	4,06	47,58	22.941	48.013	4,84	39,70	63,13	27,00
IT4 Emilia-Romagna	3.953,4	22.123	178,70	7,41	50,29	26.170	49.602	8,18	33,70	64,15	42,60
IT52 Umbria	832,2	8.457	98,40	5,40	52,01	19.715	44.973	6,52	35,70	62,54	47,50
IT53 Marche	1.453,2	9.694	149,90	5,93	50,08	20.317	43.504	13,18	29,00	60,47	68,30
IT71 Abruzzo	1.276,7	10.792	118,30	3,22	46,68	16.879	41.835	16,61	25,10	69,20	65,80
IT72 Molise	329,4	4.439	74,20	0,07	49,11	15.886	42.636	23,67	19,10	60,40	73,00
IT91 Puglia	4.088,2	19.357	211,20	2,90	35,67	13.153	38.966	17,31	22,80	59,29	56,20
SPOLU	86.079,8	568.932,7	151,30								
Rakúsko	8.078,7	83.860,1									
Nemecko	39.953,2	214.874,4									
Grécko	10.516,3	131.648,4									
Talian	27.531,6	138.549,8									

PRÍLOHA 3: SPOLOČNÝ PROGRAMOVACÍ PROCES

Na základe spoločných skúseností a štruktúr spolupráce programovacieho obdobia 1997-1999 v programe CADSES – INTERREG II C prípravné práce pre Program Iniciatívy Spoločenstva CADSES – INTERREG III B začali v zime 1999. Národní koordinátori začali diskusie o stratégiách budúcej Nadnárodnej spolupráce v rámci výborov CIP CADSES – INTERREG II C.

Najdôležitejšie národné, regionálne a mestské orgány, ako aj príslušné národné inštitúcie zodpovedné za financovanie sa zúčastnili procesu diskusií, ako aj ďalších návrhov a iniciatív súvisiacich so záležitosťami územného rozvoja v CADSES.

Tieto prípravné práce boli základom spoločného programovacieho procesu, ktorý začal v januári 2000 počiatkovým stretnutím národných programových koordinátorov členských krajín a prístupujúcich krajín vo Viedni. Na prvom stretnutí Spoločného programovacieho výboru (Joint Programming Committee – JPC) v Budapešti v apríli 2000 bola vymenovaná Technická pracovná skupina pre programovanie (Technical Working Group Programming – TWP) s mandátom vypracovať návrh programového dokumentu. Technická pracovná skupina pre programovanie pozostávala z 5 členov Spoločného sekretariátu (z Rakúska, Nemecka, Maďarska, Grécka, Talianska) a štyroch zástupcov národných sekretariátov v tom čase nečlenských štátov (Česká republika, Rumunsko, Slovinsko, Poľsko).

Spoločné práce na programe je možné charakterizovať ako kontinuálnu a začlenenú spoločnú diskusiu. Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad najdôležitejších stretnutí tohto spoločného procesu.

22. januára 2000	Nadnárodné úvodné stretnutie národných programových koordinátorov z členských a prístupujúcich krajín pre INTERREG III B CADSES vo Viedni
6. apríla 2000	1. stretnutie Spoločného programovacieho výboru INTERREG III B CADSES v Budapešti
22. mája 2000	Workshop národných programových koordinátorov členských a prístupujúcich krajín pre INTERREG III B CADSES a Alpský priestor o „Spoločnom manažmente programu“ vo Viedni
23. mája 2000	1. stretnutie Technickej pracovnej skupiny pre programovanie vo Viedni
6.-7. júna 2000	Seminár „INTERREG III B CADSES a európske regióny v Terste“ o prioritách a opatreniach programu
19. júna 2000	2. stretnutie Spoločného programovacieho výboru INTERREG III B CADSES v Budapešti
4. septembra 2000	2. stretnutie Technickej pracovnej skupiny pre programovanie v Krakove
5. septembra 2000	Stretnutie národných programových koordinátorov INTERREG III B CADSES a Baltského mora a národných inštitúcií PHARE o projekte Nadnárodnej koordinácie a financovaní územného rozvoja v krajinách PHARE, v Krakove
11.-12. septembra 2000	Stretnutie národných programových koordinátorov INTERREG III B CADSES o „Spoločných štruktúrach riadenia programu“ v Koperi
26. septembra 2000	3. stretnutie Spoločného programovacieho výboru INTERREG III B CADSES v Berlíne
30.-31. októbra 2000	4. stretnutie Spoločného programovacieho výboru INTERREG III B CADSES v Aténach, s účasťou Hodnotiteľa ex ante
7. novembra 2000	Stretnutie národných programových koordinátorov INTERREG III B CADSES členských štátov v Ríme, s účasťou Hodnotiteľa ex-ante
30. novembra – 1. decembra 2000	Stretnutie národných programových koordinátorov INTERREG III B CADSES vo Viedni, s účasťou Hodnotiteľa ex-ante

Okrem týchto workshopov, seminárov a stretnutí sa uskutočnili mnohé diskusie na úrovni expertov a programových koordinátorov ako aj informačné a koordinačné práce na medziministerskej úrovni.

Takisto k Riadiacemu výboru bola v Berlíne 18. marca 2003 vytvorená task force skupina s mandátom riadiť proces zmeny CIP / programového doplnku k Programu susedstva CADSES, pod vedením Riadiaceho orgánu. Koordináciu a prípravu prác zefektívnilo nadnárodné kontaktné miesto vo Viedni rovnakým rozhodnutím Riadiaceho výboru. Účastníkmi task force skupiny boli členovia Riadiaceho výboru a národní aktéri zo všetkých členských krajín, nečlenských krajín a tretích krajín programovej oblasti. Európska komisia ich podporila aktívne najmä svojou prítomnosťou na týchto stretnutiach. Task force skupina pripravila návrhy Riadiacemu výboru o zmene CIP podľa Príručky na zmenu programov INTERREG a Usmerňovacej nóty pre prípravu Programu susedstva.

30. mája 2003	1. stretnutie task force pre zmenu CIP CADSES, v Benátkach, Taliansko.
21. júla 2003	2. stretnutie task force pre zmenu CIP CADSES, v Ľubľane, Slovinsko.
29. októbra 2003	3. stretnutie task force pre zmenu CIP CADSES, vo Varšave, Poľsko.
12. marca 2004	4. stretnutie task force pre zmenu CIP CADSES, v Budapešti.

PRÍLOHA 4: ŠTÁTNA POMOC

Členské štáty neposkytnú štátnu pomoc v rámci Programu susedstva INTERREG III B CADSES.

č. opatrenia OP	názov opatrenia pomoci	č. štátnej pomoci	referencia	trvanie

Poznámka:

V súlade so svojimi povinnosťami podľa čl. 34 (1) (g) nariadenia Rady č. 1260/1999, Riadiaci orgán bude aktualizovať horeuvedenú tabuľku štátnej pomoci a bude informovať Komisiu o zmene tabuľky. Zavedenie novej schémy pomoci alebo pomoci ad hoc vyžaduje zmenu pomoci formálnym rozhodnutím Komisie. Odkladná doložka týkajúca sa štátnej pomoci sa uplatňuje na opatrenia, ktoré obsahujú štátnu pomoc, ktorá je predmetom príslušných opatrení alebo dosiaľ nebola autorizovaná Komisiou.

PRÍLOHA 5: SYNTÉZA ZÁVEROV A ODPORÚČANÍ

Nasledujúce tabuľky poskytujú prehľad dosiahnutého:

1. pozícia Komisie ku zmene Programu susedstva CADSES INTERREG III B;
2. závery a odporúčania strednodobého hodnotenia a
3. zmeny požadované Interservice Consultation 3659 boli zohľadnené pri revízii CIP

Tabuľka 1: Význam pozície Komisie ku zmene "Programu susedstva CADSES INTERREG III B"

	Významné pre		Poznámky
	CIP	PC	
I. Všeobecné pripomienky			
"Program CADSES INTERREG III B" by mal byť uvádzaný v celom dokumente ako "Program susedstva CADSES"	👍		

	Významné pre		Poznámky
	CIP	PC	
INTERREG III B".			
Je žiadateľné získať podporné listy poskytujúce podporu pre koncepciu a priority programu od orgánov krajín CARDS a Tacis pred záverečným súhlasom Komisie s programom.			Nie je významné pre CIP a doplnok programu
II. Kapitoly programu			
Právny základ			
Prosíme, zmeňte citácie nasledovne: - <u>Nariadenie Komisie COM (2004) 448 final, 10. marca 2004,</u> ktorým sa mení nariadenie 1685/2000, ktorým sa stanovujú pravidlá pre implementáciu nariadenia Rady 1260/1999 v súvislosti s oprávnenosťou výdavkov kofinancovaných zo štrukturálnych fondov (ďalej len "Nariadenie o oprávnenosti") (Prosíme, vymažte text súvisiaci s nariadením COM 1685/2000) - <u>Oznámenie Komisie COM (2001) 437 final, 25. júla 2001,</u> o vonkajších - <u>Oznámenie Komisie COM (2003) 104 final, 11. marca 2003</u> "Širšia Európa" - <u>Oznámenie Komisie COM (2003) 393 final, 11. júla 2003</u> "Budovanie cesty" <u>Usmerňovacia nóta EC</u> týkajúca sa	☺		
Úvodná kapitola			
Obálka: správny názov " Program susedstva CADSES INTERREG III B "	☺		
Strana 2 kapitoly pred úvodom: Prosíme, uveďte názov kapitoly.	☺		
" Spoločný programovací výbor " – toto nie je úradný názov výboru v rámci CADSES; mal by sa nazývať : Monitorovací výbor CADSES – citujúc všetkých členov výboru.	☺		
V celom dokumente: Federálna republika Južoslávia (FRY) by sa mala nahradiť Srbsko a Čierna Hora, ak sa nevzťahuje na názov úradného dokumentu pred februárom 2003.	☺		
Dátum uplatnenia pre zmenu: tu by mal byť uvedený úradný súhlas Monitorovacieho výboru (MC) dňa 12. decembra 2003 v Berlíne.	☺		
Tabuľka obsahu: prosíme zmeňte chýbajúce čísla strán	☺		

Úvod:			
Strana 1: V úvode dokumentu by mohol byť predstavený opis rámcu Politiky susedstva vložením napríklad nasledujúceho textu (...)	👍		
Bolo by vítané ak by dokument stručne opisoval ako zavedenie Programu susedstva ovplyvnilo rozvoj programu. Bol by tu opis a uvedené príklady ako a kde program bol vytvorený a menený počas procesu a ukázané ako tieto nové aspekty boli zohľadnené.	👍		
V analýze uvedenej oblasti programu by malo byť zaistené vyrovnané hodnotenie a začlenenie krajín CARDS a Tacis do programu. S ohľadom na širokú škálu krajín zúčastňujúcich sa v programe sa odporúča vyrovnať analýzu medzi jednotlivými regiónmi / zoskupeniami krajín harmonizovanejším spôsobom.	👎		Odmietnuté TF Enlargement
Strana 2: Od opisu oblasti programu a analýzy SWOT – administratívne hranice, by malo byť jasné, že krajiny CARDS a Tacis sa zúčastňujú na programe.	👍		
Strana 3: Malo by byť spomenuté, že aktivity financované pod INTERREG III B by mali byť koherentné s aktivitami stanovenými v Operačných programoch Rámcov podpory Spoločenstva. Je tu rozsah doplnkových aktivít a koordinácie v mnohých oblastiach ako je doprava, životné prostredie, obnova miest.	👍		
Strana 6, Tabuľka 1: Krajiny a regióny v CIP Programe susedstva CADSES INTERREG III B Geografická oprávnenosť programu by mala byť potvrdená. Pre Program susedstva CADSES by mala byť oprávnená celá Moldavská republika. Akékoľvek obmedzenie rozsahu programu v Moldavsku musí byť navrhnuté a schválené s moldavským partnerom.	👍		
Na základe potvrdenia nasledujúcich oblastí v Ukrajine sú oprávnené: <i>Lutsk, Lvov, Zakarpatská, Ivano-Frankovská, Černivetská a Odeská oblasť</i> . Dodatočne môžu byť regióny susediace s hraničnými regiónmi, napr. oblasť Ternopil považované za oprávnené.	👍		
Prosíme, všimnite si, že taliansky región "Basilicata" nemôže byť považovaný za oprávnený lebo nie je navrhnutý pre program INTERREG III B CADSES v prílohe III smerníc INTERREG. Avšak členské štáty a ich regióny môžu podávať Komisii riadne overené žiadosti na zmeny týchto zoskupení.	👎		Zaradenie Basilicata je predmetom potvrdenia EU COM. Taliansko bude iniciovať prijatie potrebných krokov.
Kapitola 3: Strategická koncepcia pre INTERREG III			
Strana 26, 3.2 "Agenda 2000 a Predvstupová stratégia" Prosíme zmeňte odsek nasledovne: PHARE (Bulharsko a Rumunsko Akcia pre reštrukturalizáciu hospodárstva) (...)	👍		
Strana 27 "ISPA" a "SAPARD": ISPA a SAPARD končia v budúcich rokoch. Preto sa navrhuje prepracovať časť 3.2 aby to vyjadrovala.	👎		Skutočne stále správne. Budúca ISPA a SAPARD nie je zatiaľ jasná.

<p>Strana 28/ 29 “Pakt stability pre juhovýchodnú Európu a CARDS” Na strane 29 podkapitola o Pakte stability a CARDS by sa mala rozdeliť na dve odlišné podkapitoly: CARDS by mal byť prvý a mal by sa prezentovať v kontexte Procesu stabilizácie a pridruženía – ako je navrhované v nasledujúcom texte : (...)</p>			
<p>Strana 29:“Tacis” Sekcia súvisiaca s Tacis by mala byť revidovaná, lebo obsahuje množstvo nesprávnych prehlásení v súvislosti s programom a jeho fungovaním. Ďalšie informácie budú poskytnuté počas stretnutia skupiny task force v Budapešti 12. marca 2004.</p>			
<p>Strana 36: “Doprava” Práca CADSES v oblasti infraštruktúr by mala zohľadňovať prácu Riadiacej skupiny s vysokou súvislosťou pre západobalkánske regióny. Vid: http://www.seerecon.org/infrastructure/</p>			
<p>Strana 37: Bod 3.6 “Súlady s politikami a programami EU”, sekcia “Štátna pomoc”, by mala byť zmenená nasledovne: (...)</p>			
<p>Kapitola 4: Priority a Opatrenia</p>			
<p>Za účelom dosiahnutia cieľov Politiky susedstva a zohľadnenia charakteristík účastníkov financovaných Tacis a CARDS z nových nezávislých štátov (WNIS) a Balkánu. Sú rôzne návrhy, napr.: integrovať tento aspekt do už existujúceho opisu opatrení a súčasne poskytnúť jasnejšie zameranie plánovaných aktivít. Inou možnosťou by mohlo byť rozvíjať jedno alebo dve osobitné opatrenia na základe programu odrážajúc priority susedstva. Tie by mali spĺňať požiadavky a ciele Oznámenia o susedstve a zamerať sa na jednu alebo dva ciele uvedené nižšie. Opatrenia by mohli byť napr. “Pracovať spoločne so zameraním sa na spoločné výzvy” (oblasti budú definované – napr. životné prostredie, zdravotníctvo a prevencia proti trestnej činnosti) a “Zabezpečenie účinných a bezpečných hraníc”. Osobitné opatrenia by zahŕňali osobitný aspekt, že vždy budú začleňovať partnera financovaného z programov Tacis alebo Cards.</p>			<p>O tomto odporúčaní sa bude diskutovať pri revidovaní doplnku programu</p>
<p>Strana 47-48: Opatrenie 1.4 “Územný vplyv imigrácie” Odporúča sa prepracovať túto sekciu ako je uvedené nižšie. Osobitne nasledujúce časti podčiarknuté v texte: <i>Rozvoj politik územnej bezpečnosti</i> ... Bezpečnosť potrieb imigrantov na jednej strane a obyvateľov na strane druhej bude vo väčšine prípadov rôzna. Očakávaná a vnímanie môže byť dokonca v rozpore, t.j. že bezpečnosť pre jednu skupinu môže byť považovaná za zdroj neistoty pre inú skupinu”.</p>			
<p><i>Sociálna inklúzia a možnosti</i> “... Je strategicky významné začať pracovať s týmito sociálnymi skupinami v komunite imigrantov, u ktorých je tendencia posudzovať ich ako škodlivých pre sociálnu stabilitu, keďže sú vnímaní – alebo sa skutočne dostávajú – do bludného kruhu vykorisťovania a organizovanej trestnej činnosti.”</p>			
<p>Strana 55, Opatrenie 4.1: “Podpora ochrany životného prostredia a manažmentu zdrojov” Text štvrtého odseku by mal byť zmenený nasledovne: (...)</p>			

Kapitola 5: Indikatívny finančný plán			
Prosíme pridať nasledujúcu vetu: <i>“V prípade investícií do firiem príspevkov z fondov bude v súlade s hornými hranicami miery pomoci a kombináciami pomoci stanovenými v oblasti štátnej pomoci.”</i>	☺		
Ak sa pridávajú niektoré indexácie fondov k Programu susedstva mali by sa aktualizovať finančné údaje.	☺		
Text za finančnými tabuľkami má byť zmenený nasledovne: <i>“Predpokladá sa, že všetky nečlenské štáty zúčastňujúce sa na partnerstve CADSES prispejú k programu využitím národných zdrojov, zdrojov PHARE, Tacis, CARDS alebo iných zdrojov. Národné zdroje prispievajú k programu ako národné zdroje kofinancovania pre finančné nástroje PHARE a iné nástroje EU od prvej výzvy pre podávanie návrhov.”</i>	☺		
POZNÁMKA: Maďarsko, Česká republika a Poľsko sú od 1. mája 2004 členskými štátmi. Bolo zdôraznené, že od 1. januára 2004 účasť nových členských štátov v novej výzve CADSES pre podávanie návrhov môže byť podporovaná len z fondov INTERREG III B (nie PHARE). Osobitne nové členské štáty nemôže využívať fondy PHARE 2003 (alebo predchádzajúce roky) ako náhradu národného kofinancovania projektov CADSES 2004-2006.	☞		Rozumie sa, že nové členské štáty nebudú využívať PHARE ako náhradu národného kofinancovania
Finančnú tabuľku je potrebné revidovať. Pôvodné rozdelenie programu CADSES bolo 126 716 400 Euro ERDF. Vzhľadom na dodatočné pridelenie (36 710 592 Euro ERDF) od nových členských štátov, celková dostupná suma by mala byť: 165 426 992 Euro. Ale v oficiálnej verzii zmeneného programu sa uvádza celková suma 184 041 981 Euro.	☺		
Kapitola 6: Inštitúcie pre riadenie programu – spoločné štruktúry pre spoluprácu			
Strana 71, 6.9 “Spolupráca členských a nečlenských štátov v programe” Táto kapitola sa modifikuje v súlade s prístupom susedstva ako je vyjadrený v oznámení “Budovanie cesty pre nový nástroj susedstva” a “Usmerňovacia nóta pre prípravu Programu susedstva”. Osobitne je potrebné revidovať opis štatútu členov vo výboroch. Vzhľadom na vyššie uvedené dokumenty partneri majú vo výboroch rovnaký štatút.	☺		
Kapitola 7: Postupy riadenia programu			
Strana 73: 7.1.2 “Koordínacia INTERREG a predvstupových nástrojov” Keďže koordinácia financovania sa nezameriava len na predvstupové krajiny, navrhuje sa premenovať túto kapitolu na “Koordínacia INTERREG a iných finančných nástrojov EU” . Opis nástrojov a ich koordinácia by mala byť opísaná koherentnejšie a komplexnejšie. Je potrebné, aby boli možnosti CARDS, Tacis a PHARE boli primerane uvedené. Záležitosť kde každá krajina má stanoviť svoje vlastné národné smernice nie je jasná.	☺		

<p>Strana 78: 7.2.5: “Kritériá výberu projektu” Kritériá pre výber projektov sú podrobne uvedené na úrovni programu. Aby zodpovedali kritériám pre programy Tacis a CARDS, ktoré vychádzajú z požiadaviek PRAG, je potrebné výberové kritériá v rámci Programu susedstva CADSES INTERREG III B zmeniť. Keďže je to možné len na základe usmernení pre prístup susedstva pre programy Tacis a CARDS – ktoré dosiaľ neboli zverejnené – navrhuje sa znížiť informácie o tomto predmete na minimum s odkazom, že ďalšie informácie budú uvedené v doplnku programu. Navrhuje sa zmeniť text v bodoch 4 a 5 nasledovne (...)</p>		☞	Kritériá pre výber projektov budú prediskutované počas revízie doplnku
<p>Strana 79: 7.2.6: “(Hodnotenie uplatňovania kofinancovania” a “7.2.7. “Rozhodnutie o kofinancovaní z fondov ERDF” Prosíme pridajte osobitný bod o súlade s politikou hospodárskej súťaže podľa odsekov 7.2.6 a 7.2.7 Programu susedstva uvádzajúc súlad žiadostí o projekty s “Ustanoveniami o štátnej pomoci článku 87 a 88 Zmluvy ES”</p>	👍		
<p>Strana 81, 7.2.9: “Hodnotenie (predbežné a konečné) účtovných závierok” Pripomína sa zodpovedným orgánom, že ak schémy štátnej pomoci spadajú pod SME, vzdelávanie a zamestnanosť, použijú sa nariadenia pre blokovú výnimku pred vstupom dotknutých prístupujúcich krajín, tieto schémy by mali byť oznámené Komisii na základe predbežného postupu pre jestvujúcu pomoc. Ak sa zodpovedné orgány rozhodnú poskytnúť pomoc podľa pravidla de minimis v rámci tohto programu, budú mať povinnosť vytvoriť primeraný postup na zabezpečenie kontroly kumulácie pomoci de minimis a inej pomoci od štátu, Európska komisia žiada negociačný mandát na uvedenie potreby vytvorenia monitorovacieho systému obsahujúceho informácie o celej štátnej pomoci poskytnutej podľa tohto programu. Tieto informácie by mali byť rozpisované na jednotlivé podniky a individuálne projekty.</p>	👍		
Prílohy			
<p>Prosíme vložte <u>tabuľku štátnej pomoci</u> do doplnku programu (formát je uvedený nižšie), aby mohla Európska komisia hodnotiť súlad opatrení predpokladaných v programe s pravidlami EU o štátnej pomoci (ako stanovuje článok 18(2)(b) nariadenia Rady (EC) č. 1260/1999 z 21. júna 1999, ktorým sa stanovujú všeobecné pravidlá pre štrukturálne fondy). Konečná verzia dokumentov o štrukturálnych fondoch nemôže slúžiť na získanie súhlasu Európskej komisie kým k nim nebude pripojená tabuľka o štátnej pomoci.</p>	👍		

- 👍 významné
- ☹ nevýznamné
- ☞ vid' poznámku

Tabuľka 2: Význam hlavných záverov a odporúčaní strednodobého hodnotenia CADSES

	Významné pre		Poznámky
	CIP	PC	
4.1 Hodnotenie analýzy SWOT			
1) Modifikovať analýzu SWOT CIP CADSES v koordinácii s požiadavkami nového Programu susedstva.	👉		Odmietnuté TF pre rozšírenie
4.2 Konzistencia programovej stratégie			
1) Modifikovať hlavné strategické koncepcie CIP CADSES v očakávaní blížiaceho sa rozšírenia a koordinovať výstupy nového Programu susedstva.	👍		
5. KVANTIFIKÁCIA CIEĽOV			
1) Naliehavú akciu vyžaduje Riadiaci orgán zameranú na obchádzanie kvantifikácie indikátorov výstupov, výsledkov a dopadov na zabezpečenie účinného monitorovania programu. Vyžaduje sa osobitná pozornosť súvisiaca s prepojením kvantifikovaných indikátorov na úrovni opatrenia priamo s indikátormi výstupov a výsledkov.			Nie je relevantné pre CIP a doplnok
6. PROGRES PROGRAMU			
Z dostupných informácií pre hodnotiteľa o každom schválenom projekte (viď príloha, tabuľka A1), projekty doteraz schválené sú konzistentné so všeobecnými zámermi CADSES. Avšak hodnotenie podľa registrovaného dopytu na 2. výzvu ukazuje, že osobitné ciele týkajúce sa územného dopadu imigrácie (M 1.4), rozvoj účinných dopravných systémov a prístup k informačnej spoločnosti (M 2.1) a ochrana a rozvoj prírodného dedičstva (M 3.2) môžu byť príliš ambiciózne a stanovené ciele sa nedosiahnu, preto ak dôjde k zásadnému prehodnoteniu rozdelenia rozpočtu, potom by mohli byť nadbytočné fondy pridelené na lepšiu podporu realizácie iných cieľov programu.	👍		
6.3 Finančný progres a progres výstupov CADSES			
1) Okamžité využívanie celých zdrojov riadiaceho monitorovacieho systému na poskytnutie presných informácií o prograse implementácie.			n.r.
7. KVALITA SPOLOČNÝCH IMPLEMENTAČNÝCH MECHANIZMOV A MONITOROVANIA			
7.1.1 Inštitucionálny a regulačný rámec			
1) V širšom kontexte by jestvujúci regulačný rámec štrukturálnych fondov mal zohľadňovať osobitné problémy riadenia Nadnárodnej spolupráce, verzus zameranie sa najmä na implementáciu v rámci národného kontextu;			n.r.
2) Urýchlenie rozvoja spoločných štandardov výmenou skúseností medzi účastníkmi CADSES a identifikáciou dobrej praxe v rôznych oblastiach know-how (postupy, pracovníci jednotiek, formy, atď.).			n.r.
7.1.2 Zber údajov a informačný tok			
1) Zloženie JTS pri návrhu príručky štandardných postupov CADSES, ktoré obsahujú rôzne formy, dohody, štandardné listy a administratívne postupy pre národné a nadnárodné kontaktné miesta a partnerov projektov pri vypíňaní správ, podpise zmlúv a nárokov na platby;			n.r.
2) Poskytovanie technickej pomoci sa organizuje vo forme špecializovaných seminárov, ktoré pomôžu účastníkom CADSES a vybraným pracovníkom vedúcich partnerov osobitne u nových účastníkov v krajinách EU lepšie pochopiť podstatu pravidiel a pomôcť pri rýchlejšej a			n.r.

	Významné pre		
účinnejšej implementácii jednotlivých projektov.			
7.1.3 Hodnotenie a schvaľovanie projektov			
1) Je potrebné zabezpečiť nezávislosť JTS pri hodnotení žiadostí podľa pravidiel a kritérií stanovených v hodnotiacom manuáli a bez vonkajšieho vplyvu;			n.r.
2) Aj keď Riadiaci výbor zakladá svoje pripomienky na osobitných hodnoteniach využívajúc vstupy národných výborov alebo dokonca nezávislých hodnotiteľov, mal by pri rozhodnutiach o zmene rozhodnutí o výbere voči hodnoteniu / odporúčaní JTS prezentovať jasné argumenty ak je možné podporené druhým prehodnotením nezávislého hodnotiteľa;			n.r.
3) Kritéria pre výber projektov na úrovni opatrenia by mali byť špecifikované a potom kvantifikované spolu s modifikáciou procesu žiadosti.			Budú prediskutované počas revízie doplnku
7.1.4 Monitorovací systém riadenia programu			
1) Okamžitá aktivácia monitorovacieho systému a poskytnutie prístupu a školeniu pre všetky strany začlenené do riadenia a implementácie rozvoja a prevádzky CADSES;			n.r.
2) Riadiaci orgán musí zabezpečiť následné monitorovanie a pravidelnú aktualizáciu všetkých indikátorov programu ako časť monitorovacieho procesu. Indikovanie aj vedúcich partnerov a partnerov projektu, ktorých informácie sú potrebné a musia byť zbierané a ako sa využívajú na meranie výstupov a výsledkov projektov. Toto umožní monitorovanie projektu a dozor na úrovni celkového programu a nie len na národnej úrovni.			n.r.
7.1.5 Kritická implementácia ciest a "míľnikov"			
1) Kontinuálne monitorovanie výkonu Riadiaceho orgánu a JTS prostredníctvom "metriky procesu" a stály dohľad nad administratívnymi postupmi na zlepšenie miery výkonu a tým urýchlenie implementácie programu.			n.r.
7.2 Manažment programu			
7.2.1 Administratívne štruktúry			
V súvislosti s objasnením štruktúr riadenia programu sú nasledovné návrhy: 1) Organizácia stretnutia všetkých jednotiek a orgánov začlenených do riadenia a implementácie CIP, opätovné zameranie, vysvetlenie, opätovné definovanie jestvujúcich štruktúr a rozdelenie úloh využitím poučení zo skúseností v nadnárodnom riešení záležitostí;			n.r.

2)	Kontinuálna snaha a stála pozornosť Riadiaceho orgánu a JTS na zabezpečenie, aby jestvujúce štruktúry boli dobre pochopené, pravidlá a nariadenia sledované a dodržiavané;			n.r.
3)	Proaktívnejšia úloha Platobného orgánu na zvýšenie úrovne uvedomelosti o finančných nutnostiach medzi partnermi projektu;			n.r.
4)	Význam Task Force skupiny pri možnom prispôbení riadiaceho a rozhodovacieho systému CADSES podľa iných flexibilnejších a účinnejších postupov týkajúcich sa iných CIP INTERREG III B (viď odsek 10 tejto správy). Takisto prehľad štruktúry a úloh kontaktných bodov a národných výborov z pohľadu nadchádzajúceho rozšírenia EU ako aj úloha / právomoci krajín, ktoré sa nestanú členskými štátmi EU:			Táto záležitosť zväži TF MTE, ale mala by sa odrážať v iných dokumentoch ako RoP, MoU atď.
5)	V súvislosti s Európskou komisiou je potrebné zväziť najmä nasledovné:			
1.	Stretnúť sa opäť s kľúčovými stranami pri riadení a implementácii CADSES a dosiahnuť model a štruktúru zavedenú pre riadenie programu;			n.r.
2.	Stanoviť dodatočné požiadavky na riadenie programu a prijať viac obmedzení pri sledovaní cieľov a uplatňovaní indikátorov;			n.r.
7.2.2 Manažment spolupráce a koordinácie				
1)	Mobilizácia všetkých začlenených krajín na politickom fóre na vysokej úrovni za účelom prehodnotenia programu a politický nátlak na jeho progres, napr. fórum typu "CBSS", ktoré by mohlo podporiť a ďalej rozširovať CADSES CIP.			n.r.
7.2.3 Spoločné implementačné štruktúry				
1)	Spoločný rozvoj a implementácia strategicky významných projektov.			n.r.
7.2.4 Akcionári				
1)	Pridanie špecifickejších a zameranejších opatrení so silným zameraním na jestvujúce opatrenia;		☞	Bude prediskutované počas revízie doplnku
2)	Diskusia o záležitostiach súvisiacich s riadením CIP a implementáciou programu v agende na vysokej úrovni .			n.r.

☝ významné

🔗 nie je významné

☞ viď poznámku

n.r. nesúvisí s CIP a revíziou doplnku programu

Tabuľka 3: Význam zmien požadovaných Interservice Consultation 3659

	Významné pre		Poznámky
	CIP	PC	
Celý CIP			
Prosíme nahraďte v texte "Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko" textom "bývalá juhoslovanská republika Macedónsko" (malé "b").	☺		
3. Strategická koncepcia pre INTERREG III			
1. Na s. 26 by mal byť vložený odkaz na Radu v Tesalonikách. Navrhuje sa nasledujúci text:(...)	☺		
2. Na začiatku strany 27 by mal byť rok 1999.	☺		
3. Nariadenie Cards má mať číslo 2666/2000.	☺		
4. Text vložený do tohto odseku sa odvoláva na Programy susedstva vo všeobecnosti a priority stanovené pre ne by mali byť presunuté do iného odseku programového dokumentu. Odkaz sa odvoláva a je platný pre všetky zdroje financovania začlenené do Programu susedstva - Interreg/Phare/Tacis a CARDS – a mal by preto byť odkaz na všetky programy. Navrhujeme integrovať tento odsek s textom na strane 31, bod 3.4.	☺		
5. Odsek odvolávajúci sa na Tacis by mal byť aktualizovaný, aby zahŕňal odkaz uvádzajúci priority programov Tacis CBC a lepšie možné financovanie. Môže byť vložený nasledujúci text (...)	☺		
4. Priority a opatrenia			
"Tento odsek sa pripravuje, partneri programu boli oboznámení s ďalším rozvojom obsahu politiky v tejto kapitole v marci 2004 na zosúladenie s charakteristikami programov susedstva a v súčasnosti odpovedajú na túto požiadavku. Niektoré pripomienky už boli odovzdané a začlenené do textu. Ďalšia revízia textu návrhu kapitoly 4 bude odovzdaná priamo manažérovi projektu v DG REGIO, v osobitnom dokumente ako revízne značky."	☺		
V druhom odseku na strane 48 máme niektoré ťažkosti s rozlíšením medzi imigráciou a sociálnym zabezpečením. Nie celkom rozumieme koncepcii sociálneho zabezpečenia ako je prezentované. Uprednostnili by sme vynechanie slova "pozitívny" v treťom riadku. Migrácia je fenomén a pohyb osôb môže priniesť aj pozitívne aj negatívne dôsledky. Bolo by možné vysvetliť, čo znamená zabezpečenie vo formálnom zmysle? Robíte rozdiel medzi potrebami zabezpečenia imigrantov a občanov. Môžete vysvetliť tieto rozdielne potreby?	☺		
Pod hlavičkou "Sociálna inklúzia a možnosti" na s. 48, DG JHA navrhuje zmeniť druhú vetu spolu s nasledujúcimi riadkami, aby sa zabezpečilo jasné oddelenie migrantov per se, ktorí nie sú sociálne vylúčení. "Je strategicky významné (...)."	☺		

Príloha 4			
<p>Keďže zodpovedné orgány členských štátov plánujú poskytnúť pomoc podľa pravidla <i>de minimis</i> v rámci tohto programu, DG REGIO by im malo pripomenúť, že ich povinnosťou je vytvoriť primeraný postup na zabezpečenie kontroly kumulácie takejto pomoci zo strany Komisie. Na zabezpečenie kontroly kumulácie pomoci <i>de minimis</i> a inej pomoci štátu, DG Competition žiada negociačný mandát na spomenutie potreby na vytvorenie monitorovacieho systému obsahujúceho informácie o celej poskytnutej štátnej pomoci podľa programu. Tieto informácie by mali byť rozpísané podľa jednotlivých podnikov a podľa individuálnych projektov.</p>			<p>zrušenie pomoci <i>de minimis</i></p>

 významné

 nie je významné

 vid' poznámku

n.r. nie je relevantné pre CIP a revíziu doplnku programu